

NAJSTAREJŠA SLOVENSKA REVIJA, KI ŠE IZHAJA

PLANINSKI

VESTNIK

9
2025

TEMA MESECA
**Poletna
potepanja**

Z NAMI NA POT
**Kolesarski
valček ob
Donavi**

PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE

SPD
1893

9177-0350-434008

4,80 €

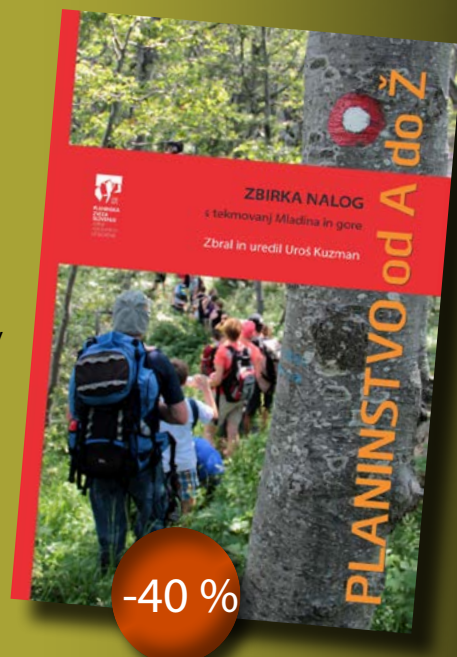
IZ PLANINSKE ZALOŽBE - IZDELEK MESECA OKTOBRA

PLANINSTVO OD A DO Ž, zbral in uredil Uroš Kuzman

Planinstvo od A do Ž je zbirka nalog s tekmovanj Mladina in gore (MIG). Gre za šolsko športno tekmovanje iz planinskega znanja, ki je namenjeno osnovnošolcem zadnje triade in srednješolcem. Knjiga vsebuje urednikov izbor nalog s tekmovanj MIG med šolskimi leti 2009/10 in 2019/20. Te so v zbirki urejene po poglavjih planinske šole, dodani pa so tudi vzorci preizkusov znanja različnih težavnosti in sto vprašanj za kviz. Zbirka nalog *Planinstvo od A do Ž* bo olajšala priprave na tekmovanje MIG ali pa ponudila nov način za učenje in igro. Ne le mentorjem ekip, temveč tudi planinskim vodnikom, organizatorjem orientacijskih tekmovanj in družabnih planinskih srečanj.

Format: 210 x 297 mm, 132 strani, spiralna vezava

CENA: V času od 1. 10. 2025 do 31. 10. 2025 lahko knjigo kupite po akcijski ceni s 40-odstotnim popustom: 8,34 €* (redna cena: 13,90 €*).

KAMNIŠKO-SAVINJSKE ALPE IN KARAVANKE, izbirni vodnik, Andraž Poljanec, Vladimir Habjan

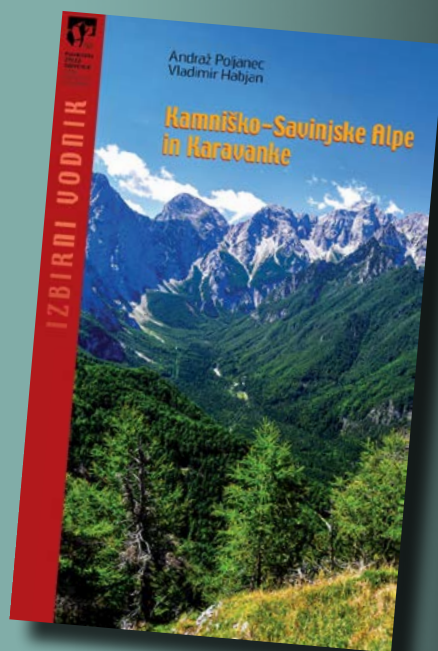
V vodniku predstavljamo 45 planinskih izletov in tur, ki vas bodo popeljali po gorskih koticih in se vam zagotovo neizbrisno vtisnili v spomin.

Vodnik v številkah:

- 45 opisov najlepših pristopov na izbrane vrhove obeh gorstev,
- označene poti vseh težavnosti, od lahkih do zelo zahtevnih,
- nazorni opisi gora in poti, opremljenimi s preglednimi zemljevidi,
- QR kode izhodišč in poti.

CENA: 31,90 €*

VABLJENI K NAKUPU!

*DDV je obračunan v ceni. Stroške poštnine plača naročnik.

I N F O R M A C I J E · N A K U P · N A R O Č I L A

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE, PLANINSKA TRGOVINA PZS

NA SEDEŽU Ob železnici 30a, Ljubljana, v času uradnih ur
(v ponedeljek in četrtek od 9. do 15. ure, sredo od 9. do 17. ure, petek od 9. do 13. ure; odmor za malico 10.30–11.00).

PO POŠTI p. p. 214, SI-1001 Ljubljana

PO TELEFONU 01 43 45 684 v času uradnih ur brezplačna telefonska številka 080 1893 (24 ur na dan, vse dni v letu)

PO FAKSU 01 43 45 691

E-NAROČILA trgovina@pzs.si ali spletna trgovina PZS: <http://trgovina.pzs.si>.

SLOVENSKI PLANINSKI MUZEJ

Triglavska cesta 49, 4281 Mojstrana • telefon: 08 380 67 30 • faks: 04 589 10 35 • e-naročila: info@planinskimuzej.si

IZDAJATELJI IN ZALOŽNIK

Planinska zveza Slovenije

ISSN 0350-4344

Izhaja osemnajstega v mesecu.

Planinski vestnik objavlja izvirne prispevke, ki še niso bili objavljeni nikjer drugje. 125. letnik

NASLOV UREDNIŠTVA

Planinska zveza Slovenije

Uredništvo Planinskega vestnika

Ob železnici 30a, p. p. 214

SI-1001 Ljubljana

T: 01 434 56 90, F: 01 434 56 91

E: pv@pzs.si

www.planinskivestnik.com

www.pvkazalo.si

www.facebook.com/planinskivestnik

ODGOVORNI UREDNIK

Vladimir Habjan

UREDNIŠKI ODBOR

Emil Pevec (tehnični urednik), Marta Krejan Čokl, Zdenka Mihelič, Irena Mušič Habjan, Mateja Pate, Dušan Škodič, Tina Leskošek, Mire Steinbuch

ZUNANJI SODELAVCI

Peter Šilak, Miha Pavšek, Simona Nahtigal

LEKTORIRANJE

Marta Krejan Čokl, Mira Hladnik, Vera Šeško, Sonja Čokl, Darja Horvatič (korektorica)

OBLIKOVNA ZASNOVA

Mojca Doriš

GRAFIČNA PRIPRAVA IN TISK

Schwarz print, d. o. o.

Tiskano na NEO MATT papirju, Triglav papir

NAKLADA: 4200 izvodov

Prispevke, napisane z računalnikom, pošiljajte po elektronskem mediju na naslov uredništva ali na elektronski naslov. Poslanih prispevkov ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni nujno tudi mnenje uredništva in PZS. Kopiranje revije ali posameznih delov brez privolitve izdajatelja ni dovoljeno.

Naročanje

Po pošti na naslov: Planinska zveza Slovenije, Ob železnici 30a, p. p. 214, SI-1001 Ljubljana, po elektronski pošti na naslov: pv@pzs.si ali po telefonu 080 1893 (24 ur na dan) in na naslovu: <https://clanarina.pzs.si/vestnik.php>.

MODRA ŠTEVILKA

080 18 93

Transakcijski račun PZS

IBAN: SI56 6100 0001 6522 551

SWIFT: HDLSI22

DELAVSKA HRANILNICA D.D. LJUBLJANA

Naročnina 48 EUR, 72 EUR za tujino, posamezna številka 4,80 EUR, poletna številka 5,90 EUR. Člani PZS so upravičeni do 25 % popusta na letno naročnino Planinskega vestnika (36 EUR, tujina 62 EUR). Letna naročnina e-revije 40 EUR, za člane PZS 30 EUR, kombinacija tiskane in e-revije 64 EUR (za člane PZS 48 EUR). Reklamacije upoštevamo dva meseca po izidu številke. Ob spremembi naslova navedite tudi stari naslov. Upoštevamo samo pisne odpovedi do 1. decembra za prihodnje leto.

Program informiranja o planinskih dejavnosti sofinancirata Ministrstvo za šolstvo in šport RS in Fundacija za financiranje športnih organizacij v RS.

Fundacija za šport

FOTOGRAFIJA NA NASLOVNICI

Matterhorn iz Cervinie

Foto Franci Horvat

Uredništvo Planinskega vestnika skrbno preverja vse članke in točnost v reviji objavljenih opisov poti, ki praviloma vključujejo opozorila na nevarnosti in možne pasti obiskovanja gora. Žal pa je vsak opis vedno subjektiven, poleg tega se objektivne težave na terenu lahko spreminjajo iz dneva v dan, celo iz ure v uro. Zato uredništvo revije in Planinska zveza Slovenije ne moreta prevzeti nobene odgovornosti za morebitne poškodbe ali materialno škodo, ki bi jih utrpel kdorkoli zaradi hoje in plezanja po gorah po navodilih iz te revije.

Gore – paradiž ali pekel za pse?

Vroč poletni dan v Triglavskem narodnem parku. Srečala sem jih veliko. Majhnih, srednjih in velikih. Vitkih in prekomerno hranjenih. Kratkodlakih in dolgodlakih. Na povodcih in spuščeni. Poskočnih in utrujenih. Pastirskih, lovskih, vlečnih, družabniških. Celo plejado najrazličnejših pasem psov.

V zadnjih letih so srečanja s psi na planinskih poteh postala nekaj običajnega. Meni so nadvse ljuba, saj z veseljem nagovorim vsakega štirinožca in ga tudi počehljam, če se lastnik in pes s tem strinjata. Niso pa vsi kosmatinci naklonjeni stiku s tujci niti vsi obiskovalci gora stiku z neznanimi psi. V gorskem svetu so poleg odnosov med planinci pri srečevanju in začasnem sobivanju postali pomembni tudi odnosi med planinci in psi.

Bontonu pri obiskovanju gora s psi bi veljalo nameniti kakšno besedo, a tokratni uvodnik je navdihnilo razmišljanje o skrbi za dobrobit živali, ki si je kdo ve kdaj v zgodovini prislužila laskavi naziv človekov najboljši prijatelj. Včasih se zdi, da si ljudje ne zaslužimo njihovega vdanega prijateljstva, ko z njimi ravnamo neprimerno. Verjamem, da ne iz brezbrižnosti ali malomarnosti, temveč iz nepremišljenosti, slabe ozaveščenosti ali nevednosti.

Dejstvo, da je pes žival, še ne pomeni, da je zanj naravno hoditi v gore. Vsak pes se mora – tako kot človek – gorskemu okolju privaditi, postopoma nabrati kondicijo in izkušnje. Tako kot mi imajo tudi psi različen ustroj in zmogljivosti, ki jim jih narekuje njihova individualna fiziologija – nekaterim bolj ustrezajo nezahtevni pohodi ali sprehodi okoli doma, drugi so ultra tekači po zahtevnejšem terenu, vmes pa je še cela vrsta različnih dejavnosti in aktivnosti, ki jim morda bolj prija kot planinarjenje.

Pri odločanju, ali bo naš pes postal planinec, so pomembne tudi pasemske predispozicije. Ljudje smo pse, ki izvirajo iz najrazličnejših naravnih okolij – od arktičnega severa do vročih puščav – z načrtno vzrejo vzgojili za določene naloge, pri katerih so nam bili in so nam še v pomoč. Če pes ne zmore izživeti svoje narave, lahko razvije vedenjske motnje, ki so moteče za lastnika in okolico. Zato je treba poznati lastnosti pasme in psu omogočiti primerno življenjsko okolje in aktivnosti, da je v naši družbi zdrav in zadovoljen.

Pred odhodom na turo lahko veliko naredimo že s tem, da se vprašamo, ali pri hoji v gore res upoštevamo potrebe in zmožnosti psa, ki nas bo spremljal – in si na vprašanje tudi iskreno odgovorimo.

Informacij o lastnostih posameznih pasem dandanes res ni težko pridobiti. Na voljo so nam veterinarji, kinološka društva, številne spletne strani, tiskana literatura. Vsem, ki vas v gorah spremljajo psi, toplo priporočam, da preberete članek mojega stanovskega kolega Romana Burje, dr. vet. med., ki ga je napisal za temo meseca o psih v gorah v januarski številki Planinskega vestnika leta 2020.

Uvodnik v omenjeni številki naše revije sem zaokrožila z naslednjimi besedami: "Psi so naša vez z rajem," je nekoč dejal češki pisatelj Milan Kundera. Biti s psom v planinskem raju je torej paradiž na kvadrat, ki vam ga od srca privoščim v novem letu.

Po videnem v letošnjem poletju bi ga dopolnila s stavkom: Zavedajte se le, da paradiž za vas ni nujno tudi paradiž za vašega pasjega prijatelja.

Mateja Pate

4

10

14

18

20

27

UVODNIK

1 Gore – paradiz ali pekel za pse?

Mateja Pate

POLETNA POTEKANJA

4 Gora iz črnega ledu, šodra in požleda

Franci Horvat

POLETNA POTEKANJA

10 Ferate, grebeni in ledeniška jezera

Špela Trobiš

POLETNA POTEKANJA

14 Visoko z žičnicami

Irena Posavec

POLETNA POTEKANJA

18 U blizini Velikega Kleka

Tone Vidrgar

PLANINSTVO

20 Po doživetja v Posavju

Jana Remic

GRENKI HUMORESKE

27 Pes, gospodarjev najboljši prijatelj

Dušan Škodič

STRIP

31 Ven iz cone udobja!

Ažbe Polšak

Z NAMI NA KOLO

32 Kolesarski valček ob Donavi

Iskra Jovanović

DA NAPREDUJEŠ,
MORAŠ STOPITI IZ
CONE UDOBJA!

31

32

41

44

50

54

USEBINE USEH
PLANINSKIH VESTNIKOV
OD LETA 1895 DALJE NA
WWW.PUKAZALO.SI

PLANINČKOV KOTIČEK

41 **Bikec Cikec in gorski reševalci**

Mateja Pate

TURNO KOLESARSTVO

44 **Zahodni slovenski krog**

Blaž Mahkota

POBEG U SPOMINE

50 **Povezanost nad dolino**

Nika Smole

NARAVOUVARSTVO

54 **Projekt Sto jam**

Tomaž Žganjar

UTRINKI SPOMINOV

57 **30 let**

Alenka Jamnik

ZGODBE IZPOD HIMALAJE

60 **Razočaranje**

Matjaž Čuk

ODPRAVE

64 **Tja, kjer ne veš, kaj boš našel**

Marta Krejan Čokl

RAZMIŠLJANJE

66 **Pa lep pozdrav**

Simona Nahtigal

LITERATURA

68 **Prvi slovenski osemtisočak**

Mire Steinbuch

70 **PISMA BRALCEV**

70 **LITERATURA**

71 **PLANINSKA ORGANIZACIJA**

76 **U SPOMIN**

Naročilo na Planinski vestnik

Brezplačna številka
24/7: 080 18 93
01 43 45 684
trgovina@pzs.si
Ljubljana,
Ob železnici 30a

e-revija.planinskivestnik.com

POLETNA
POTEPANJA

Franci Horvat

Gora iz črnega ledu, šodra in požleda

Obisk vasice Zermatt z Matterhornom

*Pogled na
Matterhorn
iz Zermatta*

Foto Franci Horvat

V letu 2025 Matterhorn praznuje 160 let od prvega vzpona. Družina Horvat si je za to leto za dopustniški cilj izbrala Zermatt. Žal se ni uresničilo, da bi to mondeno mesto obiskali ravno 14. julija, ko je bil osvojen Zermattski lev, kot mu pravijo domači.

Tokrat se nam je pridružila tašča, ki je lani praznovala častitljivih osemdeset let in je še vedno toliko pri močeh, da se z nami povzpne na višino nad tri tisoč metrov. Namen je bil poleg fotografiranja še malce obuditi moja dva vzpona na Matterhorn. Prvi je bil leta 1982, ko sem se povzpел s prijateljico po grebenu Hörnli, pri sestopu pa naju je ujela noč pri bivaku Solvay. Od vodnikov sva izvedela, da je za prenočitev treba plačati, denarja pa nisva imela. Spala sva nekoliko niže na udobni polici. Vrv sva namestila pod zadnjo plat, noge pa sva dala v nahrbtnik ter se pokrila s celzakom, vrečo za bivanje. Ponoči se je kar močno ohladilo, tako da sva noč predrgetala in zjutraj sestopila v Zermatt. Drugi vzpon je potekal leta 1992, ko sem imel za sopotnika Boža in Blaža Razlaga. Iz svoje knjige *Timšel si bom sposodil nekaj odstavkov iz zgodbe »Sončni zahod na Matterhornu«*.

.../ Matterhorn spada v ožji izbor gora, ki so mi zelo blizu: Cerro Torre, Alapamayo, Artensonraju, Amadablam in Matterhorn, prav slednji je na zelo slabem glasu, tam smrt kosi z veliko koso. Že prvopristopniki so imeli leta 1865 pri sestopu hudo nesrečo. Osvajanje severne stene sodi v posebno poglavje »Zadnji trije problemi Alp«. Kljub temu da je bila severna stena prvič preplezana leta 1931 (brata Schmit), je pobrala ogromen davek. Objektivne nevarnosti so na Matterhornu velike, od padajčega kamenja in ledu do hitrih vremenskih sprememb .../

.../ Že se je večerilo, ko sem začutil, da vrh ni daleč. Še nerodno mesto, nato za vogal, kjer je stupeno pihalo, in vrh je bil pred mano. Kar verjeti nisem mogel, da je konec z vzpenjanjem. Za mano sta priplezala še Božo in Blaž, ki sta bila prav tako vesela, da smo na vrhu. Ko sem pogledal njune izsušene ustnice, sem se šele zavedal, da sam nisem nič boljši. Po vzponu je bilo potrebno še sestopiti, noč pa je že trkala na vrata, zato velikega slavlja ni bilo. Napravili smo nekaj dokumentarnih posnetkov s sončnim zahodom pri križu, ki je med obema vrhovoma (italijanski meri 4476,4 m in švicarski, ki meri 4477,5 m). Tu švicarski vodniki za italijanski vrh zaračunajo še dodatnih 50 frankov. Stojišče sem si napravil kar pri križu, ko sem varoval Boža in Blaža.

Snežna gaz je bila zelo ozka, tako da bi lahko vsak nepravilen korak pomenil padec čez severno ali južno steno. Malo pod švicarskim vrhom je Božo napravil stojišče, da je lahko varoval še mene. Sonce je med tem zašlo, postajalo je vse temnejše, veter pa je neusmiljeno bril okoli ušes. Ko smo nadaljevali do švicarskega vrha, sem v snegu opazil kipec prevrnjene Marije, podobne

tisti iz Velike Cine. Ker se je pošteno stemnilo, nisem takoj opazil postave pred sabo, ki je nepremično stala. Zdrnil sem se ter obstal, postalo me je malce strah. Najprej sem pomislil, da se je nekomu slabo pisalo in je zmrznil tik pod vrhom. Kaj nas še čaka v tej noči, mi je šinilo v glavo. Takšen konec, da si potem v opomin vsem tistim, ki nadlegujejo to sveto goro. Nato sem se zbral in nadaljeval pot. Ko sem prišel bliže, sem videl, da gre za spomenik svetega Bernarda. Žica, ki je gledala iz glave, pa ni bila svetniški sij, temveč služi kot strel vod. Da se ne bi zameril bogovom, tega patrona nisem uporabil za stojišče. Zabil sem cepin globoko v sneg in varoval prijatelja .../

.../ Nevarno mesto smo prečkali posamezno. Srce sem čutil nekje v grlu, dihal pa sem le na »škrge«, da ne bi sprostil ogromnih ledenih skladov nad nami. Ledeni kosi lahko dosežejo velikost televizorja ali hladilnika in ti dajo misliti. Imel sem občutek, kot da igram rusko ruleto, ko nikoli ne veš, kdaj bo po tebi. Ko sem bil čez nevarno mesto, sem s strahom pogledal, kje sta ostala prijatelja. Končno sta tudi ona srečno prečila do mene. Na varnem mestu smo se navezali in nadaljevali po ledeniku proti sedlu, ki je na grebenu Furgg. Ker so bile razpoke majhne, mi je koncentracija padla.

Malo pred grebenom sem zaslišal grmenje pri jasnem nebu. Najprej sem pomislil na helikopter, toda ko sem pogledal v vzhodno steno Matterhorna, mi je bilo vse jasno. Tisočmetrski kamniti plaz se je vlekel od Rame pa vse do serakov, ki so nam grozili pred petnajstimi minutami. Kakšna skala pa je prav zagotovo padla tudi na našo pot. Z Božom sva se samo spogledala, najini besedi sta ostali v grlu. Svarilo, ali opomin, ali nekaj tretjega. Kako grdo bi se lahko usada poigrala z nami prav na koncu, sem si mislil .../

Zermatt z razgledne točke nad mestom
Foto Franci Horvat

In še tole.

/.../ Švica, dežela turizma, draginje in kodrov. Kamor pogledaš, gotovo vidiš dva kodra, kako ponosno stopata ob debelo prepleskanih damah. Tu z našimi strganimi žepi nimamo kaj iskati. Tudi v steni ni kaj iskati. Stena je mrtla in mrtva, kakor okameneli rog štrli v nebo, kup kamenja in ledu. Najgrša gora na svetu je Matterhorn, zgrajena iz črnega ledu, šodra in požleda. Tako misli človek. Gora je brez misli, popolnoma vseeno ji je, kakšna se videti /.../

(Povzeto iz knjige *Pot Nejca Zaplotnika*.)

Drama pri prvem vzponu

Če me vprašate, kakšne spomine imam na to goro – sedaj lepe, lahko pa bi bilo tudi precej drugače in danes ne bi pisal teh vrstic. Včasih moraš imeti srečo. Ni dovolj, da si dobro fizično in psihično pripravljen. Poglejmo malce podrobneje vzpon prvopristopnikov, ki se ni srečno končal.

Tako kot je Matterhorn uročil mene, domnevam, da se je dogajalo z Edwardom Whymperjem, saj je vrh pred zmagovitim vzponom poizkušal »premagati« ž sedemkrat. 12. julija 1865 se je v hotelu Monte Rosa dogovoril z lordom Francisom Douglasom, da skupaj poizkušata osvojiti še zadnji alpski vrh. Njuna konkurenca je bil Jean-Antoine Carrel, izkušeni vodnik iz doline Aoste, s svojo ekipo. Omeniti je treba, da sta se jima pridružila še Charles Hudson in njegov varovaneec Douglas Hadow, ki je bil kljub pomanjkljivi opremi povabljen k vzponu. Pozabiti ne smemo še Michaela Croza, gorskega vodnika iz Chamonixa, in prav tako izkušenega Petra Taugwalderja s sinom Petrom, ki sta bila iz Zermatta. Omenjena sedmerica je 14. julija 1865 dosegla do tedaj neosvojeni vrh Matterhorna. Pri sestopu pa se je zgodila tragedija, ko je Douglas Hadow zdrsnil in s seboj potegnil Charlesa Hudsona, Francis

Douglassa in Michaela Croza, pri čemer se je pretrgala vrv. Omenjeno nesrečo so tako preživeli le Whymper in oba Taugwalderja. Tragedija je šokirala Evropo in sprožila številne razprave o tveganjih v gorah.

Naslednji zapis *Matterhorn 1865–1965* je napisal Pavel Kunaver v *Planinskem vestniku* leta 1965 (str. 303–307). V njem je omenjen prevod knjige Edwarda Whymperja *Scrambles among the Alps*. Iz tega zapisa sem povzel nekaj najbolj zanimivih odlomkov vzpona in tragičnega sestopa.

/.../ Croz in jaz sva z ramo ob rami začela tekrovati in ob tričetrt na dve (14. julija 1865) je ležal svet pod našimi nogami, Matterhorn je bil premagan. Hura! Niti sledu o naših italijanskih tekmeceh nismo videli.

Hitel sem na drugo (italijansko) stran vrha in gledal na desno in levo po snegu. Hura! Na pol v dvomu na pol v pričakovanju sem se nagnil nad prepad. Takoj sem opazil. A bili so le drobne točke na grebenu neznanško globoko tam doli. Dvignil sem roke in klobuk: »Croz, ti ljudje nas morajo slišati! Kričali smo, da smo postali hripavi. Zdelo se je, da so nas Italijani ugledali – ali gotovo je bilo, Croz, slišijo nas – morajo nas slišati! Zvalil sem skalo v prepad in rotil sem tovariše, naj store isto v imenu našega tovarštva!«

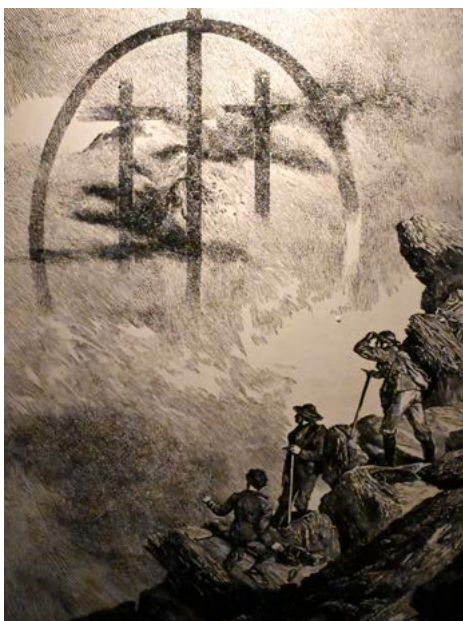
Tako je grmel plaz kamenja v globino in opozoril Carrelovo družbo, da so ljudje na vrhu Matterhorna. Pobegnili so in spodaj trdili, da so jih duhovi pregnali. Carrel gotovo o tem ni bil prepričan, saj je vedel, da je mogel priti tja gor pred njimi samo njegov junaški tekmelec Whymper. Dne 17. julija je nato s še enim tovarišem tudi on od italijanske strani priplezal na Matterhorn, ne da bi že vedel, kaj se je v tem zgodilo /.../

/.../ Michael Croz je odložil svoj cepin in se ukvarjal s Hadowom, da bi mu zagotovil večjo varnost. Prijel ga je za noge in mu je prestavljal nogo za nogo. Kolikor vem,

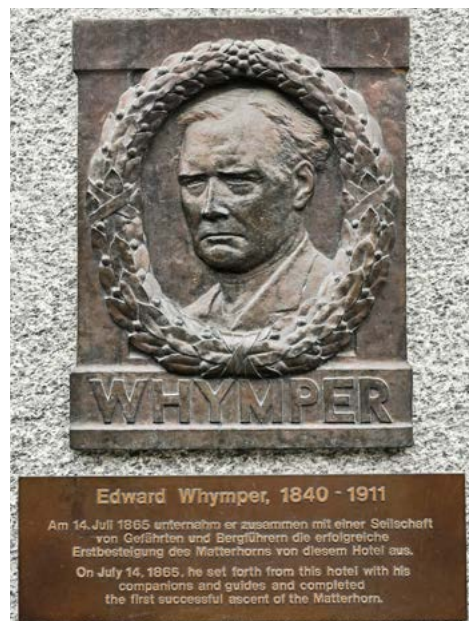
Slika nesreče Whymperjeve skupine pri sestopu z Matterhorna 14. julija 1865, avtor Gustave Doré Foto Franci Horvat

Slika glorijske, ki se je prikazala Whymperjevi skupini po tragični nesreči na Matterhornu. Foto Franci Horvat

Spominska plošča Edwardu Whymperju v Zermattu Foto Franci Horvat

tedaj nihče od nas ni plezal navzdol. Zanesljivo pa ne morem trditi, ker obeh prvih zaradi skalovja nisem mogel videti, in le po gibanju njihovih ramen sklepam, da je hotel Croz, potem ko je to storil, storiti dva ali tri korake in se obrniti, ko je Hadow zdrsnil, padel je proti njemu in ga prevrnil. Slišal sem, kako je Croz od groze zakričal, in videl sem padati njega in Hadowa. V naslednjem trenutku je spodneslo noge Hudsonu in takoj nato lordu Douglasu. Tik preden se je to zgodilo, so stali Croz, Hadow in Hudson tesno drug za drugim, med Hudsonom in lordom Douglasom vrv ni bila napeta, pa tudi med drugimi ne, ki so bili nad njimi /.../

/.../ Vse se je zgodilo v trenutku. Ko smo zaslišali Crozov krik, sva se jaz in Taugwalder tako trdno zasedrila, kolikor nama je skalovje dovoljevalo. Vrv je bila med nama napeta in ko naju je sunek dosegel, sva bila kakor en sam mož. Vzdržala sva, a med Taugwalderjem in lordom Douglasom se je vrv pretrgala. Nekoliko sekund smo videli naše nesrečne tovariše na hrbtu drseti navzdol in z rokami grabiti za oprimki. Še ne ranjeni so nam izginili izpred oči, padali so drug za drugim od stene do stene na Matterhornski ledenik, okoli 400 čevljev globoko /.../

/.../ Ob šestih zvečer so stali možje na snežišču na grebenu, ki se spušča proti Zermattu. Pobiti so tiho pobrali predmete, ki so jih gor grede pustili tam ponesrečeni tovariši. Sonce je še stalo že nizko in je osvetljevalo meglo nad Lyskammom. Od groze so ostrmeli. V meglah so se pokazali trije velikanski križi. Glorija, ki je risala mavrične kroge v oblakih, je na križiščih kolobarjev pričarala križe, ki so že itak preplašene može še bolj prestrašili /.../

/.../ Igre je konec, zastor pada ... Veselimo se telesnega prerodenja, ki je posledica naših naporov, radujemo se veličastnih prizorov, ki smo jih videli /.../

/.../ Užil sem radosti, prevelike, da bi jih mogel z besedami opisati, in doživel sem žalost, na katero ne

mislim rad, in s temi izkušnjami pravim: Vzpenjaj se na vrhove Alp, če to želiš, a nikar ne pozabi, da pogum in moč brez pameti nič ne pomenita, in da more trenutna malomarnost uničiti življenjsko srečo. Nikoli se ne prenašli, pazi na vsak korak in od začetka vedno misli, kakšen bi mogel biti konec /.../

Čeprav je bila gora preplezana, so stene med posameznimi grebeni še vedno pomenile največje izzive alpinizma. Med zadnje tri probleme Alp sodi severna stena Matterhorna. Bilo je kar nekaj poizkusov, da jo preplezajo, toda zaradi zapadlega kamenja in ledu so se naveze hitro obrnile, tudi žrtev ni manjkalo.

Pravo nasprotje sta bila brata Franz in Toni Schmit, ki sta se pripeljala s kolesom iz Münchna v Zermatt z vso opremo. Njuno osvajanje Matterhorna se je začelo konec julija, ko sta pod severno steno postavila šotor. Sledilo je nekajdnevno opazovanje severne stene, v katero sta vstopila 31. avgusta 1931. Izbrala sta si znameniti ozebnik, ki je na sredini stene. Smer je sicer logična, a prav v ozebnik pade največ zapadlega kamenja in ledu. Očitno je bilo, da ta dan ni bilo tako, kljub težavam sta lepo napredovala. Tisti dan sta dosegla višino 4150 m, kjer sta bivakirala. Tudi naslednji dan, 1. avgusta 1931, jima ni bilo prizaneseno s plezanjem po ledu. Malce pod vrhom ju je ujela nevihta, ki ju je nato spremljala do vrha oziroma do bivaka Solvay, kjer sta vedrila še dva dni. V Zermattu so ju nato pozdravili navdušenci, mnogi med njimi niso poznali teh nemških alpinistov. Leta 1932 sta brata Schmit za svoj vzpon dobila celo olimpijsko medaljo. V sodobnem času, ko nekateri alpinisti tekmujejo s štoparico, je leta 2009 švicarski plezalec Ueli Steck preplezal severno steno v eni uri in šestinpetdesetih minutah, kar je bil takrat rekord.

Sedaj ko smo spoznali Matterhorn z več plati, se lahko vrnemo k našemu potovanju.

Matterhorn, na desni Dent Blanche
Foto Franci Horvat

Monte Rosa
in Lyskamm iz
Gornergrata
Foto Franci Horvat

Letošnji obisk Zermatta

22. julija 2025 smo se iz Celja z lokalnim vlakom odpeljali do Zidanega Mosta, kjer smo presedli na mednarodni vlak za Zürich. Nočna vožnja v spalnem vagonu je hitro minila, kljub temu da so bili kupeji dokaj utešjeni, postelje pa trde. Iz Züricha smo nadaljevali proti Vispu, kjer smo presedli za Zermatt (1620 m). Naš hotel Le Mazot je bil oddaljen le sedem minut hoje od železniške postaje. Lokacija je res izredna, vse je pri roki – strogi center, trgovine in postaja za Gornergrat. Če omenim, da sem iz hotelske postelje videl Matterhorn, je to dovolj za hvalo našega hotela. Ker je bilo na Gornergratu naslednji dan napovedano slabo vreme (megla in dež), smo se odločili, da gremo še isti dan z zobato železnico do izjemnega razgledišča, ki ga sicer ponuja. Vožnja ni poceni, saj stane povratna karta 132 CHF. Že med vožnjo sem opazoval in fotografiral Matterhorn ter obujal spomine nanj. Nad observatorijem Gornergrata je razgledna ploščad, ki omogoča 360-stopinjski razgled. Žal se je med tem časom Matterhorn zvil v oblake, malce drugače je bilo z Monte Roso, Lyskammom in Breithornom. Vrhove z izjemo Lykskamma poznam, saj sem jih obiskal pred leti. Na Breithornu sem bil celo večkrat, res pa je, da sodi med lažje širitisočake. Priznam, da sem na Gornergratu malce globlje dihal, kajti moja pljučna kapaciteta je sedaj komaj 50-odstotna, nad-

Planinski čevlji v
muzeju Matterhorn
v Zermattu
Foto Franci Horvat

morska višina pa znaša 3089 m. Čez čas se je pokazalo sonce, ki je Monte Roso in Lyskamm lepo osvetlilo, kar sem seveda izkoristil za fotografiranje.

Pravljica je trajala dobrih petnajst minut. Ker smo bili na Gornergratu razmeroma pozno in ker so se gore ponovno začele zavijati v oblake, se nismo odločili za sestop do jezera Riffelsee. Pozneje se je to izkazalo za pravilno, kajti kaj kmalu po prihodu v Zermatt je začelo deževati.

Naslednji dan je bil namenjen obisku soteske Gorner, ki je samo trideset minut oddaljena od železniške postaje. Vstopnina znaša 5,5 CHF na osebo in popusta ni bilo za nikogar. Soteska spominja na blejski vintgar z lesenimi galerijami. Najprej vodi pot precej po ravnem, nato po stopnicah, ko se soteska izjemno zoži. Sodi med večje turistične znamenitosti Zermatta. Odkrita je bila pred več kot 130 leti po zaslugi pionirjev iz Zermatta. Znana je po kamnitih formacijah in slapovih. Zelenkast serpentinit je star približno 220 milijonov let. Sredi oktobra je vredno obiskati sotesko popoldan, med 15. in 16. uro, saj pozno popoldansko sonce obarva vodo v osupljivo turkizno barvo. Po ogledu soteske smo se po drugi strani spustili nazaj v mesto. Obiskali smo znamenito pokopališče, kjer so pokopani gorniki, ki so izgubili življenje na Matterhornu in na bližnjih vrhovih.

Muzej Matterhorn

Petek je bil namenjen razgledni točki nad Zermattom. Dostop je možen po dokaj strmih stopnicah ali malce naokoli po cesti. Imeli smo srečo, da je po dežju posijalo sonce in obarvalo pokrajino in mesto pod nami, le Matterhorn je bil še vedno v oblakih. Popoldan smo obiskali Muzej Matterhorn ob cerkvi St. Mauritius. Njegovo mesto je praktično pod zemljo in je zelo lepo opremljeno. Vstopnina za odrasle je 12, za upokoјence in študente pa 8 CHF. Prevzele so me

številne fotografije, še posebej je bila zanimiva slika Edwarda Whymperja. Kronološko so razstavljeni nekateri predmeti, kot na primer planinski čevlji iz 19. stoletja vse do danes, podobno so razstavljeni fotoaparati. Bilo je tudi nekaj nagačenih živali, ki imajo svoj življenjski prostor pod Matterhornom. Zame kot fotografskega navdušenca sta bila izziv ogledalo in mali oltar. Postavljeno je tako natančno, da imaš občutek, da gre za celoten oltar, kljub temu da ga je samo polovica. Napravil sem posnetek s stojalom, še prej pa sem se usedel v klopi pred oltarjem. Zaradi ogledala sem dobil dvojnika na levi strani.

Okoli pete ure popoldan vsak dan pastirica skozi mesto pelje številne koze, kar je svojevrstna atrakcija. Zadnji dan sem šel zgodaj zjutraj sam fotografirat še osvetljeni Zermatt. Ker ni bilo po mojih željah, sem se namenil obiskati velik križ nad mestom. Po občutku sem izbral pravo ulico, ki pa se je malce više zaprla z verigo. Videl sem ploščo, na kateri je pisalo, da je prehod prepovedan. Kljub vsemu sem zaporo preskočil in se podal na zelo strmo makadamsko cesto, ki je vodila pod križ. Ne znam si predstavljati, katero vozilo zmore to strmino. Ko sem bil pri križu, se je pod mano odprla celotna panorama Zermatta. Od križa sem nadaljeval po stezici proti leseni staji, ki je nekoč služila za seno. Še malce više je bilo razpotje pohodnih poti, ena je vodila na železniško postajo, druga k cerkvi, tretja je bila zaprta in je peljala ob potoku navzgor. Odločil sem se za sestop k cerkvi, ker se mi je zdela najlepša. Okoli osme ure sem obiskal vodniški urad, kjer sem izvedel, da vzpon na Matterhorn z vodnikom stane samo 1550 CHF, s tem da moraš sam priti do kočice Hörnli. Prijazna uslužbenka vodniškega urada, ki je videla, da se resno zanimam za vzpon, mi je dala odlično knjigo *The Matterhorn*, ki jo je napisal Hermann Biner. Zaradi sneženja prejšnjega dne pa so bili vsi vzponi na Matterhorn odpo-

vedani ali preloženi, sem še izvedel. Pri cerkvi sem nato zaslišal, kako sta igrala moški in ženska na alpski rog in trstenke. Oči so se mi orosile, ko sem slišal El Condor Pasa, ki mi je najljubša melodija. Spomini so romali med andske vršace, ki sem jih obiskal dvakrat. Lahko rečem, da je bila sreča ta dopoldan popolna.

Popoldan smo malce nakupovali spominke, kar me je utrudilo, zato sem šel v hotel. Na moje veselje se je ravno takrat začel odpirati Matterhorn. Z balkona sem napravil številne posnetke. Pod sabo sem ob reki Vispa videl številne ljudi, ki so ga prav tako občudovali. Žal se je pravljica hitro končala, že po dvajsetih minutah se je lepoteč zavil v oblake in se ni več prikazal do našega odhoda.

Zermatt sem zapuščal z lepimi spomini, čeprav mi vreme ni bilo povsem naklonjeno. Če mi bo zdravje še služilo, bi rad obiskal Zermatt jeseni, ko se obarvajo macesni. Ob lepem vremenu bi bila lahko podoba sanjska. ●

*Na grebenu
Breithorna
Foto Franci Horvat*

*Soteska Gorner
pri Zermattu
Foto Franci Horvat*

Špela Trobiš

Ferate, grebeni in ledeniška jezera

Poletje v švicarskih Alpah

V želji po aktivnih počitnicah in pobegu pred poletno vročino smo tri prijateljice v avto natrpale šotor, pohodniško opremo in nekaj testenin ter se odpeljale proti švicarskim Alpam. Za bazo smo izbrale Interlaken v kantonu Bern, ki se je izkazal za odlično izhodišče za gorske podvige. Naši cilji so bili po večini oddaljeni uro vožnje. Velika prednost je, da mesto leži neposredno med dvema jezeroma, kjer smo si po napornih dneh privoščile zasluženo osvežitev.

Ko smo prvič stopile v ledeniško dolino La-uterbrunnen, smo imele občutek, da smo se znašle sredi razglednice. Dolina je znana po strmih pečinah, idiličnih alpskih vaseh in 72 slapovih. Izstopajo predvsem 297 metrov prosto padajoči Staubbachfall in slapovi Trümmelbachfälle, ki si v notranjosti gore utirajo pot skozi skalnate predore.

Ferato Mürren-Gimmelwald smo začele v vasici Mürren, ki leži na sončni planoti na 1650 metri nadmorske višine, tik nad strmimi pečinami. Do nje ni mogoče priti z avtom, temveč le peš, z gondolo ali zobato železnico, kar ji daje še poseben gorski čar. Pripeljemo se lahko skoraj do začetne točke, od koder se dobra dva kilometra dolga ferata začne spuščati okrog 300 metrov navzdol proti Gimmelwaldu. Čeprav razgledi in izpostavljenost vzbujajo spoštovanje, sama tehnična zahtevnost ni pretirana. Večji del ferate sledi robu pečine, kar pomeni, da imamo

vas ves čas pod nogami. Na delu, kjer se pod nami odpre čez 600 metrov praznine, stoji celo odskočna platforma za *BASE jumperje*. Tu si lahko feratarji med počitkom ogledamo drzne skoke teh pogumnežev. Za konec pa nas čaka še pika na i – viseča jeklena brv dolžine 60 metrov, ki se ziblje pod nogami.

Pogled nam je uhajal na drugo stran doline, kjer je območje Jungfrau-Aletsch. Zaradi svoje izjemne naravne lepote in geološkega pomena je del Unescove svetovne naravne dediščine. Na območju leži največji alpski ledenik Aletsch, dolg več kot 20 kilometrov. Območje vključuje tudi znane alpske vrhove Eiger, 3970 m, Mönch, 4107 m, in Jungfrau, 4158 m, ki so priljubljeni med alpinisti, gorniki in smučarji. Ena glavnih turističnih znamenitosti je Jungfrauojoch, 3454 m, najvišje ležeča železniška postaja v Evropi, do katere vodi zobata železnica, ki se vije po predorih skozi notranjost Eigerja.

Razgiban grebenski lepotec

Greben Hardergrat, ki od Harder Kulma poteka čez Austmatthorn do Brienzer Rothorna, sodi med enega izmed največjih grebenov v švicarskih Alpah, saj se razteza čez 24 kilometrov. Obiskovalci s pohodom običajno začnejo na razgledni točki Harder Kulm nad Interlaknom, do katere se je možno povzpeti peš ali z gondolo. Od tod se razprostira pogled na Bernske Alpe, spodaj pa na mesto Interlaken z jezeroma Brienzersee na vzhodu in Thunersee na zahodu. Jezeri sta zaradi različnih virov napajanja, sedimentov in globine različnih barv (Brienzersee je turkizne, Thunersee pa temno zelenkaste barve), med seboj pa sta povezani s kanalom, po katerem plujejo ladje.

Greben je dolg, tehnično zahteven in skoraj ves čas izpostavljen, zato se marsikdo raje odloči za krajšo, a nič manj slikovito različico, ki vodi od Harder Kulma mimo razgledne točke Suggiture do osrednjega vrha Augstmatthorna, 2137 m. Ta odsek je manj izpostavljen, a kljub temu ponuja razglede, ob katerih človek pozabi, da ima utrujene noge. Me smo želele kupiti kakšno švicarsko čokolado več na račun prihranjenega denarja za gondolo, zato smo se na vrh povzpele po krajši poti čez planino Lombachalp. Ta pot je krožna, delno poteka po grebenu in vodi skozi zavarovano naravno območje, kjer lahko srečamo bogato paletu alpskih živali. Sicer se govori o kozorogih, gamsih, svizcih in planinskih orlih, a me smo tokrat srečale le kačje pastirje in metulje, ki so se pasli na cvetočih alpskih travnikih.

Kraj nam je bil tako všeč, da smo si nekaj dni pozneje zadale še ambicioznejši cilj: ogled sončnega vzhoda z vrha Harder Kulma. Budilka je zvonila ob treh zjutraj, naglavne svetilke in nahrbtnik pa smo si pripravile že

Turkizna barva ledeniških jezer, kot je Oeschinensee, je posledica t. i. "glacialne moke" – mikroskopskih delcev kamenja, ki jih ledeniki zmeljejo in jih voda razprši. Ti delci lomijo svetlobo in ustvarijo mlečnoturkizni videz. Foto Špela Trobiš

*Plezanje nad globokimi prepadi
Foto Špela Trobiš*

prejšnji večer. A ko smo z avtom pripeljale do izhoda iz kampa, nas je prestregla zaprta rampa. Medtem ko se je sonce vzpenjalo nad Interlaknom, smo bile me že zdavnaj spet v toplih *spalkah*, o doživetju pa smo le sanjale.

Doživetja ob vsem dosegljivem ledeniškem jezeru

*Ferata Daubenhorn se lahko pohvali z več kot dvesto metri lestev.
Foto Špela Trobiš*

Jezero Oeschinensee, 1578 m, je znano po čisti vodi, v katere turkizni gladini se zrcalijo mogočni okoliški vrhovi, kot sta Doldenhorn in Fründenhorn, medtem ko v ozadju kraljuje Blüemlisalp. Oeschinensee velja

za eno najlepših ledeniških jezer in je prava poslastica za ljubitelje narave in gorskih doživetij.

Do jezera se je iz mesteca Kandersteg možno po markirani serpentinasti poti povzpeti peš, me pa smo, kot večina obiskovalcev, šle z gondolo, ki pripelje do višje izhodiščne točke, od katere nas je ločilo le še pol ure hoje do obale. Jezero je dostopno prav vsem, saj je za zadnji del poti možno poklicati električni taksi. Na območju je najbolj priljubljena 8-kilometrski krožna pot visoko nad jezerom, od koder vidimo nepozabne razglede na modrozeleno gladino jezera, strme skalne stene in ledenike nad njimi. Pot poteka skozi gozdove, mimo pašnikov, polnih mladih teličkov, in čez razgledne točke, ki kar kličejo k postanku. V poletnih mesecih jezero najpogumnejšim ponuja možnost osvežitve v mrzli vodi, ki se steka iz ledenikov. Ob koči lahko najamete tudi čoln, s katerim odveslate do katera izmed številnih slapov, ki napajajo jezero. Za tiste, ki se raje držijo aktivnosti na kopnem, so na voljo piknik prostori, ob zgornji postaji gondole je alpski tobogan, ki navdušuje predvsem družine z otroki. Ljubitelji daljših tur se lahko od Oeschinensee podajajo na zahtevnejše vzpone proti koči Fründenhütte ali proti ledeniškim območjem pod Blüemlisalp, kjer je divjina še izrazitejša. Nam vseh lepot žal ni uspelo izkusiti, saj nas je na vroč poletni dan ujela nevihta in smo bile izlet primorane zaključiti predčasno. Še dobro, da smo v nahrbtniku imele kopalke, brisačo in toplo jopico, da smo se preoblekle med čakanjem na gondolo, ki so jo bili zaradi nevihte primorani ustaviti.

Najdaljša švicarska ferata

Dolina Leukerbad, 1411 m, je po termalnih vrelih znana že iz rimskih časov. Stisnjena med visoke apnenčaste stene ponuja številne možnosti za poho-

Vremenske razmere niso bili vedno idealne.

Foto Špela Trobiš

dništvo, plezanje ter sproščanje v toplicah. Me smo prišle zaradi mogočne stene Daubenhorn, 2941 m, ki se dviga nad dolino. Na njen vrh vodi istoimenska ferata, ki je najdaljša v Švici in ena izmed najspektakularnejših v Alpah.

Ker naj bi pot trajala osem ur, časovno okno med prvo in zadnjo gondolo pa je deset ur, smo načrtovali zgodnji odhod. Že pred zvokom budilke nas je zbudilo udarjanje dežnih kapelj ob streho šotor, a smo se zaradi napovedanega izboljšanja vremena kljub rahlemu pršu z urno zamudo vseeno podale na pot. Za dodatno motivacijo nas je med dostopom iz luknje sramežljivo pozdravil svizec, kot bi nam zaželel srečno pot.

Če ne upoštevamo dostopa, se ferata (razdeljena na več odsekov) lahko pohvali s kar 920 metri višinske razlike, dvema kilometroma jeklenic, 216 metrov lestev, skobe in kline pa bi bilo praktično nemogoče prešteti. Od skupno osem ur je več kot pet ur vertikalnega vzpenjanja. Ferata že na začetku z izpostavljenimi navpičnimi odseki da vedeti, da z njo ni šale. Vmesni deli, kjer si je mogoče nekoliko oddahniti, so redki, zato je bila potrebna neprekinjena koncentracija, dobra tehnika, pa tudi psihična trdnost. Posebej adrenalinski so bili raztežaji, kjer smo se znašle izpostavljene na goli steni z več sto metri zraka pod nogami. Nekateri prehodi so vključevali celo plezalne

gibe, ki so segali čez običajni feratarski nivo. Na najtežjih predelih je ferata ocenjena z oceno E, vendar so po mojem mnenju ocene v splošnem vsaj za oceno nižje kot v Sloveniji. Dodaten izziv predstavljajo nenačrtovane jeklenice, stalna izpostavljenost in mokra skala. Del poti namreč vodi skozi stometrsko jamo, ki so jo izoblikovali plazovi. Ta je sicer široka, v njej pa je na trenutke tako temno, da čelna svetilka pride prav, saj je v nasprotnem primeru jeklenico treba na slepo zatipati. Ravno tu so najtežji previsni odseki, ki jih je sicer možno obiti. Tik pred vrhom smo se vzpele po rahlo previsni lestvi, nato pa bile končno poplačane z veličastnim razgledom na mogotca Mont Blanc, 4807 m, in Matterhorn, 4478 m, ki sta kukala izza oblakov. Spust je vodil čez mali ledenik Daubenhorn do planote, kjer pot sprva sledi potoku. Tam smo noge namočile v ledeno vodo in se ob tem zasmejale, da je to edini spa, ki smo si ga v Švici privoščile. Pot se je nato znova vzpela proti zgornji postaji gondole Gemmi. Treba je bilo stopiti hitro, saj bi, če bi zamudile zadnjo gondolo, pot v dolino podaljšale še za dve uri. Tako smo hitele, da nam je naposled ostalo še toliko časa, da smo imele priložnost pojesti testenine iz menazke, za katere si nam prej ni uspelo vzeti časa. Prijateljstvo, preizkušeno na planinskih poteh, postane kot dobra planinska obutev. Zanesljivo, udobno in trdno, tudi ko je pot strma. ●

"Imele smo občutek, da smo se znašle sredi razglednice."

Foto Špela Trobiš

*Pogled na Mont
Blanc iz gondole
Skyway. Na Mont
Blancu sem stala
leta 1997.*

Arhiv Irene Posavec

Visoko z žičnicami

U gore z invalidskim vozičkom

Žičnice in gondole omogočajo obisk visokogorskega sveta tudi tistim, ki zaradi telesne oviranosti ne moremo več obiskovati gora po planinskih poteh. Številna smučišča in turistična središča v Alpah ponujajo odlično dostopnost ter premišljene rešitve za prevoz oseb z invalidnostjo.

Na vseh svojih dosedanjih izletih sem naletela na prijazno osebje, gladke prehode in vrhunsko organiziran sistem, ki omogoča varno in prijetno doživetje. Upravitelji teh naprav imajo vse razloge, da so ponosni – njihova dostopnost odpira vrata gora vsem, ne glede na telesne omejitve. Čeprav sem zaradi mul-

tiple skleroze že nekaj časa na invalidskem vozičku, ljubezni do gora nikoli nisem opustila. Včasih sem veliko hodila v gore, zdaj pa mi žičnice omogočajo, da se lahko približam gorskim razgledom.

V letošnjem poletju sva z možem obiskala Cervinio in Courmayeur – dve znani alpski središči, kjer so v zadnjih letih zgradili sodobne žičniške povezave do izjemnih razglednih točk. Načrtovala sva dva izleta z žičnicami v gorske masive: potovanje iz Cervinie v Zermatt ter vzpon na razgledno točko pod Mont Blancom z obiskom koč Torino.

Dostopnost gondol za invalide in uporabo vozička sem predhodno preverila neposredno pri upravljavcih žičniških sistemov – v Cervinii pri Cervino S.p.A. (Ufficio Informazioni, e-pošta info@cervinospa.com) in v Courmayeurju pri Funivie Monte Bianco S.p.A. (e-pošta info@montebianco.com). Odgovori so bili prijazni, jasni in spodbudni.

Najprej sva počakala na stabilno vremensko napoved, nato pa po spletu ([Booking.com](https://www.booking.com)), dan pred odhodom, rezervirala prenočišča v Cervinii in Courmayeurju. V poletnem času je izbira nastanitev dobra, tudi za osebe na vozičku. Po približno devetih urah vožnje sva v večernih urah prispela do hotela v središču Cervinie. Ob vožnji skozi dolino naju je spremljal ve-

*Cervinia z
Matterhornom*
Arhiv Irene Posavec

ličasten pogled na Matterhorn – v jasnem zraku je bil videti presenetljivo blizu. Na vrhu se je srebrno svetil sveže pobeljen s snegom.

Cervinia je priljubljeno alpsko smučarsko in turistično središče v severozahodni Italiji, tik ob švicarski meji. Leži na nadmorski višini 2005 metrov in ponuja čudovit pogled na južno steno Matterhorna. Zgodovina Cervinie je tesno povezana z zgodovino alpinizma in razvojem turizma v okolici Matterhorna. Kraj je bil nekoč le majhna pastirska vas po imenu Breuil, obdana z ledeniki in visokimi pašniki, ki so bili večino leta nedostopni zaradi snega. Šele v prvi polovici 20. stoletja so se začeli resnejši turistični posegi – predvsem zaradi privlačnosti Matterhorna, ki je med alpinisti dolgo veljal za enega najzahtevnejših in najbolj zaželenih vrhov.

Po drugi svetovni vojni so italijanske oblasti začele načrtno razvijati Breuil-Cervinio kot gorsko letovišče. Zgradili so prve žičnice in hotele, kraj pa poimenovali z novim imenom – Cervinia – po italijanskem imenu za Matterhorn (Monte Cervino). Že v šestdesetih letih je bila Cervinia znana kot moderni alpski center, povezan s Zermattom z gorskim prelazom in sistemom žičnic. Danes je to eden redkih krajev, kjer je mogoče smučati skoraj vse leto, obenem pa ponuja tudi poletne možnosti za visokogorske izlete.

Pot z žičnicami od Cervinie do Zermatta

Zjutraj naslednjega dne so naju ob nakupu vozovnic posebej opozorili, da bo vožnja s sedmimi gondolami v eno smer trajala približno dve uri in naj si čas za izlet razporedi tako, da se bova pravočasno vračala. Midva sva si vzela čas – z enournim postankom v Zermattu in počitkom v razgledni restavraciji na eni od vmesnih postaj sva za celotno pot porabila kar sedem ur.

Na italijanski strani sva uporabila zaporedni kabinski žičnici iz Breuil-Cervinie do Plan Maison in naprej do Cime Bianche Laghi. Od tu pa gondolsko žičnico na postajo Plateau Rosà (Testa Grigia) na višini 3458 metrov. Že tukaj se odprejo pogledi na ledenike, v ozadju pa kraljuje Matterhorn. Nadaljevala sva z najsodobnejšo povezavo med Italijo in Švico – nova gondola, odprta julija 2023, ki pelje iz Testa Grigia do najvišje postaje Matterhorn Glacier Paradise na višini 3821 metrov. Kabine so prostorne, udobne in popolnoma dostopne za vozičke. Z najvišje točke sva pot nadaljevala z gondolsko žičnico do Trockener Steg, 2939 m, nato pa še s kabinsko žičnico vse do doline – v Zermatt, 1608 m. Med spustom se odpirajo pogledi na alpske travnike, ledenike in mogočne vrhove nad dolino Mattertal.

Zgornja postaja gondole Skyway Monte Bianca s koče Torino

Arhiv Irene Posavec

Z možem na razgledni terasi restavracije Trockener Steg, 2939 m, s pogledom na Matterhorn

Arhiv Irene Posavec

Uzpon pod Mont Blanc

Tretji dan sva se dopoldne poslovila od Cervinie in se odpeljala proti Courmayeurju, ki leži 85 kilometrov proti zahodu. Medtem ko sva v Cervinii prečkala švicarsko mejo, sva bila tokrat skoraj na francoski. Courmayeur leži tik ob vznožju Mont Blanca na italijanski strani meje. Po prihodu sva se sprehodila po živahnem in slikovitem središču, ki je izrazito turistično.

Courmayeur ima dolgo zgodovino kot zdraviliški in gorski kraj. Prve omembe segajo že v srednji vek, ko so sem prihajali romarji in popotniki čez prelaz Col du Mont. Zaradi termalnih vrelecev in lege ob vznožju Mont Blanca se je kraj že v 18. stoletju začel razvijati kot zdravilišče, v 19. stoletju pa je postal priljubljeno izhodišče za alpiniste, predvsem iz Italije in Francije. Leta 1786 je bil zabeležen prvi uspešen vzpon na vrh Mont Blanca, kar je še dodatno povečalo zanimanje za gorsko območje, v katerem leži tudi Courmayeur. Danes kraj združuje tradicijo alpinizma z moderno turistično ponudbo; vse od term, planinskih poti, slikovitih dolin do gondolske žičnice Skyway Monte Bianco, ki omogoča obiskovalcem spektakularen dostop v visokogorje.

Naslednji dan sva se iz Courmayeurja podala na vzpon s Skyway Monte Bianco, eno najsodobnejših gondolskih žičnic v Evropi. Že prva postaja, Pontal d'Entrèves, 1300 m, je bila odlično prilagojena – brez stopnic, z dvigali in prijaznim osebjem. Panoramska gondola se med vožnjo počasi vrti in omogoča 360-stopinjski razgled na alpski svet. Vožnja poteka v dveh etapah: prva postaja je Pavillon du Mont Fréty, 2173 m, kjer so razgledna terasa, botanični vrt, resta-

vacija in razstava o gradnji žičnice. Druga, končna postaja pa je Punta Helbronner, 3466 m.

Vse tri postaje (Pontal, Pavillon, Helbronner) so arhitekturno dovršene, popolnoma dostopne z invalidskim vozičkom in opremljene z dvigali, gladkimi prehodi in sodobnimi sanitarijami. Notranjost kabin je prostorna, vstop in izstop potekata počasi in varno, osebje pa poskrbi, da se obiskovalci z gibalnimi ovirami počutijo enako dobrodošli kot vsi drugi. Skyway ni le žičnica, temveč tudi doživetje – tehnični podvig, ki obiskovalcem omogoča, da se v nekaj minutah dvignejo iz doline v osrčje visokogorskega sveta Mont Blanca. Razgled s ploščadi na vrhu, na ledenike in koničaste vrhove, je bil čudovit. Od zgornje postaje vodita notranji hodnik in dvigalo do kočice Torino. Tudi ta povezava je dostopna z invalidskim vozičkom, tako da sva kočico obiskala.

Kabine gondol so se spreminjale, toda pogled je ostajal neizmerno širok, globok in veličasten. Pri tem pa ne morem mimo hvaležnosti. Brez moža, ki me z neomajno potrpežljivostjo in močjo spremlja na vsakem koraku, bi te poti ostale nedosegljive.

Kočica Torino, 3375 m, je znano izhodišče za številne alpinistične ture v masivu Mont Blanca, saj alpinisti od kočice z derezami odkorakajo naravnost na ledenik. Koča je izhodišče za vzpon na Dent du Géant, 4013 m, ki je markanten in strm vrh ter velja za alpinistično klasiko. Od tod vodijo pristopi do granitnih stolpov Aiguille d'Entrèves, Tour Ronde in Grand Capucin, priljubljeni za skalno plezanje, ter na Mont Blanc du Tacul in naprej proti Mont Blancu – čez visoke ledeniške prehode za izkušene gornike.

Z zgornje postaje Punta Helbronner na italijanski strani lahko v dobrih vremenskih razmerah nadaljujemo vožnjo z gondolsko žičnico Panoramic Mont Blanc, ki vodi čez ledenike vse do postaje Aiguille du Midi, 3842 m, na francoski strani. Vožnja traja približno trideset minut in poteka brez vmesnih postaj, visečih stolpov ali podpor. Kabine dobesedno "plavajo" čez ledeniški svet. Gre za tehnično zelo posebno povezavo, ki povezuje Italijo in Francijo visoko v osrčju masiva Mont Blanc. Žal pa te kabine niso dostopne za invalidske vozičke, saj je vstop možen le po stopnicah, z malo prostora in brez klančin ali dvigal.

Popoldne in naslednji dan sva obiskala še dve slikoviti dolini v okolici Courmayeurja, Val Ferret in Val Veny. Vsako poletje si z možem izbereva kakšno gorsko območje, kjer so dostopne žičnice in razgledne točke. To poletje sva veliko doživela: imela sva res lepo vreme, obiskala dve turistično bogati mesti, bila na izjemnih potovanjih in imela prečudovite razglede. Morda bo najina izkušnja v spodbudo tudi drugim, starejšim, ljudem s težavami pri hoji ali tistim, ki iščejo drugačne poti v hribe. ☉

Pred vhomom
koče Torino
Arhiv Irene Posavec

TALON™/TEMPEST™

Ustvarjeno za gibanje.

Stabilen in udoben na vsakem terenu, Talon/Tempest je zasnovan tako, da se prilagodi vsakemu gibu. Na voljo v različnih prostorninah je ta legendarna serija vaš zanesljiv partner pri vsaki avanturi.

FACTORY STORE
BIKE & OUTDOOR

www.fastorystore.si

Na voljo v trgovinah: Kibuba, Iglu Šport, Annapurna, Extreme Vital, Intersport, Hervis, Action Mama, Enduro, Elan.

Tone Vidrgar

Pogled na veliki
Klek z izhodišča
Foto Tone Vidrgar

V bližini Velikega Kleka

Figerhorn

Ravno sem opravil nakup v trgovini in si v lokalu poleg naročil kavo, je zazvonil telefon: "Živijo, Rudi je, jutri grem na Tirolsko, pod Grossglockner, a greš z mano ...?" "Prijatelj Rudi je pravi gornik samotar, malo je hribov v domovini, kamor še ni stopila njegova noga. Tudi tuje gore mu niso neznane, najbolj pa se mu je prikupila Tirolska, in ko je le možno, se odpravi tja.

Pred letom sem ga povabil k Vodotočniku, slikovitem visokogorskem jezercu, ki je na planini Vodotočnik, zahodno pod Desko in Tolstim vrhom na Dleskovski planoti. Krenila sva od parkirišča mimo lovske kočice na Brežičih po nemarkirani stezi, ki vodi nad pečine Lučke Bele, naprej pod južno steno Lastovca, nato po njegovem zahodnem pobočju in čez Stare stale, mimogrede sva si ogledala svizce pri igri, nadaljevala ob slikovitem potočku s slapiči, in po krajšem vzponu z roba zagledala najin cilj. Ob jezercu, ki ima obliko srca, stoji manjša pastirska kočica. Rudi je bil navdušen: "... ne morem verjeti, da tu še nisem hodil, pa skoraj vse vrhove okrog Ojstrice sem obral ..."

Morda se mi je Rudi hotel oddolžiti za to pot, zato me je večkrat poklical, ko se je odpravljal v gore severno čez mejo, ki jih jaz še nisem imel priložnosti spoznati. Tokrat ni bilo zadržkov, zato sem z veseljem sprejel njegovo vabilo. Kljub svojim letom,

lani je prekoračil osemdeseta, je še vedno čil in v dobri kondiciji, njegov pogled na življenje pa je poln optimizma, zato sem se zelo veselil najinega skupnega potepa.

Ob četrti uri zjutraj me je pobral na dogovorjenem mestu in odpeljala sva se proti Avstriji; skozi karavanški predor, mimo Beljaka in skozi Lienz, kjer sva zapustila dolino Drave in se ob reki Isel peljala naprej do Hubna, kjer sva zavila desno na gorsko cesto ob rečici Kalserbach. Mimo Lesacha sva prispela v Kals am Grossglockner, slikovito vasico, ugnedeno sredi prekrasne gorske panorame, z več 3000 metrov visokimi vrhovi skupine Schober-Glockner. Kals leži pod smučiščem, ki ima pozimi več kot 40 kilometrov urejenih smučarskih prog ter obilo možnosti za turno smuko in je največje na vzhodnem Tirolskem. Za smučiščem sva spet zavila desno v dolino rečice Ködnitzbach na plačljivo gorsko cesto, ki naju je pripeljala do

alpskega gostišča Lucknerhaus, kamor sva bila namenjena. Sem sva prišla po dobrih štirih urah vožnje. Gostišče Luknerhaus je na 1920 metrov na koncu gorske ceste Kalser Glocknerstrasse, v narodnem parku Visoke Ture in je idealno območje za vzpone na okoliške vrhove poleti in za turno smuko pozimi.

Parkirala sva na velikem parkirišču pri gostišču, kjer se cesta konča. Nabralo se je že kar nekaj avtomobilov. Več planincev se je že po zložni poti vzpenjalo ob slikovitem potoku, ki izvira pod najvišjo avstrijsko goro proti koči Lucknerhütte, dobrih 300 metrov višje postavljeni koči ali še višji koči Stüdlhütte, pod vznožjem Velikega Kleka/Grossglocknerja. Pravijo, da je od tam najlepši pogled na to goro, do prve kočice Lucknerhütte pa je ura nenapornega vzpona po udobni stezi. Kazalec na uri je šele dobro prečkal osmico in naredil se je čudovit, jasen in sončen dan, razgledi pa, da lepši ne bi mogli biti. Najin cilj je bil tokrat 2743 metrov visoki Figerhorn.

Pod teraso gostišča naju je kažipot usmeril na planinsko pot na zahod, ki vodi skozi macesnov gozd navzgor. Po nekaj okljukih skozi sprva strmo pobočje se pot zložneje nadaljuje, kmalu sva prišla do gorskih travnikov, ki se v pozni pomladi in poleti spremenijo v en sam cvetoči vrt. Na razpotju, kjer pot na Figerhorn zavije desno, sva midva zavila

levo in kmalu po udobni poti dosegla Grei Bühel, 2247 metrov visok, kopast vrh. Na njem stojijo manjši križ, skrinjica za žige in klopca. Z vrha sva sestopila nazaj do razpotja in se čez pašnike vzpenjala naprej proti severu, najinemu cilju naproti. Približno na polovici poti sva šla mimo zavetišča Figerschupfe, 2430 m, ki je levo od poti. Ovinkasta pot naju je pripeljala na greben, s katerega je prekrasen pogled na gore Glocknerjeve skupine, nad katero kraljuje slikoviti Veliki Klek, kar je prava paša za oči. Zadnjih par sto metrov do vrha, na katerem stoji križ, je bil pravi užitek. Malicala sva in uživala v razgledih in ni se nama mudilo nazaj. Nisva bila sama, pridružil se nama je planinec iz Lienza in povedal, da se nekajkrat na leto povzpne sem gor, v različnih letnih časih, po različnih poteh, zaradi teh čudovitih razgledov in gorske panorame, ki ga navdušuje: " ... Grossglockner je paša za oči, skoraj na dosegu roke je in tudi pogled v nasprotni smeri, na gore proti jugu, je krasen, poglejta, skupina Schober z Glödisom in Hochschoberjem ..." nama je kazal z roko, poznal je skoraj vse vrhove in gore v okolici, navdušeno nama je našteval njihova imena, žal mi jih večina ni ostala v spominu.

Do razpotja smo se vračali skupaj, tam pa je on zavil desno proti Lucknerhausu, kjer sva si po skoraj petih urah čudovite ture privoščila še "apfel-strudel" in kavo. ○

IMUNOGARD Krka

SVETI GRAL IMUNSKEGA SISTEMA

NOVO

- ✓ ZA PODPORO IMUNSKEMU SISTEMU
- ✓ BETAGLUKAN Z IZBRANO KOMBINACIJO VITAMINOV IN MINERALOV
- ✓ ZA OTROKE IN ODRASLE

TE ZANIMA VEČ O IZDELKU?

www.imunogard.si

Prehransko dopolnilo ni nadomestilo za uravnoteženo in raznovrstno prehrano. Skrbite za uravnoteženo in raznovrstno prehrano ter zdrav način življenja. Vitamini D, C in A ter cink imajo vlogo pri delovanju imunskega sistema.

KRKA

Po doživetja v Posavje

Jana Remic

Rečiška planinska pot

Pogled z Mrzlice
proti Rečiški dolini
in Zasavskemu
hribovju

Foto Franci Horvat

»Že nekaj časa si želim prehoditi Rečiško planinsko pot. Toda bila bi kar dvodnevna tura in se nikakor ne moreva dogovoriti za termin s Francijem,« je omenila Karolina. »Oj, to bi šla pa tudi jaz. Ali me vzameta s sabo?« sem bila takoj navdušena. »Lahko gremo kar naslednji teden,« sem predlagala. Še klic in bili smo dogovorjeni o vsem – o dnevu, uri odhoda ...

Glede na to, da me mali grički v Posavju nikoli niso pretirano zanimali in vabili, seveda nisem imela pojma, za kakšno pot sem se dogovorila. Nekaj dni pred odhodom sem pobrskala po spletu, proučila zemljevid ter pridobila nekaj osnovnih informacij. Izhodišče naše ture bo v Laškem. Po pričakovanjih nas je čakalo cel kup vzponov in sestopov, v dveh dneh naj bi prehodili približno 35 kilometrov. Prespali naj bi na Mrzlici, nekje na polovici poti. Pot se vije po vrhovih vzhodnega Posavja, okrog idilične Rečiške doline, nad naselji Spodnja Rečica, Huda jama in Zgornja Rečica. Leta 2019 je bila izglasovana za najlepšo planinsko pot, kar je podžigalo mojo željo, da jo prehodim, nikjer pa nisem zasledila, kaj jo pravzaprav tako bogati. Planinsko društvo Laško je izdalo tudi dnevnik krožne poti, v katerega si pohodniki lahko natisnejo žige osvojenih vrhov.

Všeč mi je, ko se dobimo »po starem«, brez dodatnih opominjanj, klicev in preverjanj. S Francijem že na železniški postaji, Karolina se je pridružila nekoliko pozneje. V Ljubljani štiri minutke za prestop, hitenje dol, v podhod, po stopnicah gor in v zadnjih trenut-

kih smo ujeli vlak, ki nas je popeljal v Zidani Most. To je majhno naselje, kjer se Savinja izliva v Savo, drug poleg drugega so zgrajeni kar trije mostovi, neverjeten pogled s pobočja nad naseljem. Tudi tokrat smo takoj prestopili na naslednji vlak, ki nas je peljal v Laško.

V nekaj trenutkih smo bili pripravljeni in moja so-pohodnika sta seveda že vedela, kje stoji edina tabla z napisom Rečiška planinska pot. Resnično, v dveh dneh pohajanja edina. A nič zato, z zemljevidom in aplikacijo smo krožni poti z lahkoto sledili. Marsikje seveda, kot običajno, tudi malo po svoje in z dodatkom kake zanimivosti, lepote ali prehojenega vršiča.

Šmihel, Kuretno in jašek Liša

Za Laškim, 222 m, smo se začeli vzpenjati po asfaltni cesti do vasi Šmihel, 428 m. Tik nad mestom leži in je majhna, mirna in prav idilična. Prisluskovali smo pticam in skušali prepoznati njihove ščebetajoče pogovore. Uživali smo v širokih razgledih, v pomladnih rožnatih travnikih in vrtovih, v vonju pravkar vzcvetelih dreves. Ogleдали smo si dvostolpno cerkev

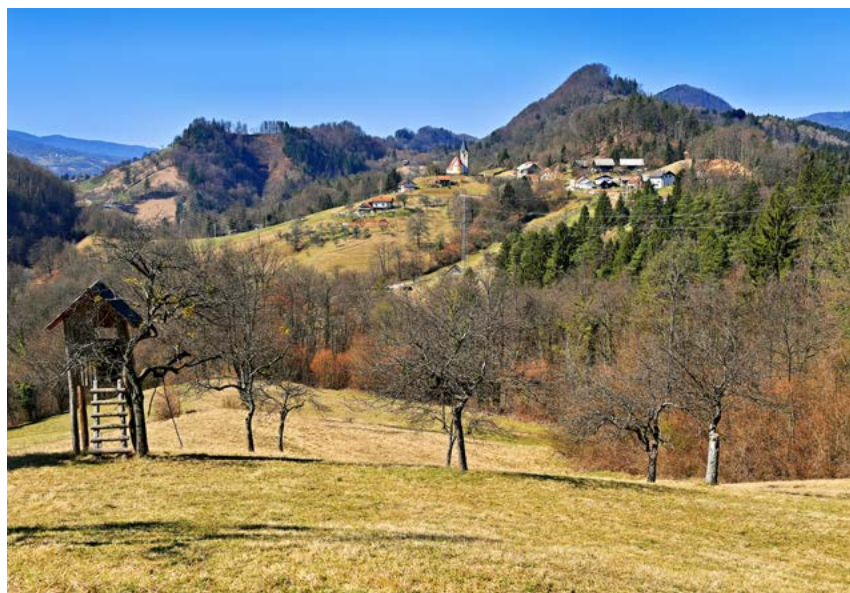

sv. Mihaela, ki spada med najlepše kulturne spomenike v porečju Savinje. Cerkev je bila zgrajena okoli leta 1640, ob nekdanji romarski poti so ob posvetitvi postavili še sedem baročno poslikanih kapelic. Štiri kapelice stojijo še danes. V vasi je nekaj novejših hiš in kmetij, ob njih pa sameva nekaj starih, še s kamnom grajenih, ki pričajo o preteklosti. Ob starih domovih na pobočjih pa so zeleni urejeni travniki, priče današnjega trdega dela ljudi.

Na vrhu Šmohorja Foto Franci Horvat

Nas je že vabila naslednja vasica Kuretno. Po odhodu iz Šmihela smo se za trenutek ustavili ob kamnitom križu, ki je bil leta 1596 domnevno postavljen v spomin na lakoto tedanjega časa. Prav pohodi, ko nas želodec kdaj pa kdaj le opomni na lakoto (ali: ko smo pogostejše lačni), so lahko čudovit opomnik, da preprosto - imamo dovolj hrane. Do naslednjega obroka nikoli ne čakamo prav dolgo. Ob našem pogovoru o lakoti, o tedanjih razmerah in hvaležnosti, da živimo v tem času, smo cesto do Kuretna hitro prehodili. Občudovali smo vas, znova staro in novo – lesen kozolec,

*Kuretno
Foto Franci Horvat*

*Greben, ki pelje
na Ostri vrh.
Foto Franci Horvat*

novе hiše, skoraj prastari zidovi, hlevi – ter obiskali cerkev sv. Katarine, ki stoji na razglednem travniku. Bela cesta se vije mimo travnikov, gozdov, mimo potoka, kjer so v mirni kristalni vodi na modrem nebu lebdela na krošnje obrnjena drevesa, ter mimo Trnovega hriba do vstopa na gozdno stezico. Le malo naprej smo opazili rudniške vagončke in si kraj ogledali. Muzej rudarstva Strojnica Liša, jašek na Govcah je lepo urejen mali muzej na prostem. Gre za območje rudnikov premoga. Ustavili smo se ob močnem vitlu za vleko vozičkov ter ob informacijski tabli, kjer smo prebrali, da je jašek Liša Trboveljska premogokopna družba začela graditi leta 1930 zaradi povečane proizvodnje premoga. Jašek sega 180 metrov v globino, uporabljali so ga za transport premogove rude in jalovine. Rudarji so tod delali v treh izmenah, zaradi postopnega zapiranja Rudnika Laško so jašek leta 1962 demontirali in zaprli. Najstarejši dokument o rudar-

*Govško brdo
Foto Franci Horvat*

*Brunarica pri knapu pod Babo na prelazu Zavrata
Foto Franci Horvat*

jenju na območju Laškega sega v daljne leto 1766, leta 1991 pa so iz jame Laško pripeljali zadnji voziček premoga. A vrnimo se na gozdno stezico ...

Gor in dol čez vrhé

Končno smo vstopili v gozd. Gozdna stezica je uhojena, čudovito urejena in ponekod so v strmino gozda nadelane lesene stopnice. Občudovali smo ne navadno skalo, ki oprta z ramo sloni v pobočju, v mali skalni duplini pa se zabavajo glineni angelčki. Franci se je izgubil v raziskovanju grebena, naju pa je svetel bukov gozd spremljal na vrh Govško brdo, 811 m. Vrh stoji zahodno nad vasjo Huda jama in nad Zgornjo Rečico, a je tako bogat z rastlinjem, da naselij v dolini nisva videli. Nekaj časa sva čakali prijatelja, potem

Na prelazu Zavrata pod Babo

Foto Franci Horvat

pa sva se odločili, da je šel verjetno že naprej, in sva začeli sestopati na Zavrata. Na redkih travah so se igrali metulji lastovičarji, pozneje doma sem se veselila lepega posnetka. Bukov gozd še ni ozelenel, svetlo sive veje z zlato zelenim pridihom so bile v pričakovanju rojstva nežnih lističev in so prepuščale čudovito svetlobo sončnih žarkov na gozdna tla. Med nežno rjavo odejo suhega listja so bogato cvetele blazinice rumenih trobentic, ustavljali sva se in uživali lepoto. Nekje naju je dohitel Franci, ki je na Govško brdo prišel malo za nama in naju seveda tudi čakal.

»Če bi se vpisali v knjigo, bi pa vedel, da sta šli naprej,« se je smejal. A drug drugemu zaupamo in si puščamo svobodo, zato lahko hodimo sproščeno, brez prevelikih zahtev ali pričakovanj.

Prišli smo na sedlo na Zavratih, 522 m. Izvedeli smo več o rudarjenju v teh krajih, presenetilo nas je, kako ogromne količine »črnega zlata« so bile izkopane. Za rudarje iz okoliških vasi je bilo hitreje in bliže, če so hodili v rudnik peš čez sedlo, kot pa da bi se vozili z avtobusom skozi Laško. Na Zavrata so prišli iz različnih krajev, se zbrali in potem skupaj odhajali do delovišča na Breznem. Upokojeni rudarji so deset let po zaprtju rudnika na tem mestu v spomin na knapovske čase postavili brunarico. Še sedaj se tu zbirajo in obujajo spomine na stare čase. Kraj je resnično prijetna oaza sredi gozdov in kratek počitek nam je prav dobro del. Kmalu nas je povabila prijetna stezica in z veseljem smo se ji prepustili. Pozdravljali so nas cvetovi resja, nekje temni, rožnati, a poleg njih povsem beli. Stezica se je začela dvigati, v pobočju smo opazili skalne odseke in sledil je del strme zavarovane steze, znova lepo nadelane s strmimi stopnicami. Na vrhu Babe (789 m) nas je čakala nagrada. Tik pod vrhom nas je presenetil skalni balkonček s čudovitim razgledom. Tudi vrh je omogočal nekaj pogledov po okoliških dolinah in gričih. Ko smo se naužili oddaljenih lepote, smo nadaljevali po grebenu, najprej smo sestopali po izjemnem bukovem gozdu in se potem spet vzpenjali. Stezica se je vila po grebenu, mimo osamljenih skal, med neverjetnimi prepleti korenin, skozi sveže

Koča na Mrzlici

Foto Franci Horvat

zeleneče trave in nas nad dokaj strmimi pobočji po grebenu pripeljala na Ostri vrh, 855 m.

Nabrali smo si novih moči, si nekoliko odpočili ter začeli sestopati proti Kalu. Vem, da se ponavljam, toda čudoviti bukovi gozdovi, drobno cvetje, rumeni lastovičarji, mehko zeleneča gozdna tla, skrivnostno nabrekli popki na vejah dreves, sivina bukev, ki je prehajala v slutnjo zelenega zlata v vejah krošenj, bakrena svetloba gozdnih tal, kjer suhega listja ni preraslo pomladno zelenje, igra sončnih žarkov, harmonija lepote, ptic, miru ... Želela sem zajeti vsa ta občutja in jih ohraniti globoko v spominu, v srcu.

Nekje se je pot pridružila gozdni vlaki, ta se je spremenila v gozdno cesto in nas pripeljala do samotne kmetije ter na cesto. Nekaj časa nas je vodila skozi Kal, vas, katere hiše so posejane po širokih pobočjih. Začudili smo se podvozu, a je narejen zato, da omogoči smučanje na smučišču Rajska dolina. Resnično, po rajski pokrajini. Na širokem travnatem sedlu so se odprli prelepi razgledi proti Hrastniku in Trbovljam, daleč za temi dolinami, čez Savo in železniško progo, smo opazili Kum. Med gozdovi so po pobočjih posejani travniki, njivice in majhna naselja. V daljavi pod belimi oblaki so lebdeli zasneženi vrhovi Kamniških Alp. Počasi smo se le približali Domu na Kalu, 946 m, kjer smo si oddahnili in si privoščili zasluženo pijačo. Še trideset urice do Mrzlice, to bomo pa že ..., sem pomislila. Nekaj utrujenosti se je nabralo v nogah. A svojim upom bi lahko rekla račun brez krčmarja. Prijatelja sta očitno imela neko skrivno navezo, saj sta oba vedela za dodatek k naši poti, le jaz ne. Njune načrte sem očitno preslišala. Toda ker želim vse prehoditi in vse doživeti, niti pomislila nisem, da bi šla samo na Mrzlico in ju tam čakala.

»Da ne bomo prekmalu v koči ...«

... je navihano komentirala Karolina. Skozi gozd smo šli navkreber, nato čez Kalski hrib, 985 m, prečili smo pobočje Mrzlice in zavili proti severozahodu.

Ustavili smo se ob nenavadnih drevesih. Iz nekoč podrtega debla, ležečega na tleh, je navpično rasla čudovita breza. Bila je kot priča izjemne moči in volje do življenja. Za njo smo opazili še več tako rastočih dreves. Lahko bi se poklonili sili Narave. Večni moči in volji

*Laško s Humom
Foto Franci Horvat*

do rasti. Zavedamo se, da neizčrpna moč Narave, ko se ves čas obnavlja, ko ves čas raste, brsti, živi, pravzaprav rešuje tudi nas. Ljudi, ki se v vseh tisočletjih življenja na Zemlji še nismo naučili skrbno ravnati z njo – je pravzaprav tudi naše Življenje, osnovni del nas. Sploh zadnje stoletje si zatiskamo oči pred dejstvom, da Narava kljub svoji moči ni neuničljiva ... Strma gozdna vlaka nas je pripeljala na cesto dobrih sto metrov niže, a cesto smo kmalu zapustili in se znova vzpenjali strmo navkreber. Tu smo poleg naše Rečiške poti opazili že tretjo tematsko pot. Na Šmihel smo stopali tudi po Poti treh cerkva in po Poti Srečno. Na vrh Homič, 1082 m, pa nas je usmerila Preboldska planinska pot. Seveda je v nas takoj prebudila zanimanje, a jo bomo raziskovali doma. Homič nam je ponujal čudovite poglede na bližnjo Mrzlico, na

se igrali ob planinskem domu. Pod nami se je pokazala Rečiška dolina, okoli katere smo hodili, na koncu doline smo opazili zvonika cerkve na Šmihelu, ki sta v meglicah prihajajočega večera skoraj lebdela nad dolino. V planinskem domu nas je prijazno sprejel mlad oskrbnik, ki je poskrbel za našo večerjo in nastanitev.

Prvo planinsko kočo na tem območju so postavili leta 1899, leta 1931 so v bližini zgradili nov, večji planinski dom. Partizani so leta 1942 obe koči požgali, da bi preprečili nastanitev okupacijskih enot. Na temeljih požganega doma so zgradili novo leseno kočo leta 1946, ki so ji dogradili depandanso leta 1949. Leta 1961 so zgradili večji planinski dom in ga odprli leta 1963. Dom so večkrat prenavljali in posodabljali, leta 1992 so v njem uredili stanovanje za oskrbnika. To, da oskrbnik s svojo družino živi v planinskem domu in hkrati skrbi zanj in za goste, se nam je zdelo zelo dobro, odlično.

Do Šmohorja bomo prišli mimogrede

Dokaj oblačno jutro nas je spremilo na prvih korakih proti Šmohorju. Po smerokazih sodeč nas tega dni ni čakala prav dolga pot. Še posebej, če na zemljevidu mirno spregledaš veje, ki segajo nekam ven s poti. Le dobro poznavanje mojih prijateljev mi je dalo jasno vedeti, da so tiste slabe tri ure do Šmohorja iluzija ...

Sestopili smo skozi gozd do ceste, lovili smo pravo smer in jo našli proti Suhemu hribu. Seveda malo po svoje, po našem mnenju po lepših stezicah, a nam je uspelo ujeti pravo, celo označena je bila – proti vrhu Gozdnik. Tokrat smo se vzpenjali po gostejšem mešanem gozdu, tudi po rahlem grebenu. Ob poti smo našli skalna okna, nekaj sivih skalnih zob je štrlelo s tal na pobočju Malega Gozdnika. Naprej je šlo še strmejše, gozd je postajal svetlejši in kmalu smo dosegli vrh Gozdnik, 1090 m. S pridobljeno višino je veter postal hladen in oster, bili smo zares veseli bivaka, kjer smo se topleje oblekli. Vrh je res gozdnat, kot pove njegovo ime. Kmalu smo nadaljevali proti vzhodu. Pobočje je bilo naenkrat zeleno, z bogatim rastjem čemaža. Skozi oblake so ušli topli sončni

*Gozdnik
Foto Franci Horvat*

Zasavje na zahodu ter na Celjsko kotlino na vzhodu. Ko se je naše navdušenje umirilo, smo previdno sestopili, vrh je namreč precej strm, si na cesti oddahnili ter vstopili na strmo gozdno vlako, tokrat navkreber. Na Mrzlici, 1122 m, vrhu med Celjsko kotlino in Zasavjem, nas je pozdravil hladen veter, po tistem dnevu pa nas je presenetil glasen vrišč otrok, šolarjev, ki so

Znamenita lipa na Šmohorju Foto Franci Horvat

žarki in dan je v trenutku postal svetlejši in toplejši. Prišli smo na cesto, se lepo razgledali proti Žalcu in se vračali jugozahodno do ovinka, kjer so nas oznake znova usmerile proti vzhodu in Šmohorju. Kmalu smo zavili s ceste ter jo obšli z obiskom majhne vzpetine Pernice, 872 m. Popestritev naše poti so bili novi razgledi v Celjsko kotlino. Našli smo Celjski grad in skušali prepoznati okoliške vzpetine in vrhove. Ko smo se na drugi strani hriba spustili do ceste, smo prišli že pred Šmohor.

Informativne table na poti popotniku poleg razgledov nudijo še zgodbe od marsičem, kar bi sicer spregledali. Tako smo opazili in spoznali zanimive doline, ki se iz okolice Šmohorja vijejo proti dolini. Pajkova

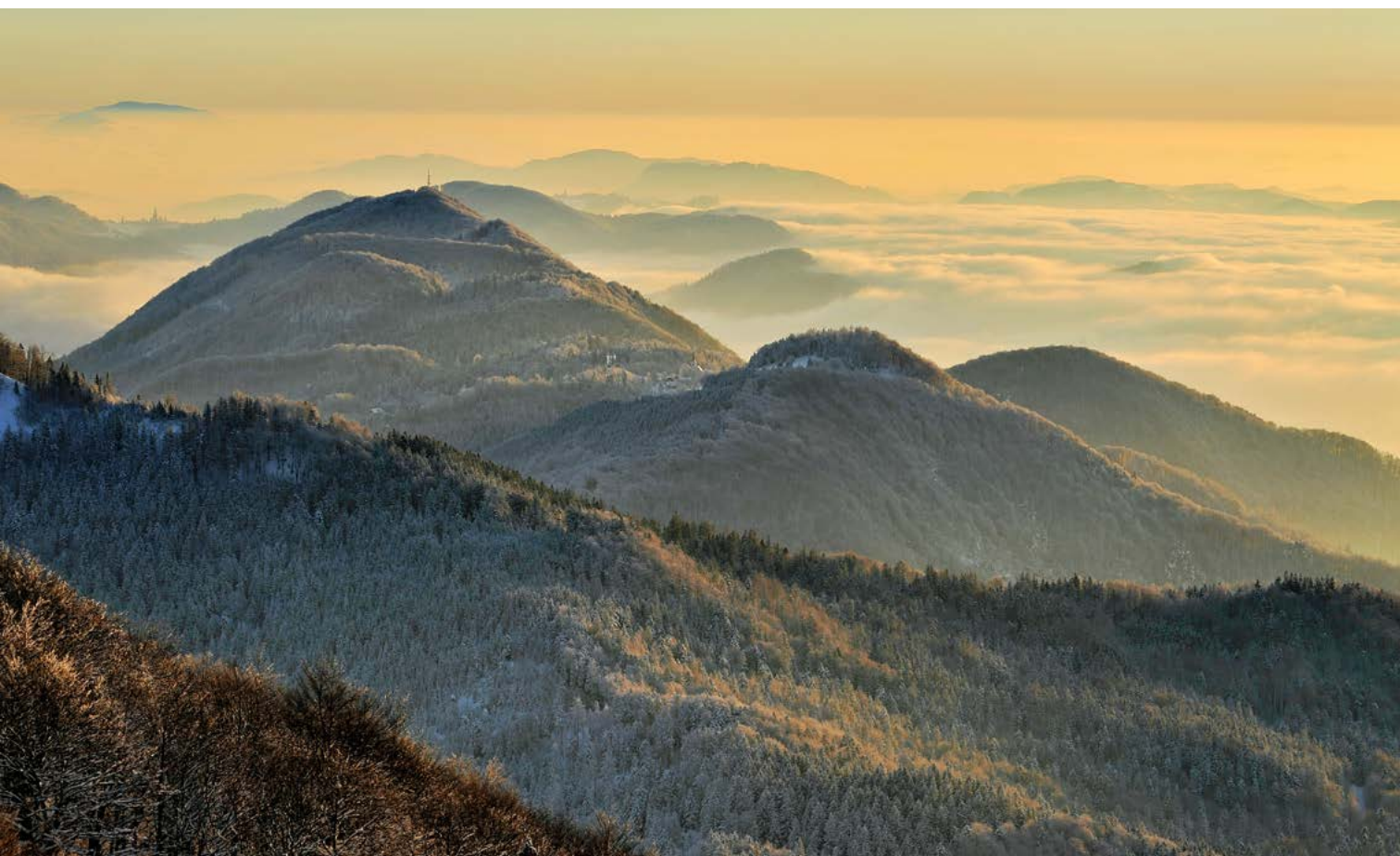

dolina, ki sega do vznožja Pernic, je prva od petih, vsaka pa hrani za obiskovalce zanimivo zgodbo o življenju v preteklosti.

Cesta nas je prijazno vodila na Šmohor in kmalu smo se znašli med mogočnimi lipami, po katerih je vasica znana. Tri starodavne lipe po starosti segajo v pozni srednji vek. Te »turške lipe« so simbol sv. Trojice in prijateljstva med ljudmi in nas vabijo k druženju v senci svojih krošenj. Najstarejša med njimi je bila leta 2010 izbrana za drevo leta v Sloveniji. S spoštovanjem smo obstali pred mogočnimi drevesi, se jih dotaknili, jih občudovali. Bi nam stare lipe lahko spregovorile o preteklosti, o vremenu, o izkušnjah, o ljudeh, o ljubezni in o sovraštvu? Bi bili modrejši, če bi jim lahko prisluhnili? Bi nam njihova pesem pobožala dušo in srce, bi nam dale nasvet za lepši vsakdan?

Harmonija lepote in miru Foto Jana Remic

Malič in Šmohor z Mrzlice Foto Franci Horvat

Lipe stoje ob cerkvi sv. Mohorja, ki je po pričevanjih virov tu stala že leta 1421. Ob nemih lepotah je Karolina povedala, da je še pred nekaj leti v hišici pod cerkvijo živela prijazna ženica, s katero sta poklepetali. Tokrat so bila vrata hišice zaprta, dvorišče je samevalo, le cvetje na vrtu je še vztrajalo. Kmalu smo prišli do planinske kočice. Tu naj bi imeli kosilo. Današnji dan bo lažji, sem pomislila. Še urico in pol do Laškega, še vlak bomo ujeli v zgodnjem popoldnevu ...

»Najbolje, da gremo najprej še na Tolsto in na Malič, da ne bomo potem s polnimi želodci hodili v breg,« sta razpredala prijatelja.

»Jana, tebe sploh ne bova nič vprašala,« sta se glasno smejala, ko sta videla moj izraz na obrazu. Najbrž sta videla nekaj vprašajev v vsakem očesu. Seveda ob svojem hitrem pregledu Rečiške poti na spletu nisem opazila dveh stranpoti.

Tolsto in Malič, zadnja vrhova na Rečiški planinski poti

Najprej smo skočili na Tolsto, 780 m. Sestopili smo po makadamski cesti, zavili levo v gozd ter se dvigali po mehki stezici. Ponovno gozdnat vrh, a moram priznati, da je bil to lep prijeten sprehod s Šmohorja. Vrnili smo se na razpotje in čez širok travnik, kjer nas je prepihal močan veter. Poiskali smo stezico za Malič. Greben v njegovo smer je izjemno lep, proti vrhu se dviga in spušča, valovi, in ker smo bili že nekoliko utrujeni, se je zdelo, da sicer prijetnega valovanja kar ni konec. Na zadnjem sedlu pod vrhom je vzletišče Malič za padalce, kjer smo si oddahnili ter se razgledali. Sledil je še zadnji vzpon in prišli smo na gozdnat

vrh, 936 m, z oddajnikom, kovinskim zabojsnikom in brez razgledov. A v naših očeh je žarelo veselje.

»Uspelo nam je,« smo se zavedali. »Juhej juhej,« smo se pohvalili s širokimi nasmehi na obrazih.

Na Šmohor, 781 m, smo se vrnili po cesti, kjer smo se na informacijskih tablah seznanili z vsebino zgodbe treh dolin, omenjenih ob sestopu s Pernic. Pot so nam krajšali rožnati cvetovi grmičkov navadnega volčina, sicer strupenega grma, ki resnično lepo diši. Na drugi strani Rečiške doline sta nas pozdravljala zvonika cerkve s Šmihela. Glede na lakoto smo bili zelo zadovoljni, da smo dočakali kosilo. Moja prijatelja se nista zmotila, v zelo prijetnem Planinskem domu na Šmohorju je hrana odlična!

Prav prijetna stezica nas je spemila proti Laškemu. Čakala nas je še ura in pol sestopa, najprej skozi sončen gozd, steza je urejena nad asfaltno cesto, ki vodi v dolino. Skozi naselje Debro smo kmalu prišli v Laško in še pravočasno ujeli prihajajoči vlak.

»Včeraj smo prehodili slabih dvajset kilometrov, danes pa celo dvaindvajset. Le kje se jih je toliko nabralo?« se je na vlaku glasno spraševala Karolina.

»Le kje, res?« sem se nasmejala. Kakšno veselje! Nekoliko utrujeni, a vsi trije zadovoljni, vsi trije polni idej z željo – še in še hoditi, raziskovati, odkrivati in živeti, doživljati poti, kraje, predvsem pa čudovito, neponovljivo Naravo. Da, če si radoveden, če raziskuješ, se ustavljaš, občuduješ, s spoštovanjem greš okoli najlepših dreves, najdeš skalna okna v gozdnatih pobočjih – da, v takih primerih se tudi kilometrov nabere. Več kot izmerjeni kilometri pa so vredna doživetja, ki jih vsaka cesta, pot ali stezica nudi v izobilju.

*Razgled z Maliča na Posavsko hribovje
Foto Franci Horvat*

Pes, gospodarjev najboljši prijatelj

Ko sem prišel domov s hribov s strgano hlačnico, sem bil še preveč zmeden, da bi lahko učinkovito prežvečil nesrečno situacijo, ki me je tistega dne doletela. In to šele prvič, pri mojih dobrih petdesetih letih ...

Vsak od nas, ki občasno hodimo po sredogorju in nižjih hribih, posejanih z osamljenimi kmetijami, mimo katerih peljejo planinske poti, se je že soočil z lajajočim sprejemom kosmatinca, ki je območje svojega varovanja dojemal po svoje, torej tako daleč od hišnega praga, kolikor se mu je od njega ljubilo oddaljiti.

Bila je siva in zelo hladna januarska sobota, ko sem hodil po hribih nad Selško dolino. Snega je bilo za slabo ped, še najbolj zoprno je bilo na spluženih makadamskih in asfaltnih hribovskih cestah, na katere je občasno zaneslo markirano pot. Tam se je ob toplejših urah dneva sneg talil, ponoči pa zmrznil v vodni led, da je bilo treba gledati na vsak korak. Sonce se je žal ves čas vztrajno skrivalo nad oblačnostjo in mraz je grizel, skratka, lagal bi, če bi dejal, da sem hudo užival v hoji. Ampak tudi takšni hribovski sprehodi imajo čar, saj se človek lahko malce zatopi v svoje misli. Iz žepa nahrbtnika sem izvil slušalke, da bi vsaj z glasbo iz MP3-predvajalnika nekoliko razbil sivo monotonost pokrajine, še bolj pa so mi bila za slušalke hvaležna ušesa. Ne zaradi melodij, temveč zaradi tega, ker so mi tako lepo tiščala kapo na uhlje, da nisem občutil mraza.

Rex mi pomeri hlače

Tako sem zatopljen v svoj navidezni svet mirno šel svojo pot mimo redkih osamljenih hiš, kjer se na videz ni prav nič dogajalo, če izvzamem dim, ki se je počasi sukljal iz dimnikov in novoletnih lučk na nekem balkonu, ki se jih tudi čez dan nihče ni potrudil izklopiti. Nisem imel najmanjšega pojma, kaj me čaka v naslednjih sekundah, sicer bi zagotovo poskušal nekaj ukreniti. Toda zamišljen v svojem svetu nisem opazil nikakršnega opozorila. Morda, da se je skozi glasbo v slušalkah izmuznil drobci pasjega laježa, vendar mu nisem posvečal pozornosti. Le kdo bi se oziral za vsako mrcino, ki te oblaja z dvorišča hiše, mimo katere greš? Ampak tokrat je bilo drugače. V levo stegno sem prejel udarec, kot bi me vanj nekdo z vso silo brcnil. Šele nato, ko sem se začuden ozrl, sem ob sebi zagledal velikega bernskega planšarja, ki je meter od mene besno lajal in mi branil nadaljevati hojo po cesti mimo

hiše. Ozrl sem se navzdol in opazil hlačnico, ki se je očitno vdala čekanom. Luknja ni bila velika, malce več kot za znamko velika zaplata kože mi je gledala v čemerem zimski dan. Ko pa sem se dotaknil noge, me je spreletela bolečina. Na srečo ni bila tako huda, kot bi pričakoval po prednjih tricentimetrskih čekanih, ki so še vedno suvali proti meni med lajanjem in špricanjem pasje sline. Med zgornjo in spodnjo lajajočo

Z Rexijem pač ni šale in peš si niti ne drznite po cesti mimo hiše.

*Dušan Škodič,
izdelano z UI*

čeljustjo je kot na počasnem posnetku opletal dolg rdeč jezik in menda sem se takrat spraševal, kako za vraga se psu nikoli ne uspe ugrizniti v tisti dolgi jezik, meni pa to občasno kar dobro in boleče uspe, čeprav nimam niti približno tako koničastih zob.

Mučno situacijo je prekinil ženski glas in pes se je malce umiril, bolje rečeno, z enega metra se je oddaljil na dva ali tri metre in v valovih nadaljeval s svojim verbalnim deliktom na fizično načetega pohodnika.

"Rex, mir!" se je ženska zadržala z balkona in začudeno opazovala mene, krivca, ki je prekinil njen nedeljski mir. Pohodnikov mimo njene hiše se očitno res ne tare, vseeno pa bi človek pričakoval, da bodo dvoriščna vrata na cesto zaprta, če že pes ni privezan in zato očitno ne ve, do kod sega območje, ki ga mora varovati. Potem ti pa kar takole, brez posebne uverture, napade človeka, ki mirno pride mimo po javni cesti.

Ko je zasliševalcema končno zmanjkalo vprašanj, je ženska dahnila: "Ubogi pes, očitno je imel slab dan."

Dušan Škodič, izdelano z UI

Priznam, bil sem v precejšnjem šoku. Pri petinpetdesetih me je prvič na cesti ugriznil pes in zdaj ne vem, kako naj se sploh obnašam. Še enkrat sem se sklonil in kar skozi luknjo v hlačnici pregledoval škodo. Koža je bila opraskana, pes me je ugriznil v stegno, a hlače so bile na srečo iz gladke drseče tkanine, stegno pa napeto in čekani so brez večjih posledic zdrsnili mimo. Bolelo me je predvsem na koncu, kjer mu je uspelo preščiipniti mojo kožo, hujšega pa na srečo ni bilo.

"Kar dobro me je ugriznil," sem rekel ženski na balkonu, "in hlače mi je strgal." Ta dodatek niti ni bil prav prepričljiv, saj so bile pohodne hlače že tako neugledne, da sem dejansko le še čakal trenutek, ko se jih bom odločil zbrisati stran. Nisem pa si predstavljal, da se bo zgodilo na tak način ... Ženska na balkonu očitno prav tako ni vedela, kaj naj reče. "A tako," je dahnila. Drugega ni nič izustila, kajpak, opravičila tudi ne. Seveda, če bi bila tam že od začetka, bi mi v trenutku, ko se je pes zakadil vame, zavpila, naj se nikar ne bojim, ker njihov Rexi še nikoli ni nikogar ugriznil. In seveda, Rexi bi verjetno to tudi upošteval, pa ni, ker ga na to ni nihče spomnil.

"Oh, Rexi, pa saj bi lahko sam vedel, da ni treba napadati ljudi, ki gredo mimo po cesti, četudi ti je nekdo pozabil zapreti dvoriščno ograjo," sem si mislil. Ampak ženska na balkonu je bila navsezadnje prav prijazna. Zavpila mi je, naj grem po cesti sto metrov nazaj do križišča in nato levo, prav tako bom prišel v Železnike in pes se ne bo več zaganjal vame. Pokimal sem in se zahvalil ter odhlačal po daljši poti v dolino, nato pa vsak naslednji kilometer hoje spoznaval, da je adrenalin zadeva, ki sicer res zmanjša bolečino bolj kot alkohol, le deluje ne tako dolgo. Do avtomobila v Selcah sem s težavo prišepal.

Mnenje ulice in namišljenih strokovnjakov

Dogodek sem nameraval potlačiti zase, toda bolečina je bila vztrajna in nazadnje sem med kolegi v službi izblebetal, da ne šepam zato, ker sem nerodno stopil in si zvil gleženj, temveč me je popadel spuščen pes sredi javne ceste. Bil sem deležen malce sočustvovanja in precej več negodovanja, češ, da sem se dal odpraviti kot kljukec, ki je naivno prevzel nase vso krivdo za neprijeten dogodek. Ko sem po spominu opisal kraj dogodka, odprt dovoz na dvorišče in se spomnil še dveh na njem parkiranih tovornjakov, sem očitno izpadel popoln bebec. Pes, ki napada ljudi na javni cesti, je nevaren za okolico in od mene je bilo menda skrajno neodgovorno, da tega nisem prijavil na policijo.

Ali sem se šel cepit? Nisem. Ha, torej sem neodgovoren še do samega sebe. Obstajajo pravila in zakoni, ki se jih morajo vsi držati, sploh pa tisti, ki se očitno valjajo v denarju. Slediti bi morala prijava in civilna tožba, z dobrim odvetnikom pa bi dosegel poravnavo, zaradi katere se danes ne bi vozil naokoli z renaultom, ampak z električno Teslo. Bil sem tiho, ker sem v očeh sodelavcev izpadel veliko teslo, ki ne bo nikoli sedlo v Teslo. A bilo je tudi nekaj pozitivnega. Stare raztrgane hlače sem končno vrgel stran in si kupil nove. Bolečina na mestu ugriza pa me je ob dotiku spremljala še nekaj mesecev.

V prvi polovici maja se kot nekdanji domačin skoraj vsako leto udeležim pohoda okoli prestolnice, ki poteka po zelo idilični poti, ki je bila zgrajena na trasi žične ograje, ki so jo med vojno okupacijo postavili italijanski vojaki. Celoten krog je dolg okoli 33 kilometrov in bi lahko bil že skoraj lahek *trail*, če ga ne bi večina potekala po urbanem okolju, kjer kar mrgoli raznih okrepčevalnic. Je pa po drugi strani zaradi tega pohod primeren tudi za druženje in pogovor med stalnimi in naključnimi znanci. Takšni družbi sem se, potem ko smo po približno polovici prehojene trase sedli k mizi v lokal, zaupal glede svojega nesrečnega dogodka s kosmatincem.

Bila sta par mlajših srednjih let, s psom. Ženska je nekoč delala v našem podjetju, potem pa se je preselila in menjala službo. Spremljal jo je mož, poleg njiju pa se je skozi množico pohodnikov nekoliko nerodno pretikal štirinožni dalmatinec. Zaradi rednega sprehajanja po tej ljubljanski sprehajalni poti

ni imel nobenih težav z ljudmi, ki jim dejansko ni posvečal pozornosti, ga je bilo pa treba držati na vrvcih ob srečanju z drugimi psi. Sploh je bil ta njun prijazni dalmatinec tudi glavna tema vseh naših pogovorov, četudi so se ti začeli kje drugje. Pes je danes v marsikateri družini član, ki se mu posveča največ pozornosti, zato takim lastnikom nima smisla oporekati, in moja nekdanja kolegica je pač med njimi.

Ko smo srkali hladno pivo, sem potožil, kaj se mi je zgodilo januarja in v hipu sem bil deležen vse njune pozornosti. Moral sem natančno opisati, kako je do dogodka prišlo, a vtis je bil, da sem se pravzaprav znašel na zatožni klopi, le da brez odvetnika – zato pa z dvema tožilcema. Na vso moč sta se trudila ugotoviti, kako je lahko prišlo do dogodka, ki se pri njunem ljubljencu ne bi mogel zgoditi niti v sanjah. Po njuni logiki, četudi je bil tisti pes spuščen in je šel na cesto, sem moral biti krivec jaz in nihče drug. Padel sem v navzkrižno zasliševanje:

"Ali si mu mogoče žvižgal ali ga klical?"

"Ne."

"Si ga gledal v oči? Nekateri psi to dojemajo kot izzivanje, veš!"

"Ne, poslušal sem MP3 in ga nisem niti opazil, dokler se ni zaletel vame."

"Da nisi mahal in opletal s pohodnimi palicami? Psi tega ne prenesejo."

"Sploh jih nisem imel s seboj. Za kar mi je po tem sicer postalo še žal."

Tako in drugače sem se moral izmotavati in iz tiste pavze za osvežujoče pivo je nastala mala mučilnica. Ko je zasliševalcema končno zmanjkalo vprašanj, je ženska dahnila: "Ubogi pes, očitno je imel slab dan."

Ahaa tako, sem pokimal hvaležen za strokovno razlago. Neskončno mi je odleglo. Izvedel sem, da se lahko tak dogodek zgodi tudi po nikogaršnji krivdi ...

Zvočni odganjalec

Večkrat sem že zasledil trditev, da človek, ki mu pes pomeji hlače, pridobi strah pred psi, kar žival seveda začuti in zato rada prestraši vsako takšno žrtev. Ker pa tak strah ni nekaj, kar lahko enostavno prikriješ z blefom kot karte pri pokru, sem začel resno razmišljati o kakšnem pomagalu. Med brskanjem po spletu sem prišel do neke elektronske piščalke, ki deluje na zelo visoki frekvenci, ki je človek skoraj ne sliši, psa pa nenaden zvočni impulz toliko preseneti, da se v naletu obrne in zbeži. Malo sem dvomil, a poskusiti ni greh, morda pa naprava, ki se lahko spravi v vsak hlačni žep, celo deluje.

Tako sem naslednje leto s seboj v žepu prenašal to napravo, ne da bi sploh vedel, če deluje ali ne. Občasno, ko sem šel mimo kakšne hiše, pred katero je dremal pes čuvaj, sem jo potegnil ven in pritisnil na gumb. Po navadi je pes takoj dvignil glavo in začuden pogledal naokoli, po tem pa se spet prepustil dreamežu. Očitno je bilo, da naprava oddaja zvok, ki ga psi slišijo, vprašanje pa, kako bi se obnesla, ko bi bilo treba. V navodilih je namreč pisalo, da se upora-

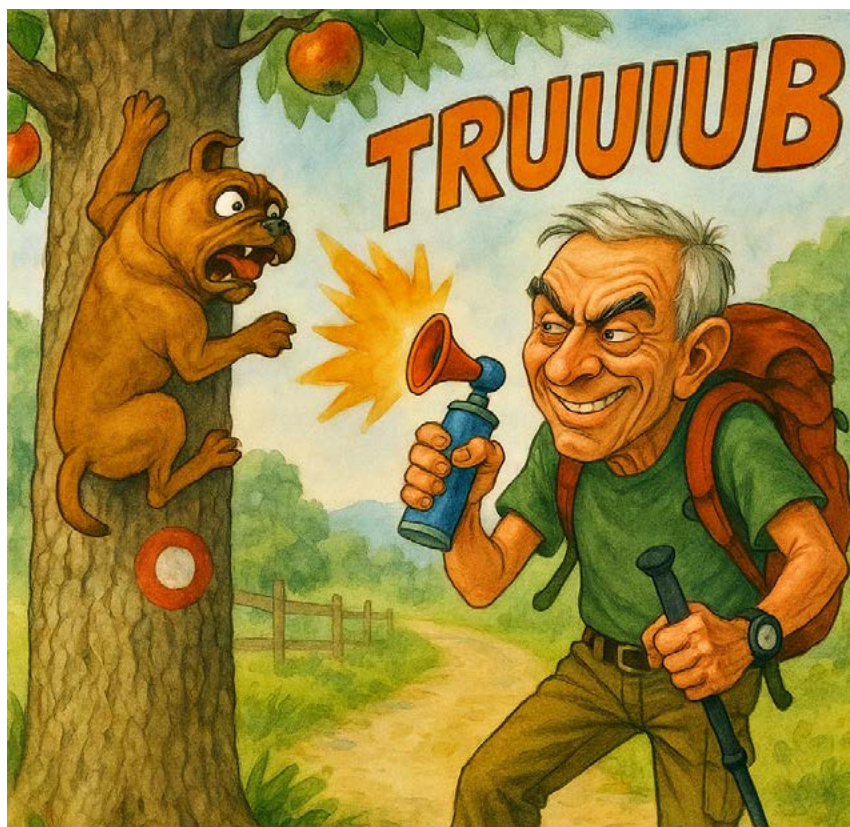
blja na razdalji manj kot štiri metre. Na koncu je stal še stavek, da zadeva ne deluje na pse, ki so naravno ali starostno naglušni.

Končno je prišel tudi dan, ko sem tistega piskača preizkusil v praksi. Šlo je, kot bi se reklo, za kontroliran preizkus. Naj pojasnim. Na neki kmetiji v polhograjskem hribovju imajo psa, ki ima svojo pasjo čuvajnico precej blizu ceste, ki preči kmetijo. Njegova veriga je ravno toliko kratka, da se lahko zažene do ceste, nanjo pa ne more. Ta pes si očitno zelo rad popestri dolgočasne urice tako, da je do vsakega pohodnika popolnoma nezainteresiran vse do trenutka, ko se ta približa na par korakov, po tem pa plane in ga prestraši, a na srečo brez škode.

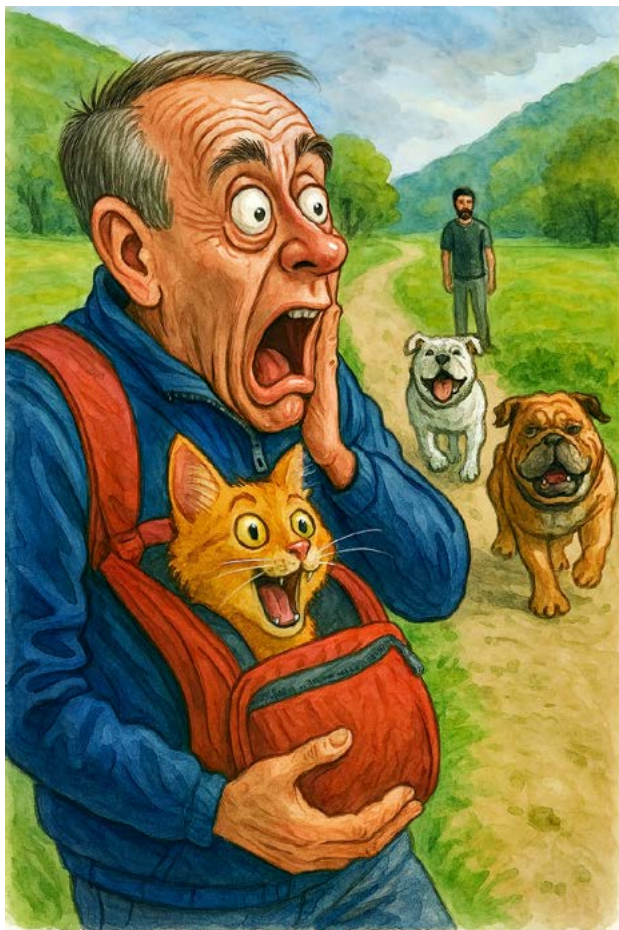
Namerno sem hodil po notranjem robu ceste in v roki držal pripravljeno napravo. Ko se je pes dejansko pognal proti meni, sem na razdalji približno dveh metrov pritisnil na gumb. Pes se je skoraj v zraku zasukal in v trenutku pobegnil v svojo uto, glavo prilepil na tla in povsili ušesa. Bil sem presenečen in zelo zadovoljen. Pa tudi pes si me je očitno zapomnil. Ko sem se čez kakšen mesec ali dva ponovno prikazal, sem ugotovil, da sem napravo pozabil v avtu. Vseeno pa je bilo dovolj, da sem se, ko me je pes od daleč zagledal, le prijel za žep in jadrno jo je popihal v svojo uto.

Bil sem zadovoljen oziroma naj bi bil, pa nisem bil dolgo. Tisti zadnji stavek, da naprava ne deluje proti naglušnim psom, me je glodal in glodal. Kako za hudiča pa naj vem, ali neki pes v redu sliši ali ne? S strahom je pač tako, da večkrat ko pomisliš nanj, bolj se zažira vate. Moral sem poiskati kakšno zanesljivejšo rešitev.

Bil sem presenečen in zelo zadovoljen. Pa tudi pes si me je očitno zapomnil. Dušan Škodič, izdelano z UI

*Maček v
nahrbtniku
je učinkovita,
a težko
realizirana
rešitev.
Dušan Škodič,
izdelano z UI*

Naravni pristopi

Poskusil sem celo z neko improvizacijo, ki pa je nisem nikoli uresničil. Razmišljal sem o tem, kaj najbolj pritegne pasjo pozornost. Če bi mi namreč uspelo to pozornost usmeriti stran od sebe, bi bil varen. Najprej mi je na pamet v povezavi s psi padla klobasa. Če bi jo vrgel psu pod nos, bi me morda res pustil pri miru, ni pa izključeno, da ne bi v navalu najprej opravil z menoj, potem pa se za nagrado še posladkal z mojo klobaso. Po drugi strani pa je klobasa pokvarljivo blago, in če bi jo cel dan nosil s seboj v toplem nahrbtniku, naslednjič ne bi bila več uporabna. Zato to sploh ne bi bilo poceni, saj hodim v hribe tudi med tednom.

Kot drugo rešitev, kako odvrniti pasjo pozornost, sem pomislil na mačka. To bi bilo gotovo uspešneje kot klobasa. Če bi na hitro spustil mačka iz nahrbtnika, ga menda ni psa, ki se ne bi takoj zapodil za njim. A ideja bi bila težko izvedljiva in tudi nedolžni maček, ki bi na ta način lahko postal kolateralna škoda, se mi je smilil. Lahko sem si sicer predstavljal, da bi mačka prenašal v nahrbtniku, saj žival ni težka. A kaj ko je maček precej nemiren in čeprav bi imel glavo zunaj, vem, da bi se ves čas trudil, da bi se skobacal ven in ušel na svobodo. Tudi glede njegovih fizičnih potreb nisem uspel najti optimalne rešitve. Da bi mi opravil potrebo v nahrbtniku, v katerem sem prenašal tudi malico in rezervna oblačila – hmm, zelo slaba ideja. In tudi če, ko bi nekoč dejansko potreboval njegovo pomoč, sem prepričan, da mi ne bi uspelo. Čeprav bi do tistega trenutka na vse načine skušal priti ven, bi ob približevanju pasjega laježa potegnil glavo v nahrbtnik kot

želva v oklep in se s kremplji oprijel notranjosti, da ga nikakor ne bi mogel izvleči ven in spustiti pred bližajočo se pasjo mrcino.

Pekoči spreji – za pse ali njihove lastnike?

Spet sem se obrnil po pomoč na splet in našel pekoč sprej, s katerim popršiš v oči napadalnega psa ali celo človeka. Obstajajo tudi večje doze, ki so uporabne proti medvedom, ampak tisti so že v velikosti velikega spreja za lase in delujejo na več metrov, seveda pa jih ni mogoče prenašati v žepu. Plačal sem nekaj manj kot za elektronsko napravo in v pošiljki prejel mali sprejček, ki je bil videti kot debelejši vžigalnik. Ker v navodilih ni pisalo, da ne deluje na naglušne pse, sem bil končno povsem pomirjen. Naslednji dve leti sem, ko sem hodil po poteh, ki jih še nisem poznal, v žepu vedno grel tudi tisti ostri sprejček. Tudi ta je moral opraviti preizkus nekega pomladnega dne, in celo sredi urbanega naselja, v Planini pri Rakeku.

Raziskoval sem Planinsko goro, na kateri je ogromno ostankov utrdb in bunkerjev alpskega zidu, ker so rapalsko mejo tod utrjevali Italijani. V tistih časih je bila Planina najpomembnejši cestni prehod med Kraljevino Italijo in Kraljevino Jugoslavijo. Mesto, kjer je nekoč stala mejna rampa, danes zaznamuje kovinska replika rapalskega mejnika in informacijska tabla ob glavni cesti.

Bila je sobota ob času kosila, ko sem hodil po skoraj popolnoma neprometni glavni cesti skozi Planino in se vračal proti avtu, ki sem ga pustil na velikem parkirišču pri cerkvi, kjer je izhodišče za Planinsko goro. Iz za neke hiše se je nenadoma zaslišal lajež in glej ga zlomka, mar pes res lahko že kar izza vogala zavoha nekoga, ki ga je strah psov? Očitno da, kajti velik nemški ovčar se je vzel kot od nikoder in zaštartal naravnost vame, ki sem nič hudega sluteč kolovratil po pločniku ob glavni cesti. Hitro sem zgrabil sprejček in upal, da sploh deluje, ker ga nisem še nikoli preizkusil. Pes mi je prišel že na en meter, ko mi ga je dejansko uspelo vsaj približno posprejati v glavo. V hipu je prenehal lajati in zanj očitno nisem več obstajal. Edina stvar, ki ga je še zanimala, je bila bližnja zelenica. Zapodil se je vanjo in z gobcem ril kot buldožer po njej, da bi si obrisal pekočino, ki ga je zaslepila. Tisti hip je na hišni prag stopila ženska srednjih let in prestrašena zavpila, kaj sem naredil njihovemu Runotu, da se postavlja na glavo po domači zelenici. Seveda je ni popolnoma nič zanimalo, zakaj njihov Runo sploh dirja po glavni ulici za ljudmi in da bi se pravzaprav lahko v tem trenutku menili drugače, če bi bil brez spreja. Bil sem namreč odločen, da bom vsakega neodgovornega lastnika, ki se očitno požvižga na vsa pravila, ob napadu brez milosti prijavil.

Toda ženska si s tem očitno ni belila glave, še vedno je vztrajno ponavljala, kaj da sem storil njihovemu ubogemu Runotu in kar ušlo mi je z jezika: "Gospa, vaš kuža je imel pač slab dan, z njim bo kmalu vse v redu." Vendar ženska z mojim pojasnilom ni bila zadovoljna. Začela je vpiti v hišo in poklicala je nekega Lojzeta, ki

je verjetno že slišal kraval pred hišo, saj se je v naslednjem trenutku narisal med podboji. Možakar, ki ga je dogajanje verjetno zmotilo med pokosilnem počitku je bil silno slabe volje in ni bil pripravljen za nikakršne debate. Zanj je bilo vse popolnoma jasno. Runo je z zaprtimi očmi drgnil gobec po travi, na cesti pa sem bil jaz, ki sem bil lahko edini vzrok za nastalo situacijo. Kot po šeriatskem pravu sem bil kriv že samo zato, ker kot tujec nimam kaj iskati v njegovi ulici.

Na opozorilo, da me je pes napadel sredi ceste, ni niti trznil in še manj na podatek, da se žival ne more svobodno poditi po naselju, skozi katerega se je nekoč valil ves turistični in tovorni tranzit proti morju ali v Trst. Kar v natikačih in v spodnji majici, kakršen je očitno počival na kavču, se je razjarjeno odzibal proti meni, toda čakal ga nisem. Pes je bil očitno takšen kot njegov gospodar.

Obrnil sem se in s pospešeno hojo nadaljeval po ulici, v roki pa imel pripravljen sprej, da bi mu omogočil boljše razumevanje trpljenja njegovega Runa, če bi bilo to treba. Na srečo ni bilo, kajti velik trebuh mu je pobral sapo že do hišnega vogala in tam se je obrnil nazaj. Zanj je bila zmaga dobljena, saj me je uspešno prepodil. Žal permissivna vzgoja, po kateri je dovoljeno vse, ni najprimernejša, saj če bi se pes tudi v tem ravnal po gospodarju, ne bi prišlo do kontakta med nama. Pet minut naprej sem zadovoljen sedel v avto. Kajti tokrat sem imel za spremembo jaz dober dan (in cele hlače). ●

Runo si je drgnil gobec po travi, na cesti pa sem bil jaz, ki sem bil lahko edini vzrok za nastalo situacijo. Kot po šeriatskem pravu sem bil kriv, ker kot tujec nimam kaj iskati na cesti. Dušan Škodič, izdelano z UI

VEN IZ CONE UDOBJA!

Iskra Jovanović

Rečni rokav
Foto Iskra Jovanović

Kolesarski valček ob Donavi

Potovanje po kolesarski poti EuroVelo 6

EuroVelo 6 je ena najbolj priljubljenih evropskih kolesarskih poti. Začne se na obali Atlantskega oceana v Franciji, poteka skozi deset držav in se konča ob izlivu druge najdaljše evropske reke Donave v Črno morje. Celotna pot je dolga 4700 kilometrov. Za nekakšen test sem izbrala 320 kilometrov dolg, zelo priljubljen in zaradi svoje lepote hvaljen odsek, ki sledi bregu Donave od Passaua v Nemčiji do Dunaja v Avstriji.

Odločitev za takšno pustolovščino ni bila ne hitra ne lahka. Čeprav že leta kolesarim po različnih težavnostno in tehnično zahtevnih poteh, so bili to vedno enodnevni krožni izleti. Nikoli nisem bila na kolesarski turi s kolesarskimi torbami in nikoli nisem preživela šest dni zapored na relativno dolgem odseku, kjer se ne bi mogla preprosto vrniti, če bi se zgodilo kaj nepredvidenega. Obstajajo različne možnosti za načrtovanje celotne poti, na koncu pa sem izbrala klasično – z avtomobilom do Passaua, šest dni kolesarjenja do Dunaja in vrnitev z vlakom nazaj v Passau. Najteže je bilo določiti, koliko kilometrov na dan prevoziti oziroma na koliko dni razdeliti pot – pet, šest ali sedem. Na koncu sem se odločila za šest dni s povprečno 60 kilometri na dan, pri čemer sta bila zadnja dva odseka nekoliko krajša.

Seveda je mogoče iti tudi v obratni smeri, z Dunaja v Passau, vendar je vodnik, ki sem ga uporabljala, navajal, da na tem območju piha pretežno zahodni veter, kar pomeni, da veter piha v hrbet, če začnete iz Passaua. Poleg tega se zdi zaključek poti na Dunaju

in sprehod skozi to čudovito mesto kot česnja na torti in po šestih dneh vožnje zaslužena nagrada.

Moja druga dilema je bila izbira med kampiranjem in zasebno nastanitvijo. Obe možnosti imata svoje prednosti in slabosti. Kampiranje je bistveno cenejše, vendar zahteva dodatno opremo za namestitev, ki bi že tako težke torbe dodatno otežila. To je prvič, da kolesarim po tako dolgi poti, in pravzaprav ne vem, kako se bom odrezala, ali bom utrujena ali mokra, če bo deževalo. Misel na to, da bom vsak večer postavljala šotor in bom verjetno vsako jutro spet popolnoma mokra, mi je olajšala odločitev za zasebno nastanitev. Po rešitvi teh dveh velikih dilem je ostalo le še, da sedem na kolo in začnem vrteti pedala.

Potek poti

Obe poti sta na severni levi in južni desni strani reke asfaltirani po celotni dolžini, brezhibno vzdrževani in označeni. Ni potrebna posebna navigacija, gpx ali kaj podobnega, saj je vsako, ampak prav vsako križ-

išče označeno in le slediti je treba zelenim oznakam z napisom Donauradweg R1.

Etapla EV6 med Passaui in Dunajem je izjemno priljubljena in, kot pravijo mnogi, najlepši del celotne poti. Čeprav sem izbrala predsezono, konec maja in začetek junija, je bila pot precej živahna. Posamezniki in cele skupine kolesarjev so brneli v obe smeri. Hitro sem ugotovila, da se ne smem obotavljati, saj so me, čeprav nisem vozila počasi, kolesarji na lahkih cestnih ali električnih kolesih nenehno prehitevali z veliko hitrostjo. Morda gre za razliko v kulturi obnašanja ali pa za kakšen poseben kolesarski bonton; nihče ne pozvoni, da bi te opozoril na prehitevanje, ampak se preprosto požene mimo tebe. Kolesarsko ogledalo je na tem odseku obvezno.

Ko se enkrat navadiš, da moraš voziti strogo po desnem robu poti in da te bodo vsake toliko časa prehiteli kolesarski izstrelki, se vožnja spremeni v pesem, da ne rečem valček. Ne vem, ali je bila to zasluga zahodnih vetrov ali komaj opaznega, a konstantnega spusta, ves čas sem vozila z lahkoto, praktično brez večjega napora, kar me je nekoliko presenetilo. Napredovala sem zelo hitro in bilo je dovolj časa za postanek, fotografiranje in snemanje. Južna stran reke je zaradi konfiguracije nekoliko bolj senčna, zato je morda primernejša za vroče poletne dni, pozno spomladi pa ni pomembno, katero stran izbereš. Čeprav večino časa kolesariš na prostem, pot pogosto vodi skozi gozdnate predele, zato je včasih lahko celo nekoliko hladno. Presenetljivo je, da tudi v senčnih delih ob Donavi ni bilo komarjev, včasih le neprijetni stoječi oblaki drobnih muh. Občasno sem prečkala z ene strani reke na drugo, odvisno od tega, katera stran se mi je zdela zanimivejša ali mirnejša. Na dveh krajših odsekih pot poteka le po eni strani reke.

Reka Donava

Ko sem načrtovala potovanje, me je nekoliko skrbelo, da me bo po nekaj dneh vožnje ob isti reki, z ves čas istim razgledom pot dolgočasila. A čeprav kolesarjenje poteka ob isti reki, se razgledi spreminjajo. Na začetku poti si je Donava urezala pot skozi hribovito območje, tako da so na obeh straneh reke strma gozdnata pobočja, ponekod na severni strani celo ni prehoda, ker so prestrma za kakršno koli cesto. Naprej ob reki strmina bregov popusti in naletimo na široka polja rži, pšenice in koruze, posuta z rdečimi makovimi cvetovi. Morda najlepša etapa nastopi na koncu poti, ki vodi skozi vinograde znanih belih

Oznaka za kolesarsko pot ob reki Donavi

Foto Iskra Jovanović

Na tej poti sem srečala veliko kolesarjev.

Foto Iskra Jovanović

Vožnja od reki Donavi

Foto Iskra Jovanović

sort grozdja, zasajenih na obeh straneh reke. Vse to je preprejeno z manjšimi in večjimi naselji, mostovi, pomoli, parki in počivališči. Raznolikosti resnično ne manjka. Vzdolž celotne poti je reka Donava dokaj enakomerne širine in zelo mirnega toka. Žal njena barva ni bila več modra, temveč sivo olivna, kar je bila, upam, posledica spomladanskega taljenja snega v Alpah in številnih pritokov, ne pa onesnaženja.

Preprejena je s številnimi mostovi in hidroelektrarnami, kar kolesarjem olajša prehod z ene strani reke na drugo. Razen mostov je ob celotni poti veliko trajektov in splavov, oboje pa je dražja alternativa za prehod reke. Posebej zanimiv je splav brez motorja in splavarja, opremljen z dvema jeklenicama in izkorišča moč rečnega toka za prehod z enega brega na

drugega. Presenetilo me je, da običajno visok nasip ob reki obstaja le na nekaj mestih, medtem ko je večji del poti praktično v ravnini z reko, ob številnih peščenih plažah, idealnih za sprostitev ali kopanje za pogumnejše. Včasih pot popelje skozi enega od številnih donavskih rokavov, ki so postali zelene oaze za različne rastlinske in živalske vrste. Tu, daleč od hrupa in vrveža naselij, uživajo v neokrnjeni naravi race vseh vrst, labodi, razne druge vrste ptic, žabe, kače in občasno zajec. Njihov mir zmoti le radoveden kolesar.

Mesta, gradovi ...

Moje izhodišče je bil Passau, mesto v Nemčiji, približno kilometer od avstrijske meje. Je zelo lepo, urejeno,

Eden izmed mostov za prečkanje reke Donave

Foto Iskra Jovanović

tipično srednjeevropsko mesto, kjer se stekajo tri reke: Ilz, Inn in Donava. Ilz je relativno majhen pritok Donave, reka Inn pa je tam, kjer se izliva v Donavo, vsaj dvakrat širša, zato sem se spraševala, zakaj se po združitvi nastala reka ne imenuje Inn, ampak Donava? Če gledamo od zgoraj, se zdi vprašanje povsem upravičeno, saj svetlo zelena barva reke Inn prevladuje v nasprotju s temno barvo Donave; zdi se, kot da je njen tok močnejši in potiska vode Donave na stran. Razlaga za to navidezno nelogičnost je v dejstvu, da je Donava bistveno globlja reka in zato nosi veliko večjo količino vode. Poleg tega je Donava od izvira do Passaua več kot sto kilometrov daljša od Inna. Med Passauom in Linzem, ki je na tej poti drugo največje mesto za Dunajem, ni večjih naselij. Večino-

ma naletimo na majhna, ljubka in urejena mesta, ki so idealni kraji za oddih in počitek ob skodelici kave s torto ali pa piva, še posebej radlerja, ki ga tukaj vedno točijo, nikoli ne postrežejo v steklenici.

Precej nenavadno in nekoliko neugodno je, da v manjših mestih po 13. uri praktično ni odprtih restavracij, kjer bi lahko uživali v lokalni kuhinji. Prepoznano sem ugotovila, da imajo med 12. in 13. uro zelo konkreten obrok – golaž, dunajski zrezek ali kaj podobnega, potem pa do 17. ali 18. ure nič, niente, zero. Odprte so samo picerije. Tako sem za kosila jedla sendviče, sadje in pila radler. Skozi Linz sem odkolesarila brez ustavljanja, saj mi hrup in vrvež velikega mesta nista ustrezala, ne glede na to, kako lepo mesto je to. Kmalu za Linzem sem prispela v Enns in to je

Kolesarske poti si ne moremo zamisliti brez gradov.

Foto Iskra Jovanović

Urejena okolica kolesarske poti v mestu Tulln

Foto Iskra Jovanović

*S splavom
preko Donave
Foto Iskra Jovanović*

bilo moje edino razočaranje na celotnem potovanju. Prebrala sem, da je to najstarejše mesto v Avstriji z veliko zgodovinskimi stavbami, zato sem se veselila sprehoda skozenj, čeprav je bil stran od Donave. Pa mi v tem mestu nekaj ni bilo všeč. Zdelo se je zapuščeno, morda zato, ker je bila nedelja. Res je, da so tam lepe in stare cerkve in zvoniki, ampak zdelo se je, kot da so ga ljudje zapustili. Na glavnem trgu v središču mesta je bilo tu in tam nekaj turistov, vse je bilo zaprto, prazno, brez življenja. Tudi namestitev me je razočarala – za razliko od Ennsa, Kremsa, Ybbsa in Tullna, kjer so bili moji postanki in nočitve taki, kot sem pričakovala.

*Pot med vinogradi v
pokrajini Wachau
Foto Iskra Jovanović*

Krems ima velik moderen del ob starem mestnem jedru in je očitno eno večjih industrijskih središč regije. Tulln je kot velik botanični vrt, ves v rožah, sredi mesta pa se razprostira ogromen park oz. gozd z ribniki in mostovi, breg Donave pa je čudovito urejen s številnimi plažami in prostori za rekreacijo. Spitz, Weisenkirchen in Dürnstein v regiji Wachau, obdani s terasastimi vinogradi in oddaljeni le nekaj kilometrov, so najbolj slikovita mesta na celotni poti. Ljubitelji gradov in samostanov bodo morda morali načrtovati dodatne dni, če bodo želeli obiskati vsakega, mimo katerega se bodo peljali.

In končno Dunaj, prepoln vonja po lipah v polnem razcvetu, mesto, ki izžareva cesarsko preteklost, a je hkrati zelo moderno, s širokimi ulicami, fascinantnimi stavbami, številnimi parki. Sprehod po Dunaju, posedanje v kavarni ob kavi, kozarcu vina ali koktajlu je popoln zaključek vznemirljive in lepe 6-dnevne vožnje ob Donavi. Teden dni ob Donavi je minil prehitro.

Pot, po kateri sem se vozila, je primerna za vse kategorije kolesarjev, stare, mlade, otroke in celo hišne ljubljence, saj je ravna in asfaltirana, izjemno dobro vzdrževana in označena, vsak pa si lahko sam načrtuje, koliko razdalje želi prevoziti na dan. Večino časa vozimo ob reki, skozi čudovito naravo, a kljub temu je ob poti dovolj majhnih naselij, kjer se lahko oddahnete in okrepčate ali prespite. Turo si lahko organizirate sami, obstaja pa tudi veliko agencij, ki to storijo namesto vas, le izbrati morate število dni in smer potovanja. Izlet lahko spremenite v počasen romantičen ogled številnih gradov, samostanov, vinarn ali pa v adrenalinsko dirkanje ob eni najpomembnejših in najimpresivnejših evropskih rek.

Passau–Aschach

pokrajina Zgornja
Avstrija

Zahtevnost: Nezahtevna tura

Oprema: Kolo, primerno za vožnjo po
asfaltirani podlagi

Višinska razlika: 129 m

Dolžina: 62,5 km

Izhodišče: Passau

WGS84: N 48.57891°, E 13.50312°

Časi: Passau–Aschach 3–4 h

Sezona: Vsi letni časi, razen pozimi

Vodnik: Mike Wells: *Cycling guide - The Danube Cycleway, From The Black Forest to Budapest*, Vol. 1 | Cicerone, 2025.

Zemljevid: *Danube Bike Trail 2: Austrian Danube: From Passau to Vienna*, 1 : 50.000

Opis: Iz središča mesta Passau sledimo oznakam Donauradweg R1. Sledi

vožnja po južni strani do Obernzella in prehod z ladjico na severno stran, ker vodi pot po južni strani pozneje po precej prometni cesti. Pri Schlogenu se z ladjico prestavimo nazaj na južno stran, saj pri velikem rečnem ovinku na severni strani ni več poti in nadaljujemo po južni strani do Aschacha.

Iskra Jovanović

Mesto Passau, izhodišče mojega popotovanja s kolesom Foto Iskra Jovanović

Aschach–Enns

pokrajini Zgornja in
Spodnja Avstrija

Zahtevnost: Nezahtevna tura

Oprema: Kolo, primerno za vožnjo po
asfaltirani podlagi

Višinska razlika: 168 m

Dolžina: 59,4 km

Izhodišče: Aschach

WGS84: N 48.36377°, E 14.02429°

Časi: Aschach–Enns 3–4 h

Sezona: Vsi letni časi, razen pozimi

Vodnik: Mike Wells: *Cycling guide - The Danube Cycleway, From The Black Forest to Budapest*, Vol. 1 | Cicerone, 2025.

Zemljevid: *Danube Bike Trail 2: Austrian Danube: From Passau to Vienna*, 1 : 50.000

Opis: Iz središča mesta Aschach sledimo oznakam Donauradweg R1 in vozimo po južni strani reke do Ottensheima, čez most prečimo na severno stran, da se izognemo prometni cesti. Nadaljujemo po severni strani do Ennsa in prečimo Donavo, da preidemo na njeno južno stran v središče mesta Enns.

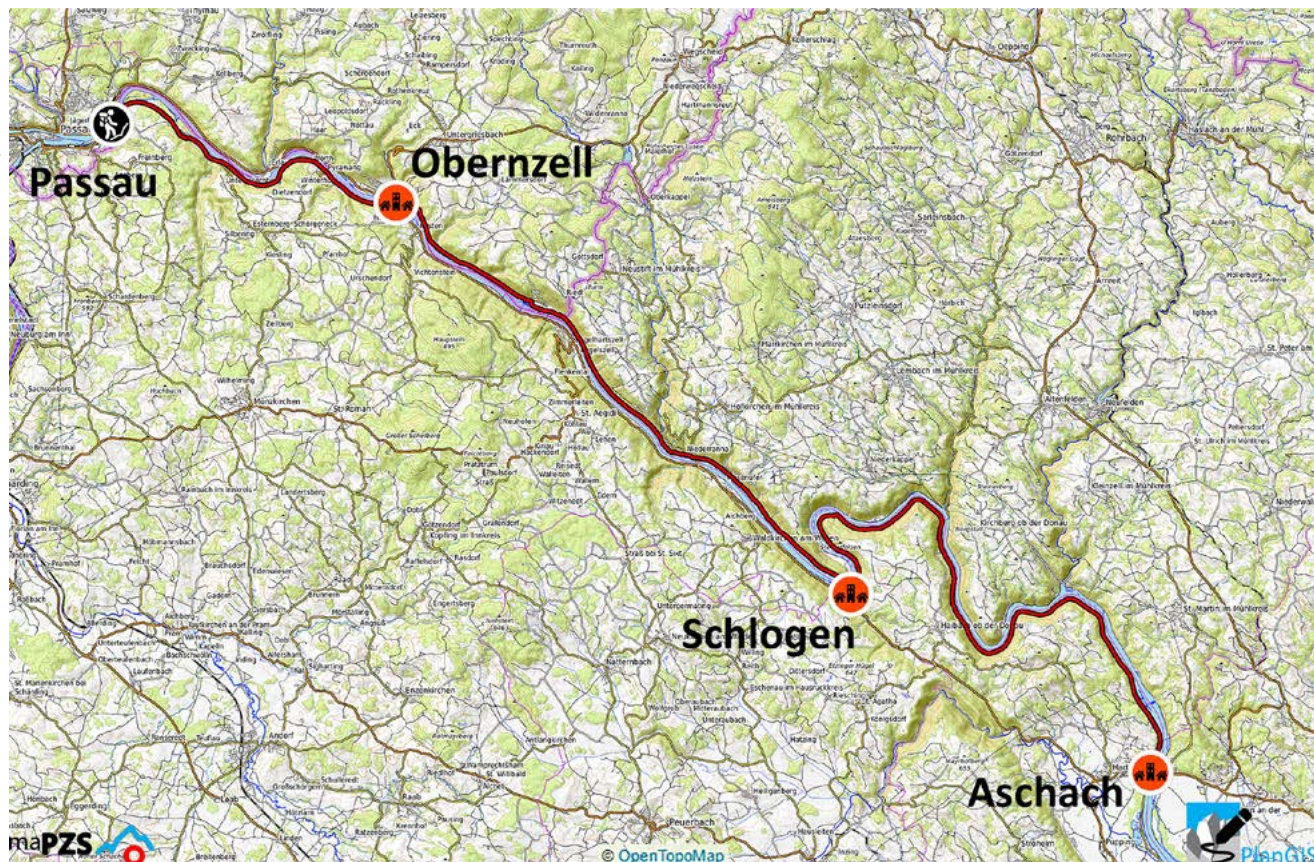
Iskra Jovanović

Kolesarska pot ob Donavi v mestu Aschach Foto Iskra Jovanović

Passau–Aschach

pokrajina Zgornja
Avstrija

Aschach–Enns

pokrajini Zgornja in
Spodnja Avstrija

Enns–Ybbs–Krems

pokrajini Zgornja in
Spodnja Avstrija

Zahtevnost: Nezahtevna tura

Oprema: Kolo, primerno za vožnjo po
asfaltirani podlagi

Višinska razlika: 143 m (Enns–Ybbs),
229 m (Ybbs–Krems)

Dolžina: 62,2 km (Enns–Ybbs), 66 km
(Ybbs–Krems)

Izhodišče: Enns

WGS84: N 48.2054°, E 14.47859°

Časi: Enns–Ybbs 3–4 h

Ybbs–Krems 3–4 h

Sezona: Vsi letni časi, razen pozimi

Vodnik: Mike Wells: *Cycling guide - The
Danube Cycleway, From The Black Fo-
rest to Budapest*, Vol. 1 | Cicerone, 2025.

Zemljevid: *Danube Bike Trail 2: Austri-
an Danube: From Passau to Vienna*,
1 : 50.000

Opis: Iz središča mesta Enns sledimo
oznakam Donauradweg R1 in takoj
za mestom prečimo Donavo na se-
verno stran, kjer pot vodi tik ob reki.

Nadaljujemo po severni strani do
Greina, prečimo reko, da se izognemo
prometni cesti, ter po južni strani na-
daljujemo do mesta Ybbs.

Iz središča mesta Ybbs sledimo ozna-
kam Donauradweg R1 po južni strani
Donave do mesta Spitz, kjer uporabimo
trajekt za prehod na severno stran. Ta
del poti je ena lepših etap, vodi mimo sli-
kovitih gradov in vinogradov do Kremsa.

Iskra Jovanović

Trajekt za prehod čez Donavo Foto Iskra Jovanović

Krems–Tulln–Dunaj

pokrajini Zgornja in
Spodnja Avstrija

Zahtevnost: Nezahtevna tura

Oprema: Kolo, primerno za vožnjo po
asfaltirani podlagi

Višinska razlika: 116 m (Krems–Tulln),
78 m (Tulln–Dunaj)

Dolžina: 46,7 km (Krems–Tulln), 44,7
km (Tulln–Dunaj)

Izhodišče: Krems

WGS84: N 48.40186°, E 15.58151°

Časi: Krems–Tulln 2–3 h

Tulln–Dunaj 2–3 h

Sezona: Vsi letni časi, razen pozimi

Vodnik: Mike Wells: *Cycling guide - The
Danube Cycleway, From The Black
Forest to Budapest*, Vol. 1 | Cicerone,
2025.

Zemljevid: *Danube Bike Trail 2: Austri-
an Danube: From Passau to Vienna*,
1 : 50.000

Opis: Iz središča mesta Krems sledimo
oznakam Donauradweg R1 po severni
strani Donave do mesta Altenworth,

kjer prečimo reko na južno stran in od
tam do mesta Tulln.

Iz središča Tullna nadaljujemo po poti
Donauradweg R1 in gremo čez most na
severno stran reke ter na tej strani na-
daljujemo vse do mosta pred Dunajem,
ki povezuje obalo z umetnim otokom, ki
deli Dunaj na dva dela. Nadaljujemo do
Dunaja oziroma do enega izmed števil-
nih mostov, ki nas pripeljejo v mesto.

Iskra Jovanović

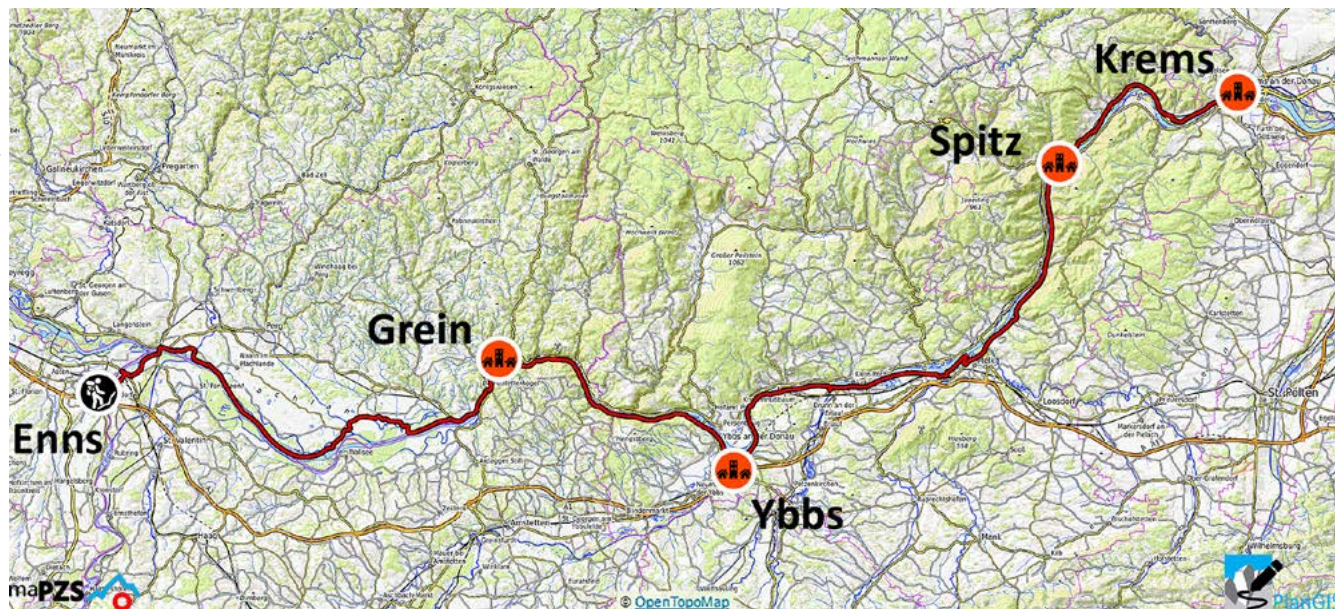
Dunaj je končno na dosegu roke in s tem konec kolesarjenja. Foto Iskra Jovanović

Enns-Ybbs-Krems

pokrajini Zgornja in
Spodnja Avstrija

PLANINSKI VESTNIK \ September 2025

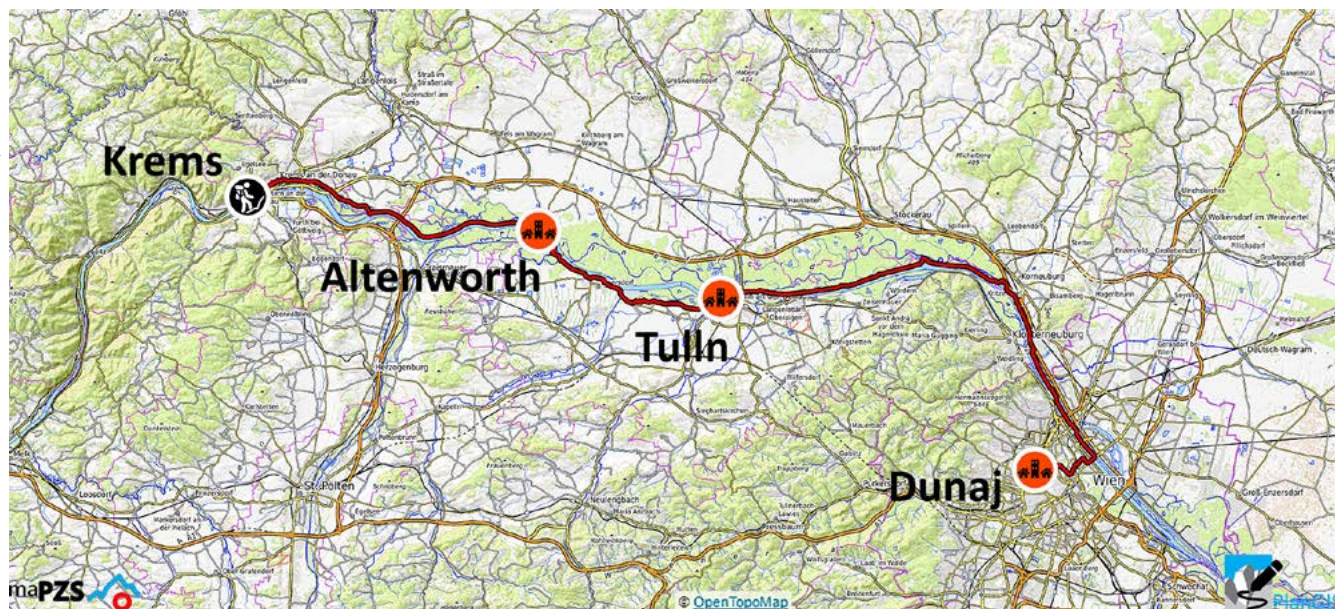

Krems-Tulln-Dunaj

pokrajini Zgornja in
Spodnja Avstrija

PLANINSKI VESTNIK \ September 2025

Bikec Cikec in gorski reševalci

Bikec Cikec je bil tistega dne še posebej razposajen. Na pašniku je s svojimi norčavimi poskoki zabaval vso čredo. Prejšnji dan je namreč slišal praviti kmeta Ceneta, da bodo živino odgnali na planino.

Ker je bil še zelo mlad bikec, ni vedel, kaj to pomeni. Zato je vprašal svojo mamo, kravo Ciko: »Kaj pomeni, da bodo živino odgnali na planino?«

Mama mu je razložila: »Vsako poletje nas kmet Cene odpelje na počitnice na gorske pašnike, kjer se lahko sprehajamo, kolikor se nam zahoče. Tam je vedno dobra družba, ker se na planini pasejo tudi krave kmeta Janeza in kmeta Poldeta. Včasih nas obiščejo gamsi in kozorogi, ki nam prinesejo novice z okoliških vrhov in planin.«

Cikcu se je zdelo najbolj fino tisto o sprehajanju po mili volji, saj je bil strašno radoveden. Povsod je vtaknil svoj gobček, zato je že nekajkrat zašel v težave. Nekoč je po nesreči stopil v veliko mravlišče – še preden je utegnil iz njega izvleči nogo, so ga razjarjene rdečke pošteno pogrizle. Cele tri ure je stal v ledeno mrzlem potoku, da ga je noga nehala peči; za nameček se je še prehladil, da je moral kmet Cene poklicati veterinarja Primoža. Tudi ose so ga že popikale, in to kako! Kar sedemnajst se jih se spravilo nadenj, ko je želel igrati nogomet z osjim gnezdrom, ki ga je neprevidna stara Liska z rogom sklatila z grma. Z gobčkom je kotalil osir po bregu, ko so iz njega privršale jezne ose in se zakadile v njegov smrček, ki je kmalu postal podoben cvetači. Mama mu je vso noč polagala na smrček obkladke in mu brisala kot nojevo jajce velike solze, medtem ko ga je tolažila, da so take nezgode del odraščanja in da bo še vse dobro. Hkrati pa jo je vendarle malo skrbelo zanj, saj je bil Cikec ne le radoveden, ampak tudi precej svojeglav bikec. Kadar si je kaj vbil v ljubko kosmato glavo, je bil gluha za dobronamerne nasvete. Zato je Cika odhod na planino pričakovala tudi s kančkom strahu.

Še noben njen otrok ni bil tako neposlušen kot Cikec. Pa tudi tako prisrčen ne, zato mu mama pogosto ni mogla dolgo brati kozjih molitvic ob nespametnem ravnanju, saj jo je hitro spravil v smeh s kakšno posrečeno izjavo.

Tistega večera Cikec dolgo ni mogel zaspiti. Razmišljal je, kakšne pustolovščine ga čakajo. Šele ko je v vaškem zvoniku odbilo polnoč, je vendarle zatisnil oči. Ponoči se mu je sanjalo, da je na poti na planino srečal Kekca, tistega neustrašnega fantiča, o katerem mu je mama pogosto pripovedovala zgodbe. Tudi sam si je želel biti tako pogumen kot on.

Juhu, na planino gremo!

Ob svitu je bilo na domačiji kmeta Ceneta že zelo živahno. Cene in njegovi pomočniki so zbirali skupaj čredo za pot na planino. Karavana je bila kmalu pripravljena; mimo korita sredi vasi so se živali mirno odpravile po cesti, ki je kmalu nad vasjo postala makadamska. Po dolgi dolini se je nekaj časa zložno vzpenjala ob žuborečem potoku, ki je Cikca neprestano vabil k sebi s skrivnostnim šumenjem. Mama ga je opozarjala, naj se ne oddaljuje od črede, a zaleglo je šele, ko mu je prišepnila, da ga bo kmet Cene dal na povodec, če bo kar naprej uhajal. Zato se je potem zabaval s prerivanjem med kravami na čelo kolone; nekatere so se mu razumevajoče nasmihale, saj so se še prav dobro spominjale, kako je imeti ob sebi razigrane mladiče; druge pa so ga nejevoljno gledale postrani.

Na koncu doline se je cesta zvila kot kača in se v številnih okljukih dvigala po gozdnatem pobočju. Cikcu se je zdelo zabavno tekati v klanec pa spet nazaj k čredi; za mamino prigo-varjanje, naj se malo umiri, se ni zmenil. Toda pot je postajala vse strmejša in Cikec je začel

tožiti, da je utrujen. Mama Cika se je komaj zadržala, da mu jih ni napela: »Saj sem ti rekla, da ne divjaj, pa me nisi poslušal; zdaj pa imaš!« Ampak, ker je bila pametna mama, je Cikcu najprej ponudila priboljšek, potem pa mu je začela pripovedovati zgodbe o Kekcu. Cikec je pozabil na utrujenost – tako zavzeto je poslušal mamo, da ni niti enkrat več zajavskal o bolečih nogah. Zadnji del poti je bilo treba paziti na vsak korak, saj je bila na nekaterih delih pot prepadna. A Cikca ni bilo nič strah; spomnil se je, kako je Kekce plezal po skalah in premagoval strmine.

Zgodaj popoldne je čreda brez nezgod prišla do planine. Cikec še ni videl tako zanimivih koč – stale so na lesenih stebrih! Mama mu je razložila, da se imenujejo planšarije in da v njih prebivajo pastirji. Na eni strani planine so bile visoke gore, po vrhovih se je še svetil sneg. Na drugi strani so mehki pašniki prešli v skalnato pobočje, ki se je strmo spuščalo v grapo, po kateri je tekkel potok s številnimi tolmunji. Na planini so se že pasle krave kmeta Poldeta in med njimi je bilo tudi nekaj teličkov.

»U, družba!« je vzkliknil Cikec in stekel k novim prijateljem.

Cikec pade v tolmun

Ne morete si misliti, kako je Cikec užival na planini! Nobenih avtomobilov in ograj! Samo turisti, ki so ga tu in tam želeli pobožati, pa jim je mama Cika z rogovi hitro pokazala, da iz te moke ne bo kruha. Svoboda in prijatelji! In koliko kotičkov za raziskovanje! Bikci so se najraje igrali igrice »kdo si upa več«: kdo lahko poje največ trave, kdo se najdlje skriva mami, kdo prvi priteče do balvana nad planšarijami, kdo si upa sam do sosednje planine ...

*Neustrašni
bikec Cikec si je
predstavljal, da
bo na strminah
spreten kot
gamsorog. Pa se
je uštel ...
Ilustracija
Nina Špolar*

Lepega dne si je Cikec izmislil nov izziv – kdo si upa spustiti v grapo. Njegovim prijateljem je od groze zastal dih. Nobenemu od teličkov na kraj pameti ni padlo, da bi šel k potoku. Prenevarno je bilo! Nekateri se niti robu planine, od koder je bilo mogoče zagledati grapo, niso upali približati.

Cikec pa se je junačil: »Kakšne mevže stel! Jaz, ooo, jaz bom pa šel dol! In vam pokazal, kdo je najbolj neustrašen bikec na planini! Na dveh planinah! Ne, na treh!«

»Preveč strmo je, pa skale so! Saj nisi gams!« ga je skušal zaustaviti bikec Nikec, a brez uspeha. Cikec je že odpeketal. Po taki strmini še svoj živi dan ni hodil, ampak zdelo se mu je, da mu gre kar dobro. Že si je predstavljal, kako bo pomočil jezik v hladno studenčnico – tedaj pa je na kamnu, na katerega je hotel stopiti, pred seboj zagledal kačo. Odskočil je, pri tem pa – ojoj – izgubil ravnotežje in se začel kotaliti po strmem bregu proti grapi. Ves opraskan in obunkan je pristal v globokem tolmunu. Kar sapo mu je vzelo, tako mrzla je bila voda. Nemočno je čofotal v njej; s parkeljci je praskal po gladkih skalah, da bi se skobacal na suho, pa mu je preveč drselo.

»Na pomoooč, na pomoooč,« je začel klicati, ko je spoznal, da ne bo mogel zlesti iz vode.

K sreči se je s sprednjima nogama zataknil za zagozdeno vejo, ki ga je obdržala nad vodo, saj ni znal plavati. Res je imel velikansko srečo, da ga je slišal najradovednejši od teličkov, ki si je upal za njim na rob pašnika in je videl, kaj se je zgodilo.

Krave so mirno mulile travo in prežvekovale na toplem soncu. Cika je ravno razlagala svoji sosedki Miki, kako je zadovoljna, da je Cikec dobil družbo in da mu po glavi ne hodijo same neumnosti, ko je nastal trušč. Telički so zagnali vik in krik; klicali so svoje mame in jim, dirjajoč proti njim, vsi v en glas želeli nekaj povedati. Cika je iz govorjenja vseppek lahko izluščila le: »Cikec ... grapa ...« Naježila se ji je dlaka, kot da bi jo stresla elektrika; skočila je pokonci in jo ucvrla proti robu planine, za njo pa vsa čreda.

Direndaj je na plano privabil majerico Špelo. »Kaj za ena reč pa je pičila teleta, da se tako derejo?« je zabrundala in obrisala roke, mokre od sirotke, v predpasnik.

»Pa ja ni medved na obisku – sredi dneva?« si je skušala razložiti razburjenje na pašniku.

»Ja kam pa leti ta živad frdamana?« je vprašala sama sebe. »Ježešna, naravnost proti grapi!« Pograbila je pastirsko palico in odkrevsala za njimi. Že ko se je bližala robu planine, je ujela oddaljeno prestrašeno mukanje; in ko je pomolila glavo čez rob, je zagledala onemolega Cikca v tolmunu.

»Tristo kosmatih petelinov!« je vzkliknila Špela.

»Kako naj te pa spravim od tam?«

Popraskala se je po glavi.

»Najbolje, da pokličem gorske reševalce,« je sklenila. Iz žepa na predpasniku je potegnila telefon in vtipkala številko 112.

Reševalka pride na pomoč

»Alo, gremo!« je Špela podila vznemirjeno čredo proti planšarijam.

»Ko bo priletel helikopter, boste spet zbežljale, če vas ne odženem proč,« jim je razlagala, kakor da bi jo lahko razumele.

»Dajmo, dajmo, tudi ti,« je preganjala zaskrbljeno kravo Ciko, ki je z glasnim mukanjem sporočala Cikcu, da misli nanj. Cikca je že pošteno zeblo. Drgetal je od mraza in le še tu pa tam žalostno zamukal. Zdaj je imel čas premišljevali, kako nespameten je bil njegov junaški podvig, ki se je tako klavrno končal. O, ko bi le poslušal prijatelje! Zdaj mu je bilo zelo žal, da jih ni.

Kmalu je zaslišal nenavaden ropot in nad seboj zagledal nekaj, kar ga je spominjalo na velikanškega obada. Ta čudna brneča reč se je začela spuščati proti njemu – in kot da to ni bilo dovolj strašljivo, ji je iz trebuha prilezla nekakšna nit, na kateri je viselo nekaj rdečega. Kako je bil presenečen, ko je ugotovil, da je tisto rdeče pravzaprav mlado dekle! Spretno je pristala na skali ob strugi, se odpela z jeklenice in se začudila:

»Ja – kako si pa zašel sem? Marsikoga sem že reševala, bikca pa še ne!«

Cikec se je zdaj tresel še od strahu, ne le od mraza. Reševalka Veronika mu je namenila nekaj spodbudnih besed: »Najbrž še nisi videl helikopterja tako od blizu, ha? Nič se ne boj, te bomo že povitlali iz tega bazenčka!«

Pomahala je proti helikopterju in en dva tri se je do potoka spustilo še nekaj v rdeče oblečenih fantov, ki so s seboj prinesli veliko oprtnico. Cikcu se še sanjalo ni, kaj bo sledilo; nagonsko pa je čutil, da so mu ljudje prišli na pomoč, zato se ni preveč upiral – pa tudi preveč je bil utrujen za to. Kar naenkrat je začutil, da so se trakovi, ki so mu jih spretni fantje namestili okoli trupa, napeli – in trenutek zatem je zalebdel v zraku.

»Mama!« je prestrašeno vpil, medtem ko ga je helikopter dvigal vse višje, da je za vrhovi smrek zagledal pašnik s planšarijo.

»Aaaa, na pomoč, spustite me!!« je kričal v grozi. In kot da bi ga pilot helikopterja slišal, je začel bikca približevati tlam. Na pašniku je že čakala skupinica reševalcev, ki je pretresenega Cikca osvobodila trakov. Čreda je skupaj s pastirico Špelo dogajanje opazovala z varne razdalje. Čim so se reševalci odmaknili od Cikca, je zdirjal k mami, ki ga je nestrpnost čakala. Najprej ga je temeljito polizala po gobčku, nato pa mu je zastavila samo eno vprašanje:

»No, dragi moj Cikec, kaj si se naučil iz te izkušnje?«

Cikec je sklonil glavo in tiho rekel:

»Da nisem gamsorog.«

Mama se je od srca zasmejala.

»Kje si pa pobral to besedo? Poznamo

gamse in kozoroge, gamsorogov pa ne! Pridi, greva med ruševje, da

se boš ogrel, medtem pa ti bom prebrala nekaj kozjih molitvic.«

In tako sta na toplem soncu ležala na mehki travnati zaplati,

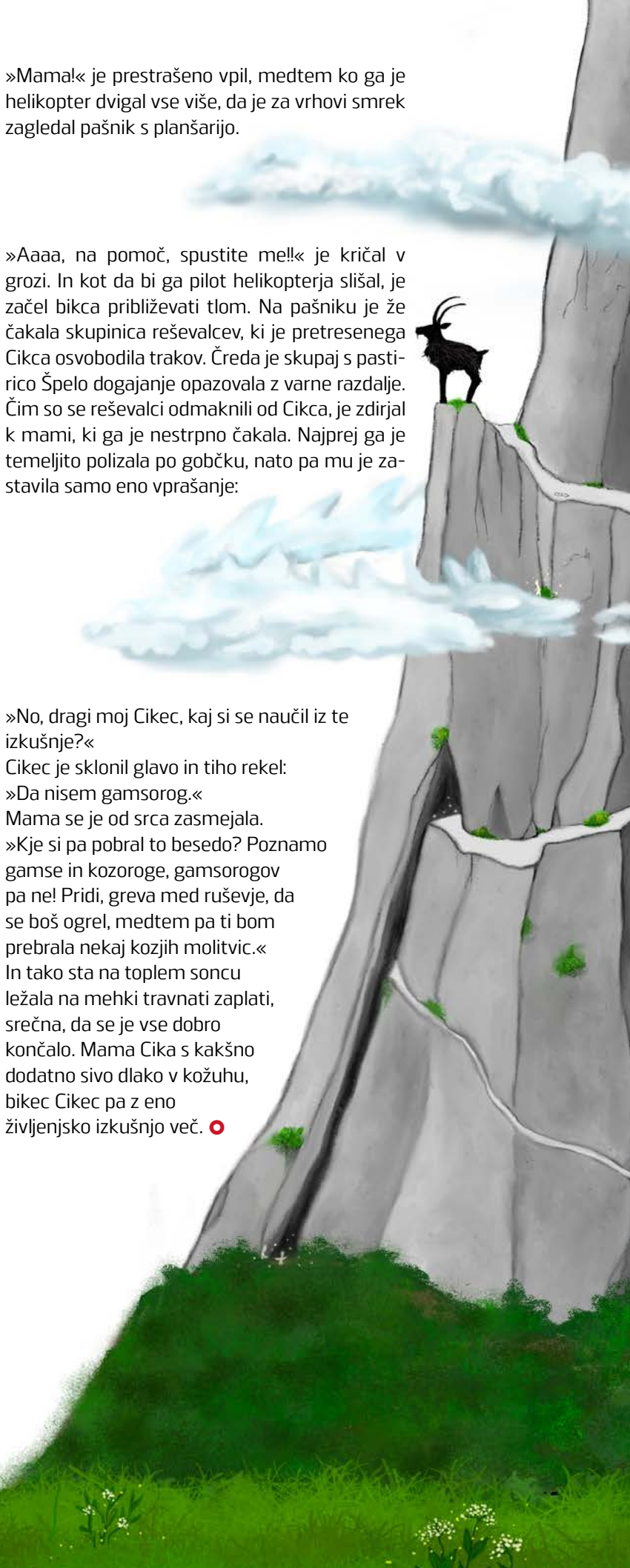
srečna, da se je vse dobro

končalo. Mama Cika s kakšno

dodatno sivo dlako v kožuho,

bikec Cikec pa z eno

življenjsko izkušnjo več. ●

Blaž Mahkota

Zahodni slovenski krog

Sedem dni na kolesu

Že nekaj časa se navdušujem nad zmeraj bolj priljubljenim *bikepackingom*.¹ Enotedenski dopust v juniju je bil odlična priložnost, da spakiram in sedem na kolo, zato sem se brez oklevanja odločil: »Grem, in to sam!«

Bikepacking je sodobna oblika kolesarjenja, ki združuje pustolovsko kolesarjenje in lažje pohodništvo.
Foto Blaž Mahkota

Bikepacking. Mislim, da slovenskega prevoda še ni. Torbanje s kolesom. Kolopakiranje bi bil dobesedni prevod, ki pa se, čeprav si vsak dan na kolesu in vsako jutro pakiraš, ne sliši ravno prav. Najnovejša različica *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* omenja kolovratenje, a potovanje s kolesom je še vedno najbolj prijazno ušesu.

Vendar ta način potovanja nikakor ni nov, saj potovanja s kolesom segajo v čase pred motornimi vozili. Novo je samo to, da je oprema modernejša, torbe in nosilci zanje so prilagojeni, da je teža na kolesu kar najbolj razporejena, in da je to zdaj moderna oblika rekreacije. Ni težko opaziti, kako priljubljena je, saj se kolesarji, otovorjeni s torbami in navdušeni nad okolico, premikajo po vseh, še tako odročnih cestah. Priljubljenost je zrasla skupaj z vzponom koles *gravel* (v žargonu makadamarjev ali makadamkarjev). Tako kolesarjenje poteka večinoma po stranskih makadamskih in že nekoliko gorskih poteh, kar je tudi meni najljubše.

Nekaj dvo- in tridnevni *bikepacking* izletov je že za mano. Šel sem s partnerico, s prijatelji ali sam. Je pa v meni nekaj časa tla želja po vsaj malo daljšem izletu, zato sem za enotedenski dopust izbral zdaj že slavni Slovenia's West Loop – Zahodno slovensko zanko oziroma krog. O tej poti najdemo že veliko podatkov, celo razni filmi, dokumentarci ali videoposnetki so

naloženi na različnih platformah. Zaradi poznavanja terena, dolžine in udobja ture izbira in odločitev nista bili težki.

Pot je krožna z začetkom in koncem v Ljubljani; seveda se lahko začne in konča kjer koli vmes. Kot že ime pove, vodi po zahodni Sloveniji. Dolga je približno 460 kilometrov in vodi čez vse možne *kucle* in hribe, skozi doline, krasne vasice ter goste gozdove. Klancev ne manjka, zato premaga skoraj devet tisoč višinskih metrov. Da je vse skupaj še lepše, je večinoma speljana po stranskih, makadamskih, celo gorskih kolesarskih poteh, kar mi zelo odgovarja, saj nerad kolesarim po prometnih cestah. Prvotna trasa s sledjo GPS je dosegljiva na največji *bikepacking* spletni strani s koreninami čez lužo. Tudi avtor trase, Joe Cruz, je Američan. Opazil sem, da se trasa vsakemu malo prilagodi oziroma jo vsak lahko prilagodi sebi. Prvotna ima precej zelo težkih, že gorskokolesarskih odsekov, ki jih z otovorjenim kolesom ni mogoče prevoziti, se jim pa z malo truda lahko izogneš.

Ker te konce dokaj dobro poznam, sem traso malo prilagodil že med načrtovanjem, malo pa sproti. Seveda sem kdaj pa kdaj tudi zašel. Moja varianta v osnovi sledi izvirni, zato je precej zahtevna. To pomeni, da je težko prevozna s kolesom, ki ima tanjše in manj profilirane pnevmatike. Tehnično ni zahtev-

¹ *Bikepacking* je sodobna oblika kolesarjenja, ki združuje pustolovsko kolesarjenje in lažje pohodništvo.

na, se pa lahko zgodi, da je treba kdaj sestopiti in se malo sprehoditi. Takšne dele lahko tudi obvoziš, na primer namesto skozi Krnico in po stari Vrški cesti jo lahko ubereš po cesti. Ampak vedi, da zato izpustiš mogoče najlepšo gorsko cesto, kjer se med priklanja-jočimi macesni počasi, v samoti vzpenjaš proti vedno lepšim razgledom na stene Mojstrovk, Škrlatice ter Prisanka in kjer se na vsaki drugi serpentin spogleduješ z Ajdovsko deklico.

Zelo priljubljena je tudi izpeljanka poti, imenovana Soška varianta. Ta pot se izogne vzponu in spustu čez Stol in vzponu na Kolovrat. Spust s Stola je najbolj opevan, ne samo zaradi lepote, ampak tudi zaradi težavnosti, počenih gum in drugih nevšečnosti. Ampak če se ne "usedeš" nanj, potem zamudiš najlepši in najbolj slikovit kolesarski spust v Julijskih Alpah. Tako je lep, da bi se ga s slabšim kolesom lotil tudi peš. Vzpon na Kolovrat poteka po cesti in je dober za ohranjanje močnih nog in kaljenje volje. Tudi tam si nagrajen z razgledi. Ko ti švic ne leze ravno čez oko, opazuješ grebene Krna, Polovnika, Stola, v dolini opazuješ Sočo, v ozadju pa druge veljake Julijskih Alp. Ko se pelješ mimo smerokaza, ki kaže v Nebesa, se ti zdi, da si res tam.

V Vipavski dolini si lahko prihraniš marsikateri višinski meter, ampak potem bi se spet izognil razgledom, idiličnim cesticam med vinogradi in sopihanju v strme klance tipičnih vipavskih vasic. Nato, ko zanko že dobro zasukaš, sledijo lepe makadamske ceste skozi gozdove, kjer namesto za razgledi oprezaš za kakšnimi kosmatinkami z naraščanjem in tako misli strnjuješ kar na glas. Še pevske sposobnosti med pogonjanjem pedalov lahko preizkusiš.

Trasa kljub makadamskim in gozdnim potem ves čas poteka skozi naseljene kraje, zato so trgovine in prenočišča skoraj ves čas na voljo. Tako kampi kot sobe, apartmaji in drugo. Zato se lahko opreliš precej skromno ali pa kot jaz – za pustolovščine s spanjem v urejenih kampih s toplim tušem in ponudbo okrepčila in hladnih pijač v orošenih pollitrskih vrčkah. A to je še vedno zahtevalo vso prtljago za kampiranje. Seveda sem kot pravi pustolovec vzel s sabo še majhen kuhalnik, posodo in instant kavo. Kavo sem si skuhal vsak dan, enkrat tudi suho hrano iz vrečke. Vsa ta oprema pa je kljub svoji *outdoor* lahkotnosti kolesu dodala kar nekaj teže.

Kondicije posebej za to dogodivščino nisem nabiral, zato je bila precej velika neznanka, kako se bom na težkem kolesu spopadal z višinskimi metri. Odgovor sem dobil že na prvem, zelo domačem klancu na začetku poti. Med vzponom na Topol mi je namreč že na prvem ovinku zmanjkalo prestav z lahkim prestavnim razmerjem. Poleg tega je izza dreves pokukalo sonce in mi, zaradi jutranjega hladu oblečenega v dolge rokave, pokazalo moč in hitro odprlo znojne pore, iz katerih se je ulilo. Odgovor je bil jasen: tole bo pa težko. Še dobro, da v tem uživam.

Pot se torej začne s klancem, ki mu kmalu sledi naslednji, še strmejši, in tako naprej. Prvi postanek je na

ikoničnem ljubljanskem razgledniku pri cerkvi sv. Jakoba. Od tam sledi spust, kjer me pot že popelje v gozd. Gozdna cestica izgine in že hodim ob kolesu po strmi ozki pešpoti. Po nekaj kilometrih se zapeljem skozi srednjeveške uličice Škofje Loke, od koder me cesta po žgočem opoldanskem soncu vodi strmo v

STKP je kratica za slovensko turnokolesarsko pot, ki spada pod okrilje PZS.

Foto Blaž Mahkota

Moje kolo je brez blažilnikov, okvir pa je jeklen. Za blaženje skrbijo predvsem 65-milimetrske pnevmatike. Foto Blaž Mahkota

*Dolg spust z najdaljšega grebena Julijskih Alp,
ki je nekakšen zaščitni znak zahodne zanke.*

Foto Blaž Mahkota

Križno Goro. Klanec me izpije, pokonča, odpovem. Opečenec ob kavici v Loki mi ni dal nič energije. Kaj sem prej pojedel? Eno banano na Jakobu. To bo težava. V hribih sem velikokrat hodil več ur, ne da bi kaj pojedel, na kolesu pa telo deluje malo drugače. Spomnim se, da Pogačar in drugi kolesarji ves čas nekaj "mečejo vase". Tako sem popolnoma izmučen med grizljanjem energijske ploščice spremenil prvo etapo. Cilj prvega dne je bil prispeti na Bled, a nisem bil pripravljen za vsako ceno slediti začrtani trasi, ki je grozila še z brutalnim vzponom po neznanih poteh, ter tako že prvi dan tvegati izmučenost ali spremembo konca etape, kar bi vplivalo na vse prihajajoče dni. Ko sem bral opise predhodnikov, nisem razumel, zakaj so nekateri potrebovali od Ljubljane do Bleda tri dni. A priznati sem si moral, da sem se precenil. Spustil sem se proti Kranju in ob Savi nadaljeval proti Bledu. Našel sem krasne odseke Jakobove kolesarske poti in vozil po drugih lokalnih poteh. Etapa je bila kljub temu najdaljša z več kot tisoč petsto višinskih metrov v hudi vročini. Odgovorila je na moja vprašanja o prihajajočih dneh. Jesti je treba, preden postaneš lačen, pred klanci vnesti hitre hidrate in piti izotonične pijače. Voda ne hidrira najbolje. Kot da ne bi tega vedel že prej.

Naslednje jutro me med prebiranjem vremenske napovedi, ki pravi, da bo do popoldneva lepo vreme, čeprav pogled v nebo vzbuja nezaupanje, presenetil ploha. Malo prej sem tipal šotor in bil navdušen nad tem, da ni nobene rose. Lepo suhega bom spakiral, se mi je smejalo. Minuto pozneje rešujem, kar se rešiti da, in grem vedrit v najbližje stranišče. Potem spakiram mokroto, oblečem dežna oblačila, saj zaupanja v lepo dopoldne ni več, in se odpeljem naprej. Hladno in mokro vreme prav prija. Po ogrevanju navkreber sem že v dolini Radovne, kjer me nove plohe dobro močijo druga za drugo. V takem pa tako uživam, da kar zavriskam. Nato sledijo izmenjujoča se obdobja rahlih ploh in sonca, kar medtem ko se zgodnji poletni sončni žarki prebijajo skozi dežne zavesice, naredi gorenjsko pokrajino še posebej privlačno.

Po okrepčilu v obliki bureka, jogurta in seveda sladkorja se začne vzpon na naš najvišji prelaz. Pot vodi po trasi STKP. Ob Pišnici proti Krnici, čez nekaj kilometrov po Ruski cesti, kjer me prehitvejo brhke kolesarke na cestnih kolesih, nato pa do vrha po stari Vrški cesti, ki je ena najlepših kolesarskih cest ali pešpoti v teh koncih. Kolo mogoče nekajkrat porineš čez kakšno skalo, drugače je pa presenetljivo lahkotna. Na vrhu se med oblačenjem vetrovke naužijem razgledov na greben Špičja, ki se strmo dviga nad Sočo, na zgornjo Trento s Pelci na vsaki strani in na Bavški Grintavec, nad katerim se že zbirajo črni oblaki malo grozečega videza. Pripravlja se na nove nevihte, napovedane popoldanske. V enem izmed kampov v svoji ljubi Trenti preživim lep večer ob ognju in druženju s prijetnimi ljudmi z raznih koncev sveta. Ponoči te kraje prečijo močne nevihte. V šotoru ostane suho in dobro se spočijem.

Naslednje jutro se nevihte umaknejo in sonce začne dvigovati meglice, ki so se v hladni noči nabrале nad Sočo. Po Soški poti, kjer spet poteka STKP, se v jutranji tišini, ki jo kvari le zvok vrtečih koles po makadamu, mimo kampov, kjer vse spi, podam novemu dnevu naproti. Dokaj kmalu sem pred opevanim vzponom

Kondicije posebej za to dogodivščino nisem nabiral.

Foto Blaž Mahkota

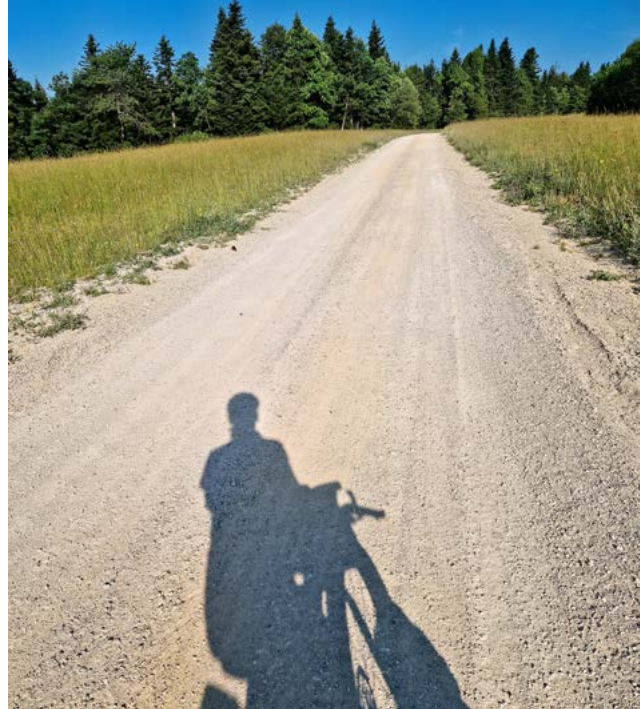
Pokrajina se v nekaj urah popolnoma zamenja.

Foto Blaž Mahkota

Groba podlaga vodi po lepih cesticah skozi vso Vipavsko dolino. Foto Blaž Mahkota

Celotno pot sem kolesaril sam. Tako družbo moraš imeti rad. Foto Blaž Mahkota

na prelaz na Stolu. Nabere se slabe tri ure počasnega vzpenjanja po makadamski cesti severnih, z gozdom poraščenih pobočij najdaljšega grebena Julijskih Alp. Na vrhu je trud nagrajen z izjemno kuliso. Ravno v času mojega prihoda me na cesti pričaka pisana družina počitnikovalcev na planini Božca. Mladi radovedni biker, krave, koze, osli, s katerimi poklepetam in se dogovorim za malo prostora na cesti. Sledi najslikovitejši del. Dolg spust po grobi kamniti cesti, speljani čez strme trave južnega pobočja, v skrajno zahodno točko Slovenije, Breginjski kot. Spust je naporen in dodobra pretrese. Lepota okolice, ki ponuja izjemen razgled in v spodnjem delu krasno alpsko rastlinstvo, pa te prav presune. Osvežilna pijača in osvežilna Nadiža poskrbita za prijeten spanec.

Nov dan se začne s poganjanjem pedalov ob reki, tokrat ob Nadiži, ki se, dokler ne zavije nazaj v Italijo, spušča proti Kobaridu, kamor grem na kavo in okrepčilo, preden začnem nabirati višinske metre. V tej etapi me čaka vzpon na Livške Ravne in Kolovrat. Vzpon, vreden etape na Giru! Ampak namesto s peresno lahko specialko se ga lotim z jeklenim, polno natovorjenim potovalnim gorskim kolesom. Strmina je huda in ne popušča, vročina narašča, ampak tokrat gre. Jem, pijem in počasi napredujem. Ko mi pobere moči v nogah, sestopim in rinem kolo v strmino. Ugotavljam, da na ta način celo nekako počivam. Obremenjujem druge mišice na nogah, ki so že natrene od hoje v hribe. Razgledi so fantastični. Opazujem greben Stola, kako daleč je že, grebene Polovnika, Krnčice s Krnom, ki sem jih v preteklosti že prehodil, in spomini na razne prigode pripomorejo k temu, da klanca kar na lepem zmanjka.

Po postanku in učni uri zgodovine v muzeju na prostem na Kolovratu sledi mejni greben visoko nad Soško dolino. Po prihodu na razgledno Korado pa –

po sprva vratolomnem kamnitem spustu po pone srečeni bližnjici – lep spust v popolnoma drugačno okolje. Prispem v gričevnata vinorodna Goriška brda. Tam večerno mrzlo pijačo zamenja okušanje bolj prefinjenih lokalnih izdelkov. To se med klepetom s sorodnimi dušami, ki se potepajo s kolesom po Sloveniji in svetu, zavleče pozno v večer. "Še dobro, da je jutri malce lažja etapa," si rečem, predem zaspi.

"Na papirju" lažja etapa naslednje jutro hitro pokaže, da počivanja ne bo. Po vstopu v Vipavsko dolino se prikaže močno sonce, ki razkrije, zakaj se okoli mene bohota sadno drevje, polno slastnih breskvic, ki že komaj čakajo na obiralce. Lepo urejeni vinogradi se razprostirajo po pokrajini, kar ji daje značilno romantično podobo. Pot vodi gor in dol skozi vasi, ki vsaka s svojo podobo, vsaka na svojem hribčku, ponujajo svojevrsten razgled. Na eni strani greben s Trsteljem, na drugi strani greben Nanosa. Pot je težka, groba, vroče je. Precej gorskokolesarski teren ne dopušča sprostivne niti rokam, kaj šele nogam. Po zadnjem klančku, ki pripelje v znameniti Vipavski Križ, sledi počitek v poletno razgreti Ajdovščini, kjer na srečo najdem prijetno senco. Sledi še zadnji vzpon dneva proti nanoški planoti, ki nakazuje, da zapuščam dolino. Čeprav nisem prevozil nobenega hriba in prelaza, se je števec višinskih metrov ustavil le malo pod štirimestno številko.

V manjšem kampu spoznam še dva *bikepackerja*, ki potujeta po istem krogu, zato seveda poklepetamo. Eden iz Nemčije, drugi iz daljne Kanade. Začuden sem, da so vsi, ki me vprašajo, kdaj vstanem in začnem kolesariti, presenečeni, ko slišijo odgovor. Ko povem, da se zbudim ob šestih in ob sedmih požnem kolo, me vsi gledajo vprašujoče. Razložim, da se ob taki uri tako in tako zbuja vsak dan zaradi službe in otrok, ki morajo v šolo. Med konci tedna pa še bolj zgodaj,

če me čaka kakšna hribovska tura. Priporočam jim, naj naredijo enako, saj vidim, da nobeden ne pomisli, da takrat še ni vroče in je kolesarjenje najlepše.

Burja je prav tukaj v preteklosti bojevnikom obračala puščice in pisala zgodovino, mene pa prav prijetno opomnila, kje sem. V sicer lepem vremenu mi je ponoči dobro zamajala šotor, ki je bil prvič spakiran čisto suh, saj jutranja rosa ob močnih sunkih vetra ni mogla nastati. Skoraj tragikomično je bilo videti, kako sem se na strmem klancu pognal neposredno v burjo. Ker zaradi uživanja v vseh razmerah tragedije le ni bilo, sem se vsemu samo nasmejal. Dva, tri ovinke in že sem se umaknil najhujšim sunkom in v že ustaljenem ritmu nadaljeval v nov klanec. Vzpenjal sem se proti nanoški planoti in po zadnjem pogledu na obsijano Vipavsko dolino prispel v prijetno senčne gozdove. Grobo podlago prejšnjega dne so zamenjale lepe gozdne ceste. Ko sem čez čas prikolesaril iz gozda, sem spet bil v novem okolju. Po namigu domačina sem našel razgledno točko nad Predjamskim gradom, od koder se odpre krasen razgled. Je pa tam tudi skrivni izhod iz jame, skozi katerega je Erazem zapuščal svoj grad in hodil po češnje v Vipavsko dolino. No, če je hodil približno po moji poti, do češenj ni imel prav blizu, sem si mislil.

Po kavici sredi turističnega vrveža hitro nabiram kilometre po lepih cestah. Mimo Postojne nadaljujem skozi gozdove mimo Rakovega Škocjana do Cerkniškega jezera. Napisi na obcestnih tablah me opozarjajo, da sem na območju medveda. Tukaj prvič ne vem, kako nadaljevati. Hitro sem daleč prišel in zgodaj je še. Trasa gre po cesti do Rakitne in nato mimo Krima do Ljubljane. To pomeni, da bi lahko krog sklenil že isti dan ali pa nekje tukaj našel prenočišče. Kampov žal tu ni. Imam še dan dopusta, škoda bi bilo zaključiti pustolovščino. Traso zato malce spremenim in se lotim vzpona na Bloke. Pri Bloškem jezeru si za zadnjo noč privoščim glamping. Prijetno hladen večer s pogledom na jezero in gozd si privoščim nazivu primereno. Po kozarcu rdečega vina v pecljatem kozarcu se potopim v mehko posteljo razkošnega lesenega šotora. Po petih nočeh spanja na ultralahki napihljivi podlogi se do jutra ne zbudim.

Zjutraj si niti kave nisem skuhal, saj sta bili simpatični skrbnici kampa že na delovnem mestu in v mojem zadnjem dopustniškem jutru smo jo spili skupaj. V hladu Bloške planote sem pogledoval po robe, če bi kje ugledal kakšne lokalne prebivalce gozdov. Od daleč bi jih bilo lepo videti, presenetiti katerega izza ovinka pa verjetno manj. Strah me ni bilo, sem imel pa na kolesu namenski zvonček. Tudi samogovori in petje ter žvižganje ljubih melodij so mi vzbujali boljši občutek. Nazaj do trase sem jo ubral po lepih cestah mimo vasic in skozi gozdove, kjer je bil kljub poletnemu vremenu prijeten hlad.

Do Rakitne in po poti mimo Krima je vzpon položen, nasprotje vseh prejšnjih. Naspan kar letim po gladkem makadamu. Na svojem hišnem hribu uzrem znani razgled in si privoščim obilno malico. Spustim se proti

Barju. Kar ne morem verjeti, da me za tem spustom ne čaka več noben vzpon. Samo še ravnina Ljubljanskega barja, ki ga poznam tako dobro, da trasi ne sledim, ampak izbiram svoje najljubše poti. Pri poznani natakari si privoščim še zadnji, res zaslužen počitek in se nato čez nov most čez Ljubljanico vrnem na izhodišče. Krog je sklenjen, klobasa zašpiljena, kot rad rečem.

Za Zahodni slovenski krog sem potreboval toliko časa, kakor sem načrtoval. Sedem dni in šest noči. Lahko bi ga prevozil tudi v šestih dneh, lahko pa bi potovanje trajalo še dlje. Hitri kolesarji pot prevozijo v petih dneh, počasnejši v desetih ali v štirinajstih. Dnevno sem se premikal od jutra, ko sem začel, in približno do štirih, petih popoldan. Odmori niso bili dolgi, drugih težav, ki bi mi kradle čas, pa tudi nisem imel. Orodje in prva pomoč sta bila na srečo edina oprema, ki je nisem uporabil, vse drugo, kar sem imel navešeno na kolesu, sem potreboval. Malo boleča in oguljena zadnjica je bila edina neprijetna posledica potovanja. Niti malo se ne čudim, zakaj je pot tako priljubljena. V sedmih dneh se ti pred očmi odvrti več kot sedem različnih prizorov. Od pogleda na pridne kmetovalce, ki na roke zbirajo seno na strmih travnikih, do lepih gorenjskih vasic. Visokogorske ceste z razgledi na najvišje vrhove in mirna vožnja ob smaragdni reki. Divji spusti in vzponi s prekrasnimi razgledi. Kolovratenje po vinorodnih gričih in poslušanje lastnega dihanja med mogočnimi gozdovi.

Osupljiva pokrajina se tolikokrat spremeni, da včasih ne veš, kdaj in kako si kam prišel. Pot je tako lepa, da razvname vse čute, to pa vpliva tudi na čustva. Menjavajo se vreme, celo podnebja, vonjave rastlin, vseskozi prijazni ljudje in njihova narečja. "Slovenija, od kod lepote tvoje?" se vprašaš; ne samo ob prelepi naravi, ampak tudi ob vseh pogovorih z ljudmi, ki ti dobro voljo in dobroto vračajo s posebno iskro v očeh. Pot vsekakor priporočam. Seveda pa Slovenija ponuja še na stotine, tisoče kilometrov lepih gozdnih, gorskih in mirnih asfaltnih cest po drugih pokrajinah. ●

Skozi gozdove sta potrebni previdnost in pozornost.

Foto Blaž Mahkota

Nika Smole

Povezanost nad dolino

Bilo je nedeljsko jutro, ko je Iva že precej zgodaj zjutraj prikolesarila iz Ljubljane. Vijugala je po mengeških ulicah in se nazadnje ustavila pred hišo brez fasade. Spomladanski jutranji hlad ji je na koži puščal kurjo polt in da se ne bi preveč ohladila, je po cesti pred hišo nabirala kroge. Težek nahrbtnik, ki jo je tiščal na ramenih, jo je metal iz ravnotežja.

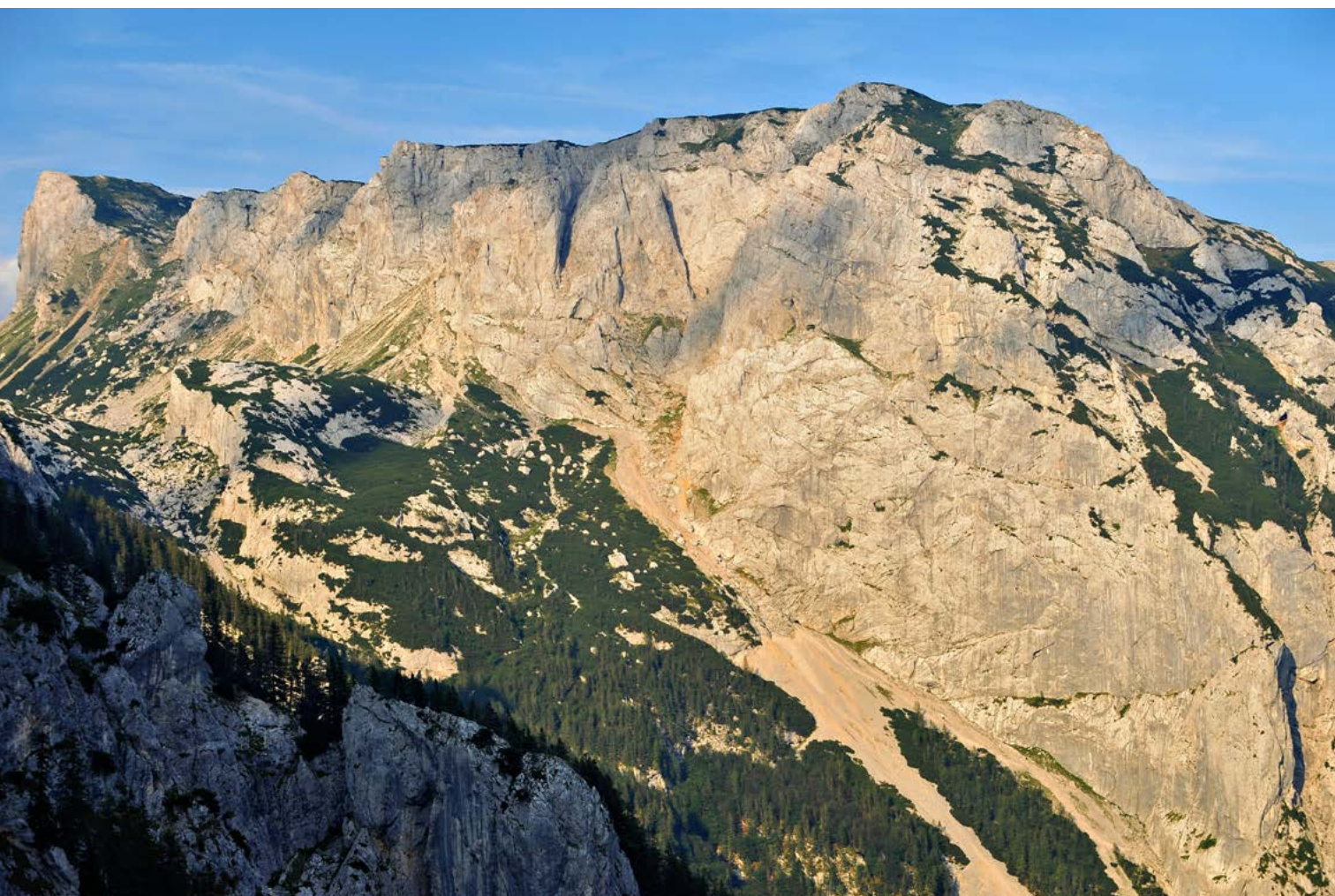
Njena glava ni bila v Mengšu – razmišljala je o ponedeljkovem popoldnevu, ko bo morala ujeti službo. Njen krog misli je prekinila Mici, ki se je končno prikazala na dvorišču s starim kolesom svoje mame. Tudi njo je krasil velik nahrbtnik, na razmakanem prtljažniku kolesa pa je imela trdno privezano debelo plezalno vrv. Nasmeh na njenih ustih je bil vsaj tako velik kot njen nahrbtnik. Čeprav jo je čez dva dni čakala gimnazijska matura, je bila presrečna, da se bo pred tem odmaknila tja, kjer je najraje. Malce jo je glodala krivda, ker je šolskim knjigam obrnila hrbet in ga raje nastavila hribovskemu nahrbtniku, a jo je nasmeh na obrazu prijateljice prepričal, da jo čaka čudovit dan. Preden sta dekleti zajahali svoji kolesi in se podali na pot proti Kamniku, se je Mici še enkrat ozrla proti hišnemu oknu, s katerega ji je s kuhinjsko krpo mahal oče. V njenih letih je bil enak, zato ga ni

preveč skrbelo. Puncama je zaželel popotnico, ki jo je Mici dal vsakič, ko je šla v gore – "po pameti"!

S kolesom in peš – kot v starih časih

Dekleti sta pridno poganjali pedala, gnalo ju je pričakovanje pred prihajajočim dnem, vonj po pomladi in srbečica v prstih, ki so bili željni spomladanske tople skale. Ob sproščenem klepetu sta preverili, ali imata vso potrebno opremo in zaloge hrane. Mici ju je vodila po stranskih in lokalnih neprometnih cestah, da sta varno prikolesarili do Kamnika. Od tam sta nadaljevali po precej prometni cesti proti Kamniški Bistrici. V tišini sta vozili druga za drugo in žrli izpuste avtomobilov, v katerih so se planinci valili v dolino pod hribi. Čeprav sta bili običajno eni od njih, sta se tokrat jezili nanje in se povelečevali, ker sta izbrali bolj "zeleno" pot.

*Razgled s Srebrnega
sedla na gore nad
Korošico
Foto Franci Horvat*

Sopihali sta v klanec in kmalu sta bili premočeni do kosti. Vijugasti cesti ni bilo videti konca. Mici je imela ves čas v glavi podobo Toneta Škarje in Metoda Humarja, ki sta enako pot opravila z enim kolesom, in sama sebi se je zdela še počasnejša. Nekaj ovinkov pred spodnjo postajo nihalke na Veliko Planino sta si v izviru ob cesti napolnili zaloge vode in se napili "na zalogo". Kolesi sta bili tako še težji. Vsaj sonce je bilo usmiljeno in se je sramežljivo skrivalo za oblaki. Ko sta ob potiskanju koles končno korakali po gozdni poti proti slapu Orglice, sta srečali starejšega gospoda. Očarano je strmel v kolesi in dekleti povprašal, kaj nameravata narediti z njima.

"Ja no, skrili jih bova, kaj pa drugega," je samozavestno dejala Mici. Gospod ju je prestrašil z zgodbicami o tatovih koles in dekleti sta se res potrudili, da sta jih dobro skrili. Nosili sta jih po strmem klancu navzdol proti strugi in ju sredi brega priklenili na tanko drevo. "Če jih pa tukaj kdo najde, naj jih pa kar ima," sta se šalili. Vrv si je Mici oprtala čez nahrbtnik in strumno sta zakorakali v klanec. Pot ju je vodila proti Presedljaju, kjer sta naleteli na starejšega gospoda s psom in sinom. Dekleti sta bili že malce utrujeni in sta si v družbi soplanincev privoščili malico. Tudi gospod je bil precej zaripel v obraz, a jima je povedal, da bo za dobro joto in klobaso prehodil še tako dolgo pot do Korošice. Ponosno je izdal, da je sina končno spravil s seboj v hribe.

"Žal mi je, gospod, ampak na Korošici ne boste dobili ne jote ne klobase," je s sočutjem v glasu rekla Mici. Nato jima je razložila, da je kočja na Korošici pogorela in da po njenih informacijah trenutno ne obratuje. Na gospodovem obrazu se je prikazalo razočaranje, na sinovem pa olajšanje. Obrnila sta se v dolino, joti in klobasam naproti, Iva in Mici pa sta nadaljevali svoje romanje. V sproščenem tempu sta se smejali, klepetali in pač tako po žensko izmenjavali informacije in življenjske tegobe. Tam gor, na uhojeni planinski stezi, so se vse težave zdele tako majhne, nepomembne in oddaljene. Tam je bil pomemben le varen korak in svež zrak v pljučih. Poleg tega je v zraku viselo nekaj vprašanj, na katera še nista imeli odgovorov. Kje bosta spali? Ali bo deževalo? Kaj bosta plezali? Jima bo šlo? Bo Iva ujela ponedeljkovo popoldansko službo? Jima bo kdo ukradel kolesi?

Ko jima je končno zmanjkalo besed, sta se poglobili vsaka v svoje misli in tiho nadaljevali pot. Takrat sta šele zares zajeli gorsko pokrajino in v njunih srcih se je odprla posebna vrsta radosti, ki sta jo občutili le v gorah. Mici je v glavi poskušala ubesediti te občutke. Počutila se je divjo in svobodno, povezano s temi kamnitimi velikani, ki so že tisočletja otožno zrlili dol na majhne ljudi. Hkrati je občutila globoko žalost, ki je šla skozi njeno telo kot tiho, nežno mrmljanje. Kakšno pot smo ubrali ljudje? Ali smo v resnici namenjeni v gore, v naravo ali morda vedno hitreje

Mici je imela ves čas v glavi podobo Toneta Škarje in Metoda Humarja, ki sta enako pot opravila z enim kolesom.

Risba Lorella Fermo

drvimo stran od nje? Je skok na bližnji hrib dvakrat na teden in potem pohod v hribe za konec tedna res dovolj, da si rečemo, da živimo v stiku z naravo? Pred čim si zatiskamo oči?

Po polenti v steno

Taki in podobni dvomi so se podili po njeni glavi in jo navdajali z občutkom nemoči. Na srečo sta se bližali uravnavi na Korošici, ki ji je vedno jemala dih. Ravnina, velika kot veliko nogometno igrišče, se je širila pod Ojstrico in ponujala svežo vodo, pašnik za krave in pogorelo zavetišče. Na njej z lahkoto pristane helikopter. Tam sta bila celo dva gola in če si našel žogo, si lahko odigral tekmo. Iva in Mici sta med vriskanjem stekli proti pogoreli koči. Za zdaj sta bili edini obiskovalki planine. Sestradani sta iz nahrbtnikov privlekli vse svoje zaloge hrane in točno odmerili količino hrane za obrok. Kmalu se je v loncu na prenosnem kuhalniku grela polenta. Vanjo sta narezali še velike kose mastnega sira in jed je bila pripravljena. V tistem trenutku se jima je zdela božanska. Doma ne bi nikoli pomislili, da bi si pripravili tako klavarno pojedino. A ko nimaš veliko, hitro postaneš hvaležen za male stvari. Še posebej, če jih skoraj pet ur nosiš v klanec.

Ko sta se ovešali s plezalsko opremo, je Iva premišljevala o smeri, ki ju je čakala. Opremo sta si avtomatsko podajali sem ter tja. Kompleti spredaj, metulji na desno, *jebice* na levo. Čeprav sta se kot sveže pečeni alpinistični tečajnici odpravljali v navrtano smer, sta v strahu pred težavami s seboj vzeli vse, tudi kline in kladivo. Mici se je Ivi zdela popolnoma brezskrbna, njo pa je v trebuhu črvičilo od adrenalina. Vedela je, da je Mici boljša plezalka od nje in da ju bo, če bodo težave, ona reševala iz situacije. To ji ni bilo všeč. Ni ji bilo všeč, da ima potuho in lahko odgovornost prelaga na drugo osebo. Ampak – kaj naj bi storila? Z Mici sta prijateljici in radi plezata skupaj. Kako se ob tem počuti Mici? Se zaveda svoje premoči in odgovornosti, ki jo s tem nosi?

Seveda je tudi Mici premišljevala o tem. Dobro se je zavedala, da je boljša plezalka in da se od nje zato pričakuje, da bo avtomatsko prevzela težje *cuge*. Včasih jo je v kočljivih situacijah zaradi tega prevzela nejevolja. Zakaj bi morala vse breme prevzeti ona? Po drugi strani pa si sama izbira soplezalce in bi na to lahko pomislila že prej. Zakaj ni bila iskrena in ji povedala, kaj pričakuje od soplezalca? Ampak z Ivo sta bili prijateljici in prijateljici ne moreš reči, da ne želiš plezati z njo. Taka pra**** pa že ni. Poleg tega bi to pomenilo, da ima dvojna merila. Ko gre v steno z Aljažem, je njuna naveza prav tako neenakovredna. Pleza slabše od njega. Ampak to je drugače, ker je on fant, kajne? Morda pa ni? Kdaj pa je naveza sploh enakovredna?

Ob vseh teh vprašanjih je Mici začela boleti glava. Sonce je pripekalo z vso močjo, in da bi se zaščitila pred soncem, si je nadela čelado. Bili sta pripravljeni za vstop v smer. Samo še najti sta jo morali. Stopili sta v smeri Petkovih njiv in brez večjih težav našli vstop

v približno stometrsko navrtano smer. Brez dilem sta takoj prevzeli vsaka svojo vlogo – Mici je previdno in pogumno vodila in plezala naprej, Iva pa je hitro in učinkovito plezala za njo. Smer se jima je zdela čudovito lepa in v uživaškem vzdušju ni nobena več premišljala o tem, katera je boljša in katera slabša. Prevzeli sta povsem novo vlogo – bili sta naveza, ki je uživala v majskem soncu. Iva se je ves čas šalila, da bo od lakote ugriznila v Micina gola bedra, ki so bila zapečena od sonca. Na vrhu smeri sta v tišini uživali v uspehu in povezanosti – med sabo, sami s sabo in z obkrožajočo naravo. Dolina se je zdela tako zelo daleč, prav tako življenje v njej. Trenutno se jima je zdela pomembna le pest arašidov, ki sta jih z ustnicami počasi pobirali z dlani. Po smeri vzpona sta se spustili nazaj pod steno. Dan se je počasi prevešal v konec. Težko *frikovsko* vrv sta zvili v klobčič in se vrnili do svoje baze pri požgani koči.

Kraljici na plemenitem jogiju

Večerni zrak jima je lezel pod premočena oblaki, zato sta iz dna nahrbtnikov potegnili najtoplejše kose. Nato sta previdno pokukali v zasilni bivač, ki so ga postavili v bližini požgane kože. Vanju je butnil smrad po plesni in vlagi, odeje so razmetane ležale naokoli, po tleh so bile raztresene smeti. En pogled je zadoščal, da sta opustili misel na spanje v zanemarnem zavetju. Namesto tega sta po tleh pristajališča za helikopter pogrnili šotorko in nanjo prinesli jogi iz bivaka. Krasila ga je plesen, ki sta jo poimenovali kar plemenita. Res sta si postlali kot kraljici, in čeprav je bilo ležišče majhno, je bilo udobno in za to nadmorsko višino precej luksuzno. Mraz ju je pregnal v topli *spalki*, iz katerih sta zrla direktno v Dedca.

"Če že ni dedca, da bi naju ogrel, ga pa vsaj gledava lahko," sta se šalili. Opazovali sta, kako je svetloba počasi prepustila prostor temi in kako so se nato kmalu prižgale zvezde na nebu, kot bi se bale, da bo tema popolnoma pogoltnila Zemljo. Iva je zrla v lučke na nebu, jih štela in si poskušala predstavljati razdalje med njo in zvezdami. Od nepredstavljivega se ji je zvrtilo v glavi in utrujena se je kmalu zazibala v spanec. Mici je bila hvaležna za toploto prijateljicinega telesa, saj njena *spalka* ni bila najtoplejša. Pravzaprav je bila to ista *spalka*, ki jo je poleti uporabljala na morju. Druge ni imela. Toplejšo si bo privoščila, ko bo služila svoj denar. Tedaj jo je ob misli na odraslost zgrabila tesnoba. Všeč ji je bilo, da je zaključevala gimnazijo in je imela končno več časa za potikanje po hribih. Neskončno se je veselila faksa, ko bo imela časa in svobode še več. Ampak – kaj pa potem? Služba, 21 dni dopusta in to je to? Razumela je Petra Pana, ki si nikoli ni želel odrasti. Z mislimi na pravljičnega junaka je končno dočakala spanec.

Mici je zbudil mraz, Ivo pa Mici, ki je s svojim obračanjem povzročala šumenje bivač vreče, v kateri sta ležali. Ob vsakem premiku so se na njuni *spalki* vsule kapljice kondenza, ki se je nabral na notranji strani bivač vreče. Iva se je lenobno zavila še globlje v

spalko, Micine zabuhle oči pa so že popolnoma bistro gledale v jutro. Ko so se ji zjutraj vklopili možgani, jih ni mogla več ustaviti in poležavati. Poleg tega jo je nezno tiščalo lulat. Narahlo, kot je lahko, je zlezla iz toplega gnezda in samo na pol nataknila čevlje. Kot po modni pisti se je podala proti prvemu grmovju, ki se ji je zdelo na primerni razdalji od prenočišča in počepnila v mokro travo. Vedno je zavidala fantom, ki so se morali zavoljo male potrebe minimalno izpostaviti. Dovolj je bilo, da so drugim pokazali hrbet, pika, konec. Ženske pa so morale vedno iskati intimno zavetje, svoje najobčutljivejše dele pa izpostavljati mrzlemu zraku ali celo vetru. Da ne govorimo o problemu, ki nastane v steni, ko imaš na sebi še cel kup opreme. Na koncu so bile še tarča neumnih vicev o ženskah, ki jih res ni prenašala. Opazovala je, kako se ji nezavezane vezalke namakajo v jutranji rosi in se nasmehnila svojim mislim.

Z nasmehom v dolino

Jutranji zrak v hribih ima prav poseben vonj. Neponovljiv je in doživiš ga res le zjutraj, zato sta ga dekleti zajemali s polnimi pljuči. Vzpenjali sta se proti sedelcu, od koder sta se nato spustili nazaj na Presedlaj. Neogreti in zasopli sta se ozrli nazaj proti Korošici. Na mestu, kjer sta spali, je bila trava malce poteptana, kot bi na njej ležala krava. Drugih sledi nista pustili za seboj. Plemeniti jogi sta vrnili v njegovo malo manj plemenito bivališče. Mici se je v mislih poslovala od kraja, ki ji je bil tako zelo ljub. To ji je na obraz privabilo ukrivljen nasmešek. Zdela se ji je smešno, da

se poslavlja od kraja. Nato je pomislila, da se poslavlja od doživetega, od posebnega občutka povezanosti z Ivo, saj bo po njuni vrnitvi v dolino to postal le še en lep spomin. Na nebu so viseli sivi oblaki in prav nič ni kazalo na sonce. Za zajtrk sta pojedli vsaka pest oreščkov in kruljenje v trebuhu ju je pognalo v dolino.

Med sestopom sta se prav po babje razživele, se krohotali in se od smeha ustavljali ter zvijali noge. Mici se ob razposajenem razpoloženju vrnitev v dolino ni zdela več tako težka. Z naslednjim dnem jo je čakal prvi maturitetni izpit in počutila se je nadvse motivirano zanj. Njena pljuča so bila predihana, možgani dobro prekravljeni in oči spočite od večdnega buljenja v knjige. Telo je bilo spet pripravljeno na intelektualne naloge. Tudi Ivi je njun podvig nadvse prijal. Njena glava se je odpočila od rutinskega dela v ambulanti z umetnimi lučmi in neskončnih pogovorov z ljudmi. Dekleti sta rdečih lic in praznih trebuхов prikorakali v dolino. Nekaj tavanja po gozdu gor in dol ju je stalo, da sta se orientirali in locirali kolesi. Dejstvo, da sta pozabili, kam točno sta skrili svoji kolesi, ju je še bolj razvnelo. Obe kolesi sta bili živi in celi, nekega blaznega navdušenja nad tem, da sta ju našli lastnici, pa nista pokazali. Kljub temu sta ju varno pripeljali v Kamnik. Saj ne, da sta dekleti to želeli, a kolesa so kar sama od sebe zavila v bližnji bar na zajtrk. Ko je do njihju pristopila natararica, sta v en glas naročili: "Kavo z veliko smetane, prosim."

Korošica je bila daleč, kava pa direktno pred njima in prav zares jima je pomagala, da sta se brez pretresa lahko vrnili v ustaljeno dolinsko življenje. ●

*Mogočno ostenje
Vežice, Vršičev in
Dedca
Foto Franci Horvat*

Tomaž Žganjar

Projekt Sto jam

Brezno na Skedenici

Neko soboto letošnje pomladi je Boštjan organiziral pospravljanje parcele ter obrezovanje sadnega drevja in žive meje. Boštjan ima eno lepših parcel in hišo tik ob reki Iški v Iški vasi. Fant je gorski reševalec, ki pa je imel nesrečo in je zadnjih nekaj let na invalidskem vozičku. Prijatelji mu včasih pomagamo pri kakšnih nujnih opravilih. Krmljenju živine, spravilu sena in pripravi bal, gnojenju travnika, obrezovanju. Boštjan je as, da je malo takšnih. Vsi v okolici Iga in Iške vasi ga poznajo. Po naravi je klen lžanec, a dobrega srca, pustolovec, človekoljub in izredno inventiven človek, entuziast, poln idej. Če bi mogel, bi premikal temelje sveta!

Pred nesrečo je pilotiral helikopter in vodil agencijo za vodenje po naravi. Ob tem je vzdrževal dokaj veliko posestvo, na katerem je gojil ovce in osle. Na tem posestvu ima poleg domačih živali urejen tudi fantastičen prostor za piknike, igrala, celo lisico, napeto jeklenico, po kateri se lahko vozijo otroci, željni adrenalinskih izkušenj ... Kot poznavalec okoliša je obredel vse jame, useke, stenice – divjino, ki je na Krimu in Mokrecu ter v soteskah Zale in Iške ne zmanjka. Željnim znanja in novih izkušenj je pripovedoval o nekaterih slikovitih jamah, primernih za turiste.

"Brezno na Skedenici je čisto blizu ceste, noter se da priti po ozki žlebasti polici, tam z zadnje strani. Je v bistvu odprta jama, kakih dvesto metrov dolga, ki se

ji je udril strop na dveh mestih. Tako je nastal velik naravni most. Res je lepo pogledati. Globoka je pa kar okoli trideset metrov! Če padeš noter, ni heca!"

Brane, Iztok in jaz smo našpičili ušesa. Zadnja leta veliko zimskih koncev tedna preživimo na Krinskem pogorju. Narava je divja, neukročena in pozimi prej srečaš medveda kot človeka. Najprej bomo šli pogledat Veliko in Malo Pasico, nato pa brezno na Skedenici!

Skedenca, Skedenica, Skednjevka – ime spominja na skedenj. Kar precej jam v naši deželi se ponaša s podobnim imenom. Tudi na Mokrecu je Skedenca, le da jo je težje najti, saj leži pod Kozlovimi pečinami, kakšno uro hoda stran od ceste nad kanjonom Iške.

Čistilci pri
delu v jami

Foto Tomaž Žganjar

Jama ima ogromen vhod, ki je po desni strani obrasel z debelim bršljanom še iz Valvasorjevih časov. Med drugo vojno se je med italijansko ofenzivo leta 1942 v skriti rov te jame zatekel del vodstva NOB. Menda je član Vrhovnega štaba partizanske vojske, Franc Leskošek - Luka, na stenici pred vhodom v rov padel in si poškodoval hrbtenico. Zato se je moral zdraviti v partizanski bolnici Krvavice v kanjonu Iške. To seveda ni bila kakšna posebna bolnica, bili sta dve baraki iz surovo obtesanega lesa, notri pa se je včasih zdravilo tudi do dvajset ranjenih partizanov, za katere je skrbel bolničar, domačin.

Prvi obisk brezna

Na pomladno nedeljo smo se z Branetom in Iztokom spustili v brezno. V gozdu med zaplatami snega je še rasel teloh, teren proti jami pa je bil moker, drselo je. Nekaj starih železnih žeblicev je bilo zabito v poči na najstrmejšem delu skalovja, na vhodni polici. Nekdo je nekoč zabil kajle v oporo, a v mokrem je bilo zelo nevarno in strmo. Ne, ne bomo tvegali!

Vrgel sem vrh okoli drevesa in jo pripravil za spust. Ko smo se drug za drugim spustili v dno jame, nas je presenetilo nekaj netopirčkov. Ravno dovolj je nadvisa, da se skrivajo v zadnjem kotu in iščejo zavetje v mrzli zimi in nočeh zgodnje pomladi. Raziskovali smo veliko podornico in na stožcu iz peska in mahovja, natančno v vpadnici manjšega okna, ki je obrnjeno proti cesti, zagledali ogromen kup smeti! Saj to ni mogoče! Še en jamski biser, ki je blizu človeških bivališč in vikendov, pa tako umazan. Ljudje smo res packi!

Pri Boštjanu v Iški vasi smo obnavljali doživetje. Brezno na Skedenici je lepo in dostopno vsakomur z nekaj plezalskega znanja. Morda je jama celo preveč dostopna, saj leži prav blizu ceste, ki vodi do počitniškega doma in vikendov na sicer turistično manj znanem hribu Mokrec.

Kdo ve, kaj žene ljudi, da mečejo svoje odpadke v jamo? Ne zavedajo se, da s tem onesnažujejo okolje za mnogo let in generacij. Vsa čista pitna voda, na katero smo Slovenci tako ponosni, se filtrira skozi zemljo, kamnine, usedline, žal tudi smeti. Smeti na vodno bogatem področju neposredno onesnažijo podtalnico. Premalo se zavedamo, da bo vse, kar bodo naše generacije storile, odzvanjalo v večnosti. Naši otroci bodo imeli žal še bolj onesnaženo okolje, naslednje generacije nas bodo preklinjale. In imele vodo za pitje le v plastenkah. Saj brez vode ni življenja!

V debati je padla ideja: "Dajmo, očistimo jamo!"

"Hm, da bi se lotili čiščenja? Pa kar sami?"

Ne, to pa ne bo šlo ... Za takšno akcijo bi potrebovali cel kup ljudi, potrebna je logistika, angažma mnogih deležnikov. Boštjan se je le preveženo smehljajal. Lisjak pozna prave ljudi v okolici. Prepričan je, da je sposoben organizirati in uskladiti delo pri takšni akciji.

Kar takole mimogrede je predlagal, da se lotimo organizacije. Takoj se je ideja razširila in vzhajala kot kvašeno testo na toplem. Kaj če bi očistili vse jame in se lotili projekta čiščenja jam na Izanskem? Na krim-

skem pogorju? Projekt bi imenovali Sto jam, saj jih je približno toliko skupaj na Krimu in Mokrecu. Od vseh skoraj 12.000, registriranih v katastru jam v Sloveniji. Torej projekt Sto jam! A najprej naše brezno na Skedenici.

Drugi obisk brezna s čiščenjem

Zagnano smo se lotili organizacije. Gorski reševalci društva GRS Ljubljana bomo zagotovili nekaj močnih rok reševalcev naše postaje in seveda tudi tehnično znanje. Pa še tehnično opremo, ki je ni tako malo. Po-

trebovali bomo vsaj tri statične vrvi, najmanj trideset vponk z matico, veliko neskončnih zank, nekaj žemarjev in desonderjev, kolesca za vitel, kline, pripraviti bomo morali vrvne ograje, napeljati žičnico, Boštjan bo poskrbel za vljudno povabilo jamarjem, najbolj večjim jamskega dela. Poklical bo lokalne gasilce, nagovoril bo domačine, poskusil bo prepričati župana občine Ig za moralno podporo in morda celo za malico!

Izkazalo se je, da tukaj na Igu neposreden stik z občinskim veljakom sploh ni težak. Izanski župan je bil neverjetno hitro za stvar in kot naravovarstveno ozaveščen podprl akcijo. Pa še vsak občan bi rad pomagal. Lokalni kmetje, ki imajo traktorje z vitlom, prostovoljni gasilci z Golega so tudi za akcijo. Je to sploh mogoče? Lokalna skupnost, močne medsebojne vezi, vsi povezani za skupni cilj!

Za smetano na torti so svoje sodelovanje potrdili jamarji Jamarskega društva Carnium iz Kranja!

V soboto, 24. maja 2025, smo bili dogovorjeni za akcijo! Boštjan je v dobrem mesecu v resnici zagotovil vse, kot smo se domenili! Neverjeten organizacijski uspeh, vztrajnost in tudi malo izanske trme.

Za delo smo potrebovali traktor z jeklenico in vitlom. Domačin Jože se je v rdeči in hrumeči pošasti prismetjal še pred dogovorjeno osmo jutranjo uro. Seveda, kmetje vstajajo zarana, ne pa tako kot mi, mestni škrici! S seboj je imel ogromne vreče za transport. Tudi dva gasilca iz Prostovoljnega gasilskega društva Golo

*Ogromen kup raznovrstnih odpadkov
Foto Tomaž Žganjar*

*Dvigovanje
vreč z odpadki*

Foto Tomaž Žganjar

sta bila nabrušena za čistilsko delo. Na koncu so se z Gorenjske v utrujenem kombiju pripeljali trije fantje iz Jamarskega društva Carnium. Jaka, njihov načelnik, je povedal, da imajo bogate izkušnje s tovrstnimi akcijami, in njihova pomoč je bila tega dne neprecenljiva. Odlično poznajo manevre z vrvjo in dviganjem. Pri kavi smo se dogovorili o poteku del in delitvi nalog. Iztok je predlagal, da bo organiziral in nadziral delo v spodnji postaji – na dnu jame. Metodik, pedant, nadzornik po naturi, bo poskrbel, da ne bo nič pozabljenega in da bodo čistilci popolno opravili svoje delo. Branko s svojo mogočno pojavo bo vse nadzoroval in vskočil povsod, kjer je treba. Boštjan in Tina bosta

*Zahtevna
vrvna tehnika*

Foto Tomaž Žganjar

s ceste pazila in skrbela za prevoz smeti do bližnjega zabojnika. Obenem bosta nudila vso logistično in tudi moralno podporo. Boštjan pa je imel s seboj tudi stekleničko domačega ...

Branko je za uvod pripravil spust po vrvi. Čistilce je navezal drugega za drugim in jih spuščal v jamo. Za Branko in gasilca Luko je bilo prvič, da sta obvisela nad temnim breznom na vrvi. Branka se je krčevito oklepala vrvi. Ko so končno dosegli dno jame, se nekaj časa sploh ni želela pogovarjati. Malce strahu, povsem nova izkušnja! Seveda, kar tako, na besedo je morala slepo zaupati vrvi in varovalcu, ki jo je spuščal v temo ... Ekipa se je takoj lotila zbiranja smeti. Črne vreče so se začele polniti.

V zgornjem nadstropju, na majski svetlobi pomladnega dne, je bilo vse pripravljeno. Vrvna ograja okoli okna, skozi katero smo transportirali smeti, je omogočala varno gibanje, saj je teren upognjen navznoter, masten in drseč. Jamarji so očistili breg s sekiro in žagico, da je vse gladko teklo. Nad breznom je bila po sredini okna napeljana žičnica z vitlom, ki je omogočala, da se je velika vreča s smetmi najprej dvignila v vertikali, nato pa v blagem padcu spustila po vrvi do prejemnikov, kakih dvajset metrov daleč. Manevri so se vrstili, delo je potekalo nemoteno in brez večjih težav, predvsem pa varno!

V velike transportne vreče smo vsakič naložili skoraj kubični meter materiala. Kombinacija sistem vitla in žičnice je delovala odlično. V nekaj urah je bilo dno jame prazno, tudi okolica jame očiščena, smeti pa v zabojniku. Malo pred eno uro popoldne je motorni vitel na svetlo potegnil zadnjo veliko vrečo s smetmi.

In izkoristek

Iz jame smo izvlekli okoli deset kubičnih metrov smeti. Konzerve, izolacijski material, ekrani, plastični odpadki, nekaj strojev, deli pohištva, gradbeni material, neznane snovi, embalaža vseh vrst, kemične snovi v tubah, plastenkah, stare pločevinke z barvami, razredčili, zavržene elektronske naprave. Jama je končno spet zadihala v svoji neokrnjeni lepoti!

Za konec sem varoval Iztoka, Luko in Branko, da so varno izplezali po zdrizastem terenu na svetlo! Je to zmaga? Je, a majhna zmaga za čistejše okolje. Velika zmaga bo, ko bomo očistili vse jame in pritegnili k akciji čim več ljudi!

Okoli brezna je napeta žična ograja. Dodatno smo jo napeli in učvrstili. Dostop do brezna bo zdaj otežen. Upamo, da bo ovira zaustavila nemarneže in bodo smeti raje odpeljali na deponijo. Z likofom na račun občine Ig smo v prostorih Prostovoljnega gasilskega društva Golo zaključili uspešno akcijo.

V okviru projekta Sto jam na Krimu in Mokrecu se bomo v septembru lotili čiščenja jame, ki leži ob cesti na pogorju Krima. Kdor želi, lahko pomaga. Vsi, ki smo sodelovali pri čiščenju Brezna na Skedenici, bomo zagotovo tudi tam!

Ohranimo našo naravo, našo čisto vodo, posebej tudi naše čudovite jame za nove generacije!

30 let

Slavko Svetičič – Slavc

Minilo je trideset let, odkar je Slavko (Miroslav) Svetičič – Slavc, ujet na polici v steni piramidaste pakistanske gore, počasi odšel v večnost. Izredno slabo vreme ga je med vzponom po zahodni steni Gašerbruma IV prisililo k bivakiranju nad 7000 metrov nadmorske višine. Stena ga ni več izpustila ...

Bil je izjemen alpinist, saj mu je v enajstih letih uspelo preplezati več kot 1200 smeri, od tega tretjino prvenstvenih. Številni izjemno težki solo vzponi v vseh večjih gorstvih sveta še vedno vzbujajo občudovanje. Vendar ne bom pisala o tem. Predstaviti želim trenutke, ki sem jih doživela z njim, utrinke, ki so se mi vtisnili v lep spomin. Utrinki so poklon plezalcu, o katerem bi njegovi prijatelji potrdili, da je in bo zmeraj – *legenda*.

Potikanje po Cerkljanskem hribovju, po Vojskem in Šebreljski planoti je balzam za dušo. Kot tudi poslušanje govorice domačinov, za nas precej trde, kot je zemlja, ki jo morajo obdelovati. Zelo žilavi ljudje žive

Slavko Svetičič na Vojskem po odpravi na Everest 1989 Foto Alenka Jamnik

tod. Za trening spust s kolesom iz Šebrelj v dolino Idrijce, nato navzgor v vas Bukovo in spet nazaj. S polnim nahrbtnikom je Slavko hitro hodil ali tekkel za pridobivanje kondicije. Na plezanje se je pripravljaval v domači steni nad reko Idrijco blizu cerkve svetega Ivana in svetovno znane jame Divje Babe, kjer sva maja 1992 obročkala mlade lesne sove. Slavc je obvladal samovarovanje s pomočjo nahrbtnika, kar je uporabljal na težjih odsekih med solo plezanjem.

Rodil se je konec januarja na Vojskem. "Tu bi rad živel na stara leta," mi je rekel nekega dne, ko sva v gosti *mehli* (megli) zgodaj zjutraj hodila po planoti. Leta 1989 so prišli z neuspešne odprave na Everest vsi izčrpani in s poškodbami, zato smo bili vsi srečni ob ponovnem snidenju. V nekdanjem planinskem domu smo gledali diapozitive in proslavljali življenje.

Slavko z mlado sovico, maj 1992 Foto Alenka Jamnik

Alenka Jamnik in Slavko Svetičič maja 1992, ko sta pod vasjo Šebrelje obročkala mlade lesne sove. Arhiv Alenke Jamnik

Mont Blanc, 1986

Konec julija in v začetku avgusta smo se tri Ljubljancanke pridružile polnemu avtobusu razigranih članov Alpinističnega odseka Idrija in Cerkno, da bi se z njimi povzpele na najvišjo goro Evrope, Mt. Blanc. Vožnja je minila v sproščenem vzdušju ob mnogo šaloh:

"Sm kita nategnu!"¹

"Jaaa, kiiiis ga pa doobuu?"

Zvečer smo že po temi hodili proti zavetišču Gouter, kjer smo pred prepolno kočo nekaj ur počivali čez 3.800 metrov visoko. Pred tem smo posamično, pripeti na jeklenico, prečili izredno nevarno melišče z nepredvidenimi izstrelki kamnov. Ob dveh zjutraj smo začeli vzpon proti vrhu.

Skupino, s katero sem se vzpenjala, je vodil Slavc. Ravno je priletel iz Peruja v Južni Ameriki, bil je v odlični kondiciji in poln nalezljive energije. Predlagala sem mu, da se razvežem in hodim v svojem ritmu. Po večurni počasni hoji sem stisnila roko naključnemu Japoncu, ki je hkrati z mano dosegel vrh.

Zvečer smo imeli zabavo. Slavc, snemalca Branko Maksimovič in Matjaž Fištrovec - Fišt, televizijka Magda Lapajne in še nekateri smo v gostilni naročili pivo. Medtem ko je natakaraica odšla po pijačo, je z zgornje police z žganimi pijačami v Slavčev globoki žep neopazno izginil tudi viski. Veseljačenje smo nadaljevali v hotelski sobici pri televizijcih, ki sta prihodnje dni želela posneti Slavca, kako pleza. Prespali

¹ Sem si mišico, kito pretegnili!

Igor Zorč in Slavko Svetičič pri postavljanju umetne stene v Trenti leta 1990

Foto Alenka Jamnik

Slavc glasbenik v Katmanduju

Foto Alenka Jamnik

smo v šotorih z *britofom*, kot je bilo v tistem času običajno za ne najbolj premožne Slovence. Lepi časi ... Zjutraj sta mi Robi Černilogar in Slavc v Chamonixu pomagala najti trgovino z alpinistično opremo, da sem kupila bele plastične čevlje Koflach Lady in modre gamaše. V Sloveniji tega ni bilo mogoče dobiti.

Trenta, 1990

V Trenti, kjer danes stoji prvi kamp ob cesti z Vršiča, so iz jeklenih cevi in lesenih iverk sestavljali stolp, da bi postavili plezalno steno za prireditev. Za delo je z veseljem poprijel tudi Slavko. Naslednji dan sem v prijetni družbi plezala po balvanih in fotografirala virtuoze v skali Petra Podgornika, Slavico Stojaković, Marijo Frantar (roj. Sabolek) - Maričo, Slavka Frantarja - Čop'ka in seveda Slavca. Dan zatem sva se odpeljala v Kanal v plezališče. "Daj, fotografiraj, bom vsaj na kakšni sliki lep," se je pošalil. Fotografije nasmejanega mladeniča brez majice, ko pleza in varuje, so res uspele. Čisto lahko bi igral lepota v kakšnem filmu ...

Anapurna 1990

V Amsterdamu, kamor smo poleteli iz Zagreba, se je nekaj zapletlo, zato so prestavili let na naslednji dan in nam priskrbeli hotelsko sobo. S Slavcem je bilo vedno zabavno, zato sem izkoristila postanek in šla z njim pohajat po mestu. Obiskala sva celo muzej erotike, ki nama je bil ob poti. Slavc je ljubil življenje, dobre žure, dekleta, dobro vino ... Zelo odkrit je bil in vsakemu je v idrijskem narečju v obraz povedal, kar si je mislil. Z običajne poti okoli Anapurn smo po večdnevni hoji zares začeli pohod z nosači v vasi Lete. Z nosači in z vso svojo opremo smo do baznega tabora potrebovali štiri dni za le pet kilometrov zračne razdalje, za vrnitev pa dan manj. A ne vsi! Izjemno dobro pripravljen, tako fizično kot psihično, je Slavc za enako razdaljo s spustom za 2000 in nato spet dvigom za 2000 metrov po pobočjih okoli gore Nilgiri ter na

Člani zimske
odprave v baznem
taboru pod
Annapurno I; 1990
Arhiv Alenka
Jamnik

Slavc po vrnitvi z odprave na Anapurno leta 1993
Foto Alenka Jamnik

prelaz Tolobugin in naprej po stezicah do vasice Lete prehodil v enem samem dnevu!

Anapurna I, 1991

Svetičičev solo vzpon po zahodni steni Anapurne I je bil za tisti čas nekaj neverjetnega, a mnogo premalo odmeven v naših medijih. Novinar mi je rekel: "Kar vi napišite članek!" Deset let pozneje so Tomaža Humarja med plezanjem spremljale kamere ... Slavko je sam plezal štiri dni in nato še štiri dni sestopal v bazni tabor, ki so ga medtem že vsi zapustili, misleč, da je ostal na gori. Slavčeva mama mi je mnogo let pozneje dovolila prebrati zapis iz njegovega dnevnika, v katerem je opisal tisto kalvarijo. Vžigalice, ki so mu jih pustili, da si je skuhal čaj, so ga rešile, da je lahko nadaljeval proti vasi Lete, da bi preprečil objavo napačne novice o svoji smrti. Solo vzpon čez Zahodno steno je bil opisan v *Dnevniku*.

Paklenica 1995

Z Olgo Zorko sva za veliko noč 1995 plezali v Paklenici. Olga je prosto preplezala najtežji del Velebitaške smeri, nato se ji je nekaj zalomilo in je padla. Poškodovala si je peto. Zjutraj sva izplezali, nato pa se je zanj začela še večja kalvarija – prebijanje po kot nož ostrih skalah do poti. Na poti naju je srečal vojak, ki je o nesreči obvestil vodjo vojaške enote v Paklenici, Darka Berljaka, ta pa je organiziral reševanje. Nasproti je prihitel tudi Slavko in štoporamo nesel poškodovano prijateljico v dolino.

Slovo

Korejska alpinista (Korean Alpine Club) sta leta 1997 poskušala preplezati Gašerbrum IV in med sestopom na polici naletela na truplo – našla sta Slavca. Vrvi, ki jih je imel poleg sebe, sta uporabila za sestop in preživel. O tej odpravi so leta 2013 posneli dokumentarni film z naslovom *We Were There*.

Na pokopališču ob cerkvi v vasi Šebrelje je na nagrobni plošči izklesana gora in vstavljen je fotografija večnega mladeniča. Misli mi odtavajo daleč, daleč ...

Ne žaluj za menoj.

V svojih sladkih mislih bi me pozabila,
če bi misel name ti povzročala gorje.²

Shakespeare ●

Viri:

Alenka Jamnik: Solo vzpon v zahodni steni Anapurne. *Dnevnik*, 19. 12. 1991.

Alenka Jamnik: Solo vzpon v zahodni steni Anapurne. *Planinski vestnik*, 2/92. 50–53.

Slavko Svetičič – Slavc: <https://www.slavkosveticic.com/> (dostop 28. 5. 2025).

YouTube: *Gasherbrum IV – Slavko Svetičič*, 1995: <https://www.youtube.com/watch?v=IDEnULTu7E> (dostop 28. 5. 2025).

We were there, 2013: <https://koreanfilm.or.kr/eng/films/index/films/View.jsp?movieCd=20126673> (dostop 28. 5. 2025).

² That I in your sweet thoughts would be forgot, /
If thinking on me then should make you woe.

Matjaž Čuk

Razočaranje

U dolini Kaghan, 2. del

Zaspano mesto Naran se le počasi prebuja. Vrveža, ki se je zvečer podaljšal pozno v noč, zjutraj ni. Le sem ter tja kak zablodeli domačin tava po ulicah, ki so grozljivo tihe in prazne. Premožni pakistanski turisti iz večjih mest še sladko spijo v hotelskih sobah, primernih njihovim statusom in denarnicam. Iz turobnega sivega večera se je naredilo lepo jutro. Sonce je obsijalo travnate grebene nad mestom, dolina pa je še globoko v senci.

Ravnica Lalazar,
3123 m
Foto Matjaž Čuk

Burawaj

Lep dan me že kmalu zvabi iz udobja tople postelje. Brez zajtrka se navsezgodaj odpeljemo proti razgledišču nad dolino – travnati ravnici Lalazar. Strma, razrita cesta daje čar vožnji. Še enkrat občudujem spretnost voznikov in zmogljivosti Toyotinih džipov. Zajtrk uživamo na sončku, na idilični planini visoko nad dolino, s pogledi na gore. Slikoviti, tudi temni kopasti oblaki rastejo iz minute v minuto in svariijo, da užitki ne bodo dolgotrajni.

Najina današnja postaja je vas Burawai. Tu si bova morala poiskati zanesljive nosače, ki naju bodo popeljali na najbolj zeleni del doline Kaghan – visoko gor čez alpske prelaze in mimo številnih ledeniških jezer, v katerih se zrcalijo podobe gora, v vasico Besal pod prelazom Babusar. Veliko sem slišal o čudoviti naravi v pokrajini Kašmir.¹ Tja so me vabili že

pred leti v prestolnici Indije, ko sem se odpravljal v Ladak in Zanskar. Magična privlačnost potovanja ob nemirni meji med Indijo in Pakistanom, po pokrajini, ki se ponaša z zvenečim nazivom "raj na Zemlji", je v meni vzbujala nemir in veliko pričakovanje. Veselil sem se popotovanja po drugačni pakistanski pokrajini, zeleni in vabeči, kot se otrok veseli svoje najljubše igrace.

Burawai, kamor sva prispela zgodaj popoldne, je skromno obcestno naselje. Nekaj hiš leži ob prašni cesti. Vprašava za sobo. Pokažejo nama prostor z betonskim dnom in lesenimi stenami, velik osem kvadratnih metrov.

"Tole? Koliko stane?" nejevoljen vprašam.

"1000 rupij."²

"Sultan, se tile hecajo? Tukaj ni nič. Ne postelje ne stranišča niti ključavnice. Ni govora. Ne pristanem po tej ceni. Taborila bova! Toda kje? Na cesti, na umazanem dvorišču? In vsak čas bo začelo padati ..."

Pogajati se bo treba. Odločno rečem, da sem pripravljen dati 500 rupij. Hvala bogu pristanejo. Za to luknjo pa res ne morem dati več kot toliko! Imava mizico in dva stola. Vsaj to.

Sultan mora priskrbeti nosače. Upam, da mu bo uspelo. Popoldne večkrat dežuje. Tu v tej prašni in umazani vasici nimam kaj početi. Skozi odprta vrata opazujem vaško življenje.

Sultan je izginil. Z mojim kosilom danes ne bo nič. Dan se je že prevesil v večer. Dolgočasno popoldne je popestril tovarnjak, ki je obtičal na mostu. Pod njegovo težo so se vdrle stare, trhle deske. Slabo uro je stal promet in cela vas je bila zbrana ob mostu. *Firbci* kot povsod drugod po svetu. Tudi moj Sultan je bil tam. Stvar so uredili in promet je spet stekel. Ljudje se so se porazgubili po svojih domovih.

Pozno zvečer je že, ko s Sultanom molče sediva pred najino sobico. "Sultan, ali bo kaj večerje danes?"

"Si že lačen?"

"Kaj ne bi bil, zajtrk je bil ob devetih ..."

Dobil sem majhne koščke krompirja v pekoči čilijevi omaki. In čapati, ki ga ne maram. Ni bilo ravno po mojem okusu. A danes sva v Burawaju, drugega ni.

¹ Azad Kašmir je zahodni pakistanski del pokrajine Kašmir, ki je od leta 1947 predmet spora med Indijo in Pakistanom. Zaradi svoje osupljive neokrnjenosti, bujnih zelenih dolin, zasneženih gora, čudovitih jezer in slikovite pokrajine, ki vzbujajo občutek raja, je znan pod imenom "raj na Zemlji".

² 1000 rupij je slabih 14 dolarjev.

Pogajanja z nosači Foto Matjaž Čuk

Neizpolnjena želja

Trda tema je že. Sultan molče pripravlja ležišče. Kaj bo jutri, ne vem. Ali bom šel na treking? Slabo kaže. Če bi bil Sultan uspešen, bi mi že povedal. Najina sobica ne premore stranišča, zato si ga moram poiskati zunaj, v naravi. Ko pridem nazaj, se v sobi nekaj dogaja. Imava obisk. Prišli so nosači. Za pet dni hoje želijo 12000 rupij. Zdi se mi sprejemljivo. Pristanem. Plačam na koncu, če bo vse v redu in bomo prišli v dogovorjeni kraj, še pristavim. Ura je deset. Noč bo kratka, zato se zavijem v spalno vrečo. V sobi še vedno teče pogovor.

Burawai, izhodišče za načrtovani treking
Foto Matjaž Čuk

Ničesar ne razumem, zato skušam zaspiti. Sultan mi sporoči, da je prišlo do "napake v ceni". Nosači zahtevajo 15000 rupij. Rečem, da smo se za ceno že dogovorili, da sem sprejel njihove pogoje in da je zame stvar zaključena. Sledi burna debata. 15000 rupij je zadnja cena. Zdaj gredo v mošejo in pridejo čez pol ure nazaj, mi sporoči Sultan. Torej ultimat. Kaj naj naredim? Če ne sprejemem, bom jutri še en dan čepel v tej luknji in bog ve, ali bo Sultan našel koga, ki bo hotel z nama na pot. Sultanu naročim, naj mi izposluje 1000 rupij popusta. 14000 rupij. Velja! Posel je sklenjen. Sežemo si v roke: "Jutri ob osmih zjutraj odrinemo."

Kočljivo prečenje, ki se je srečno končalo.
Foto Matjaž Čuk

Spanje v najini sobici je bilo kar prijetno. Jutro je sveže in brez oblaka. Ob osmih sva pripravljena. Sediva pred sobo in čakava. Ob devetih Sultan pravi: "Gospod, nosači niso prišli!"

"Da, Sultan, sem opazil ... Kaj zdaj?" Skomigne z rameni in gleda v tla. Čez petnajst minut pridejo trije možakarji – najini nosači. Pol desetih je ura, ko odriremo na pot. Širok kolovoz se leno vzpenja po dolgi položni dolini. Jutranji hlad je že davno mimo. Sonce žge z vso močjo. Vroče je. Po treh urah hoje dolina zavije v levo. Pot nam zapre ogromen plaz, razklan na polovici z več metrov široko razpoko, ki pada deset metrov globoko. Pod njo teče reka. Prečimo dobrih sto metrov široko snežno strmino. Sneg je trd. Zdrs bi bil tu usoden. Lahko bi padel na enega od številnih snežnih mostičkov ali celo v reko. Zadnji sem.

Tabor v dolini Jora
Foto Matjaž Čuk

Previdno stopam po rahlo odtajanem snegu. Tik pred koncem eden od nosačev pade in začne drseti. Zastane mi dih. Prav tisti z mojo vrečo, ki je v natikačih. Sultan ga prisebno zagrabi za vrečo. Ustavi se. Uf, tole je šlo pa za las ... Toda pri tem izpusti plinski cilindri, ki v nekaj skokih izgine čez rob. Prav previdno se spravimo na drugo stran. Kaj zdaj? Brez kuhalnika lahko takoj zaključimo. Kam je padel? Na sneg ali v reko? Tudi če se je ustavil na snegu, kako ga bomo dobili iz globoke razpoke?

Dva nosača se odpravita na drugo stran. Povzpeta se na rob odloma, ki je tam precej nižji. Krik veselja pove, da sta našla kuhalnik. Ustavi se je na široki snežni polici. Brez večjih težav se prebijeta do njega. Kuhalnik je rešen. Torej gremo naprej. Lahko pa bi se končalo precej drugače ...

Počasi se vzpenjamo po dolini navzgor. Pozno popoldne je že. Precej smo se zamudili ob nepričakovanem dogodku. Prečkamo široko in deročo reko, seveda bosi, saj sega voda ponekod do kolen. Sonce neusmiljeno pripeka. Slikoviti kopasti oblaki, ki nastajajo okrog gora, se ga na daleč izogibajo. Pogosto počiva-

mo. Kar prija mi. Dan se počasi preveša v večer. Toda hoja je vse krajša, počitki vedno daljši. Zdaj hodimo pet minut in počivamo petnajst. Ali bodo tile moji nosači zmogli petdnevno pot? Okrog šestih nosači izginejo in skoraj celo uro jih ni.

"Sultan, kje so? Kam so šli?" S prstom molče pokaže na bližnje šotore. Po kaj? Menda na čaj.

"Sultan, kmalu bo noč, cel dan se že pečem na tej vročini, žejen sem in lačen – 'gospodje' so šli pa na čaj!? Tako ne bo šlo!" Ob sedmih se vrnejo, čez pol ure se ustavimo na koncu današnje poti, na travnati ravnici, 3650 metrov visoko. Sonca že zdavnaj ni več. Hitro se hladi. Umaknem se na toplo v šotor. Čakam na večerjo. Ura je devet. Še nič. Ob pol desetih mi prekipi. Vstanem in grem pogledat, kaj se dogaja. O ja, moji gospodje, ki jih plačujem, so dobre volje! Kaj ne bi bili! Vse so že pojedli in pijejo čaj! Moja večerja se pa – dela ...

"Aja, Sultan, a tako? Jaz, ki plačujem, sem zadnji?"

"Mislim sem, da počivaš," se nerodno izmotava. Seveda, da bom kar prespal in dobil potem zajtrk!? Toliko hrane smo vzeli s sabo, da je jaz ne bi mogel požreti v dveh mesecih! Na moje stroške, seveda! Okrog desetih le dobim juho, makarone in čaj. Naporen in razburljiv dan je za mano.

Zbudim se ob šestih. Pri "sosedih" je še vse mirno. Okrog sedmih posije sonce na moj šotor. Šele zdaj se začne nekaj dogajati. Spet bomo pozni. Sultana ne izuči ničesar. Treba bo "zagrmeti", da bo tako, kot je treba. Krepko čez devet je že ura, ko odrinemo. Po položni dolini se vzpenjamo navzgor. S Sultanom sva prva. Nosači nama sledijo dobrih dvajset minut. Po pol ure se ustaviva. Čakava pol ure. Nič. Nosačev ni. "Sultan, kaj za vraga se dogaja? Kje so?" Sultan skomigne z rameni.

"Tega imam dovolj! Pojdi in pripelji mi nosače, da se zmenimo, kako in kaj!" Sultan odide. Čez pol ure se vrne z nosači. Menda so šli vprašat v bližnje šotore, kje gre pot čez prelaz.

"Kako? Saj si mi rekel, da so fantje že prehodili to pot!" Danes nam na široko sije sonce, vidi se vse – kako bo takrat, ko se spustijo megle ali bo deževalo?

Sultan molči. Nato se nekaj minut glasno pogovarjajo v svojem jeziku.

"Gospod, predlagam, da gremo nazaj," po sestanku zaključijo Sultan.

"Če gremo nazaj, bo težko zate. Nosači so tvoja skrb. Če ne poznajo poti, si ti, vodnik, dolžan, da najdeš pot. Če gremo nazaj, ne plačam nosačem ničesar. Zmeni se, kakor veš in znaš. Še več! V to dolino sem prišel samo zaradi tega trekinga. Pregrešno drago za dvodnevni izlet 'nikamor' in po isti poti nazaj!" Sledi dolga debata v meni nerazumljivem jeziku. Sultan odloči. Gremo naprej!

Zdaj se vzpenjamo strmo v breg. Hitro pridobivamo višino. Nosači so kot prerojeni. Gremo mimo pastirja z ovčami in se na moje veliko presenečenje ustavimo ob velikem jezeru, 4150 metrov visoko. Sultan vpraša nosače, kje smo in katero jezero je pred nami. Nosači

pravijo Saral lake. "Fantje, pri jezeru Saral bomo čez dva dni ..."

"Potem pa – jezero brez imena."

"In kje je Ratti Galli Pass?"

Z roko pokažejo visoko nad jezero. Nad jezerom je nekaj grebenskih sedel. Najnižje je vsaj 400 metrov višje. Jezero pa je na višini našega nesojenega prelaza. Torej smo zašli! Sultanu povem dejstva.

"Gremo nazaj!" odloči Sultan. Jezen sem, a ne morem nič. Nosači molčijo. Ne vedo, kje smo, še manj, kam bi morali iti. Žalostno. Ura je ena. S težkim srcem sprejemam edino logično odločitev. Pot v dolino je dolga. Že v nekaj minutah začne deževati. Na drugi strani doline je sonce, zato ocenim, da ne bo hudega. Anorak ostane v nahrbtniku. Čez pol ure sem premočen do kože. Kar lije od mene. Zdaj mi je vseeno, do doline se bom že posušil. Slabe volje sem. Ostal sem brez tako zelo zelenega trekinga.

Ne gre vedno po načrtu

Po dobri uri prideva na sonce. Nosači so spet daleč zadaj. Sultanu sem naročil, da hočem še danes v Naran. Nosačem je zabičal, da morajo do večera priti v dolino. Moker sem, zato hitiva navzdol. Grmi le še od daleč. Spuščava se po desni strani doline. Izogneva se prečkanju reke. Nevarni plaz obideva po poti dobrih petdeset metrov višje. Niti tega niso vedeli najini nosači, po kateri strani doline gre pot! Malo pred vasjo začne spet deževati. Zdaj ne ponovim

napake in oblečem anorak. Spet grmi. S Sultanom se ne ustavlja. Hitiva navzdol. Nekaj minut čez sedem sva v Burawaju. Utrujen padem na stol v najini sobici. Spijem nekaj vode. Hrana mi ne diši. Kje so nosači? Kaj če jih ne bo? Dvomim, da so sposobni priti do teme! Tukaj, v tem kraju, ne želim preživeti še ene noči. Sediva in čakava. Trda tema je že.

Ob pol desetih prispejo. Na smrt so utrujeni. Smilijo se mi. A sami so si skuhalo to. Videli so le denar, delo pa – bo že šlo ... Pa se ni izšlo.

Po dolgi tišini mi Sultan pove, da čakajo na plačilo. Koliko jim boš dal, Sultan? 6000 rupij. Ko ga bolj grdo pogledam, pravi, da bo dal 1000 rupij. Na koncu jim je iz svojega žepa plačal 1500 rupij, jaz sem jih primaknil še 2000 ... Z džipom se odpeljeva iz tega nesrečnega kraja v Naran.

Iz te avanture smo se vsi nekaj naučili. Nosači bodo pošteno premislili, preden bodo spet šli na neznano pot, Sultan, da ni vedno lahko biti vodnik, da moraš pošteno opravljati svoje delo in se ne zanašati samo na srečo, jaz pa sem potegnil najkrajšo. Moj zeleni treking je šel k vragu. Eden tistih, ki sem si jih zelo, zelo želel, tisti, zaradi katerega sem pravzaprav prišel v to dolino ...

V hotelu zmorem pojesti le juho, nato grem v posteljo. Kaj bom počel v naslednjih dneh, še ne vem. Za danes imam vsega dovolj! Preveč ... ●

(se nadaljuje)

*Konec poti ob
neznanim jezeru
Foto Matjaž Čuk*

Marta Krejan Čokl

Prvenstvena smer
Chicken Hunt oz.
Lov na kokoši
na Cherireen Sar
Foto Aleš Česen

Tja, kjer ne veš, kaj boš našel

Cherireen Sar

"Večkrat bi morali iti tudi na take cilje. Kjer ne veš dobro, kaj boš našel." V teh dveh povedih Aleš Česen, eden izmed najboljših slovenskih alpinistov zadnjih dvajsetih let in prejemnik kar dveh zlatih cepinov, povzema bistvo tega, kar naj bi bil alpinizem, a je ravno v zadnjih dveh desetletjih letih le še redko. Raziskovanje, odkrivanje popolnoma neznanih delov našega planeta v najbolj neprijaznih okoliščinah je tisto, kar alpinizem povzdiguje nad številne druge dejavnosti in ga v smislu vrhunskosti uvršča med izzive za elito. Aleš Česen je z Avstrijcem Lukasom Wörlejem opravil vzpon, ki je to, kar naj bi alpinizem bil.

Odpravo na Cherireen Sar v Karakorumu sta načrtovala že maja, a si je Aleš v začetku aprila zlomil gleženj. Ni mu preostalo drugega, kot da dva meseca počiva ter s pomočjo bergel hodi na fizioterapijo. Sredi julija je bil po mnenju fizioterapevta pripravljen na obremenitve, ki jih je pričakoval na odpravi. Na srečo je bila njegova poškodba uspešno sanirana, zato tudi med obremenitvami pri hoji in plezanju ni imel večjih težav.

Prvotni cilj odprave je bil vrh najvišje gore nad dolino, Khurdopin Sar, 6310 m. O njem sta alpinista vedela bore malo, še največ sta razbrala s satelitskih posnetkov. Predhodno nista imela nobenih fotografij ali informacij od tam. Ko sta med tridnevni dostopom prvič zagledala vrhove, nista mogla biti prepričana niti o tem, kateri vrh je kateri. Ob prihodu v dolino si nista niti predstavljala, kje bi bilo najbolj optimalno postaviti bazni tabor. Za nameček tam ni nobenih povezav, ki bi omogočale uporabo moderne tehnologije; z izjemo slabih satelitskih, ki pa po Česnovih

besedah za uporabo niso najprimernejše. V tem divjem delu sveta se človek kljub plačanemu zavarovanju na morebitno reševanje ne more zanesti, če že, v najboljšem primeru šele po nekaj dneh. In vse to je po Česnovem mnenju tisto, kar je bistvo alpinizma: pustolovščina. Dejstvo, da smo nekje, kjer pred nami ni bil še nihče, in ne vemo, kaj nas čaka.

V tem duhu je potekala cela odprava. Vreme in posledično zahtevne razmere v zeleni smeri so se izkazali za premočne nasprotnike, zato sta se alpinista odločila za rezervni cilj, vrh gore Cherireen Sar, 6224 m, na katerem pred njima prav tako ni stal še nihče. Opravila sta aklimatizacijske vzpone, a ko sta bila pripravljena na vzpon na Cherireen Sar, se je vreme poslabšalo. Po tednu dni čakanja sta se 27. julija 2025 odločila za vzpon, saj so vremenske napovedi obljubljale odlične razmere. Kako nezanesljive so na tovrstnih odpravah, se je pokazalo zelo hitro: že kmalu po začetku vzpona so ju ujele padavine, ki so ju prisilile v bivačiranje pod balvanom in čakanje na morebitno izboljšanje. Ko

Aleš Česen in Lukas Wörle Foto Vincent Wörle

tega ni bilo, sta se odločila za sestop, večino opreme pa sta pustila v smeri, približno 4700 metrov visoko. Cilj je tako moral ostati isti.

Naslednji dan sta se kljub ne najboljšim razmeram vrnila v smer in potem zaradi dežja do treh zjutraj bivakirala tristo metrov više kot prvič. Ko sta dosegla približno 5400 metrov, ju je ujela manjša snežna nevihta, vendar sta vseeno nadaljevala, kar se je izkazalo za dobro odločitev: čez približno eno uro se je zjasnilo, nad višino 5500 metrov, do katere sta se prebila s plezanjem po kočljivem skrotju (do IV), pa so ju čakale odlične ledno-snežne razmere. Na vrh sta priplezala v lepem vremenu in z njega previdno sestopila po smeri vzpona.

Plezanje v smeri, ki sta jo poimenovala Chicken Hunt, Lov na kokoši, sta ocenila kot ne preveč težko (D, 80°, 2400 m), vendar zaradi slabih razmer in nujne popolne zbranosti v okolju, o katerem nista vedela

skoraj ničesar, zelo zahtevno. Pravita, da je bil velik izziv izbrati ustrezen trenutek za vzpon, saj je bilo vreme ves čas nepredvidljivo. Smer sta poimenovala Lov na kokoši, ker sta se, ko sta med aklimatizacijsko turo zagledala gorske kokoši, preizkusila v (neuspešnem) lovu nanje; v baznem taboru so namreč pogrešali sveže piščančje meso.

Tej odpravi verjetno ne moremo očitati ničesar, kar ne bi spadalo v sodobni klasični alpinizem, sploh zaradi raziskovanja najbolj odmaknjenih kotičkov našega (nekoristnega) sveta. Ali je v resnici bolj izjema, nekakšen poklon preteklosti, ali pa začetek vrnitve h koreninam te dejavnosti, bo pokazal čas. Upamo, da bomo o tovrstnih odpravah v *Planinskem vestniku* še lahko pisali. 📍

Vir informacij: Manca Ogrin, predstavnica PZS za odnose z javnostmi

Raziskovanje gora nad ledenikom Khurdopin

Foto Vincent Wörle

Lukas Wörle med plezanjem v idealnih snežno-lednih razmerah

Foto Aleš Česen

Pa lep pozdrav

Simona Nahtigal

Usak »Živjo« ima svoj namen

Pozdravljanje
na planinskih
poteh ni le samo
sebi namen.
Foto Simona
Nahtigal

Ena izmed stvari, ki so mi v hribih nedvomno najbolj pri srcu, je pozdravljanje. Topla beseda, ki se večkrat sprevrže v prijateljsko kramljanje, mi da občutek povezanosti. Tudi ko so v koči zasedene vse mize, nimam zadržkov, da ne bi prisledla k neznancem, in nemalokrat si izmenjamo vtise poti, se nasmejimo anekdotam, podelimo izkušnje, morda skladno z izmenjanimi informacijami prilagodimo načrte ali dobimo ideje za nove izlete.

Čemu se ljudje sploh pozdravljamo? Verjetno si težko zamislimo interakcijo, ki je ne bi začeli s preprostim »Dobro jutro« ali »Zdravo«. Pozdravi so najpogostejše vsakdanje komunikacijsko sredstvo, hkrati pa tudi povsem osnovni bonton. Vsakič ko zjutraj prispemo v službeno pisarno, sedemo s prijateljem na kavo ali sprejmemo telefonski klic in ga neizogibno začnemo s pozdravom. Če ga ne, nam to vlije občutek nespoštovanja in zaznamuje celoten potek nadaljnje interakcije. Prav izraz spoštovanja je ena izmed funkcij pozdravljanja. Temu se pridružujeta še jasno prepoznavanje prezence sogovornika in hkrati namensko naznanjanje svoje.

S prijetnim pozdravom postavimo temelje za spoštljivo, pozitivno naravnano komunikacijo, kar posredno tudi o nas samih pusti dober vtis. Ko nas prodajalka na blagajni lepo pozdravi, nam je nedvomno takoj bolj simpatična, kot če bi med žvečenjem žvečilnega gumija naveličano izdahnila »Ja?« Načini pozdravov

nakazujejo tudi formalni tip odnosa, ki ga imamo s sogovornikom – na razgovoru za službo zagotovo ne bomo pozdravili enako, kot bi to storili s starim pivskim kolegom.

Specifika pozdravljanja v gorah

Pregled spletnih forumov pusti vtis, da je pozdravljanje v gorah in na pohodniških poteh (ang. *hiking trails*)¹

¹ Angleški izraz *hiking* običajno označuje hojo po poteh v naravi, ki pa niso nujno gorske. V tujini, zlasti v ZDA, od koder izraz izvira, se 'hoja' pojmuje kot izključno hoja po mestih, medtem ko so krajši ali daljši sprehodi v naravi, kjer mnogokrat ni izrazite naklonine, *hiking*. Morda so najboljši termini, ki to razločujejo v slovenščini, preprosto: 'sprehod' v naravi, 'pohodništvo' po enostavnih planinskih poteh in 'gorništvo' po zahtevnejših poteh v gorah. Nekateri delavci v turizmu in gorskem reševanju opozarjajo na problematičnost vsesplošno sprejetega izraza *hiking*, ki za večino naših gora ni primeren in lahko neposredno botruje slabi opremljenosti in pripravljenosti tujih planincev.

pravzaprav univerzalno (razen morda za Britance). Neznancev v vsakdanjem življenju sicer ne pozdravljamo – ko hodimo po mestu, menda nikomur ne pade na pamet, da bi pozdravljal vse mimoidoče, prav tako tega ne počnemo povsod v naravnih okoljih. Na plaži ob morju nas od pozdravljanja odvrneta dva glavna psihološka dejavnika: občutek intimne ranljivosti (hočeš nočeš smo v kopalkah bolj izpostavljeni) ter individualistični vzgib zaradi boja za omejene vire (prostora za naš ležalnik).

V nasprotju s tem je v razprostranjenosti planin in gora prostora dovolj za vse, zato nas k pozdravljanju na pohodniških poteh motivira zlasti t. i. pogojni altruizem. Gre za solidarnost zaradi zavedanja, da je medsebojna pomoč lahko življenjskega pomena. Včasih, ko gore še niso bile tako obljudene kot danes, smo na poteh v dolgih urah srečali le peščico ljudi (to se sicer zgodi še danes, če ne hodimo zgolj na Kofce), zato je imelo pozdravljanje tudi svojevrstno varnostno funkcijo. To je bilo zlasti uporabno še pred razširjenostjo mobilnih telefonov, ko obveščanje o svojem napredovanju, stanju in lokaciji ni bilo tako preprosto. Ko z osebo spregovorimo, si jo bolje zapomnimo. Pohodniki so tako služili kot nekakšne »žive vpisne knjige«, ko je bil kdo pogrešan: »Tega moža-

karja v rdečem anoraku sem okrog treh popoldne srečal na Tomiškovi poti, malo preden se ta priključi poti čez Prag. Takrat je sestopal in pozdravil je še prav energično.« To so bile lahko dragocene informacije, saj so bile nemara tudi edine.

Nezanemarljiv vidik je tudi neformalnost pozdravov v gorah. Te ne delajo razlik med študentom bibliotekarstva, uspešnim odvetnikom ali vrhunskim alpinistom, saj smo vsi izpostavljeni istim pogojem, najsi bo to žgoče sonce, visoka naklonina ali nepričakovana nevihta. Na poteh smo vendarle vsi preprosto ljudje – pohodniki. Če se ukvarjamo z isto dejavnostjo, nam to daje večji občutek povezanosti in pripadnosti neki specifični skupnosti, četudi se med seboj ne poznamo. Verjetno prav zato v naših hribih večkrat slišimo »Živjo« kot »Dober dan«, v Avstriji »Griass di²« oziroma »Grüß Gott³« namesto »Guten Tag⁴«, na Češkem »Ahoj⁵« in ne »Dobrý den⁶« in podobno. Seveda se kdaj sliši oboje – zlasti ko pozdravljamo starejše planince, običajno uporabimo bolj formalno obliko, ki odraža več spoštovanja.

Bonton in sodobne dileme

V Častnem kodeksu slovenskih planincev je med drugim zapisano, da je »zunanji izraz planinskega tovarištva in spoštovanja tudi pozdravljanje«. Pozdrav je torej splošen odraz planinskega duha, ponekod po tujini pa so v uporabi tudi določeni izrazi, s katerimi na poti vljudno opozorimo pohodnike pred sabo, da jih želimo prehiteti (Britanci večinoma uporabljajo »Can I pass?«,⁷ Američani pa preprosto »On your left⁸«). Stara modrost z naše grude pa narekuje tudi, da naj bi kot prvi pozdravil tisti, ki se na hrib še vzpenja, v znak spoštovanja sestopajočega, ki je že usvojil vrh. S tem se marsikateri »spletni forumaš« sicer ne strinja, saj vendar ljudje v sestopu niso tako zadihani in vidijo dlje predse, a nekako dvomim, da se v realnosti kdo spotakne ob take detajle.

Če pa gre nekdo nemo mimo nas, pa to v marsikom vzbudi več negativnih občutkov. Nekateri sicer zagovarjajo stališče, da v gorah iščejo samoto in mir, vendar naj osnovni bonton temu ne stoji v napoto. Pozdravljanje skrbi za vsesplošno pozitivno vzdušje v gorah, samotni koticiki pa se tudi še najdejo. Morda se bolj smotrna dilema pojavi, ko obiščemo Šmarno goro, kjer bi na sončno popoldne res lahko izkoristili vso svojo pljučno kapaciteto izključno za pozdravljanje vsakega v procesijah, ki se valijo na »Marijin vrh«. Vodilo naj bo torej spoštovanje, skrb za dobro vzdušje in kanček zdrave pameti. 📍

² Nem. neformalni pozdrav »Živjo«.

³ Nem. delno formalni pozdrav, dobesečno »Pozdravi boga«, bolj smotrni prevod bi bil nemara »Bogdaj«.

⁴ Nem. formalni pozdrav »Dober dan«.

⁵ Češ. neformalni pozdrav »Živjo«.

⁶ Češ. formalni pozdrav »Dober dan«.

⁷ Ang. »Lahko prehitim?«

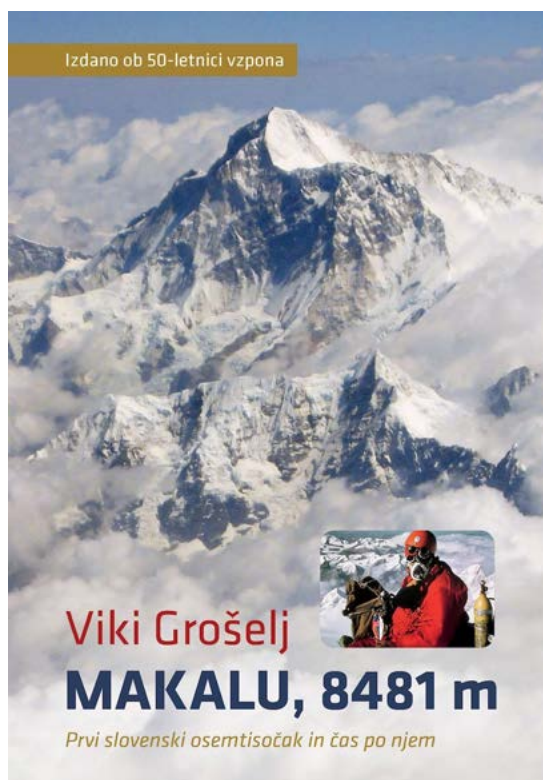
⁸ Ang. »Na tvoji/vaši levi«, ki naznanja, da bomo osebo prehiteli po levi strani.

Mire Steinbuch

Prvi slovenski osemtisočak

Makalu, 8481 m

Šestega oktobra 1975 je slovenski (in z njim jugoslovanski) himalajizem doživel svoj pravi ognjeni himalajski krst. Krstitelji so bili slovenski alpinisti, ki so priplezali na Makalu, peti najvišji osemtisočak na svetu, visok 8481 m. S tem so dokončali delo odprave iz leta 1972 in se vpisali v zgodovino »osvajanja« himalajskih vrhov. Vrha niso dosegli po normalni smeri, temveč po novi čez težko, še nepreplezano južno steno, ki je zavrnila že nekaj odprav in plezalcev, vključno z Reinholdom Messnerjem, ki je izjavil, da je pretežka zanj. S tem vzponom so se meteorsko izstrelili med največje evropske alpinistične narode.

Knjigo¹ posvečam članom odprave Makalu 75, ki jih ni več z nami. Nejc Zaplotniku, Alešu Kunaverju, Stanetu Belaku - Šraufu, Borisu Erjavcu, Marjanu Manfredi - Marjonu, Dušanu Srečniku - Zobaču

Preden se lotimo knjige *Makalu, 8481 m*, nekaj besed o njeni predstavitvi na tiskovni konferenci v prostorih Planinske zveze Slovenije, ki je bila ena od podpor- nic izdaje. Za govorniško mizo so sedeli Jože Rován, predsednik PZS, Nataša Sedminek, predstavnica založbe Buča, ki je izdala knjigo, in avtor Viki Grošelj,

eden od udeležencev odprave, ki so stopili na vrh petega najvišjega osemtisočaka.

Nekaj misli iz pozdravnih nagovorov. Jože Rován: »Legendarna odprava na Makalu je mejnik v našem alpinističnem delovanju v Himalaji, čeprav smo imeli pomembne dosežke v evropskem merilu že mnogo prej. Naj spomnim na Valentina Staniča, Miro Marko Debelak, Jožo Čopa. Na takih temeljih so postopoma zrasle generacije, ki so nas popeljale v Himalajo in dosegle Makalu, ki nekako, vsaj tako se zdi nam, ki nismo alpinisti, predstavlja tisti trenutek, ko smo se postavili ob bok velikim alpskim narodom, ki so začeli že pred nami – Italijanom, Francozom, Švicarjem, Nemcem, Avstrijcem in še komu.«

Nataša Sedminek, predstavnica založbe Buča: »Z Vikijem Grošljem sodelujemo od leta 2018, ko smo izdali njegovo knjigo *Najvišji vrhovi celin*, po njej pa *Krono Slovenije*, v kateri bralca popelje skozi pohodniški paradiž – kot pravi sam – »v eni najlepših pokrajin Evrope«. Viki je eden najbolj srčnih in uspešnih Bučinih avtorjev. Z njim sodelujemo slaba tri leta in lahko rečem, da ga bralci od knjige do knjige bolj cenijo in spoštujejo.«

Viki Grošelj: »Hvala predsedniku, hvala Nataši, malce sta me zmedla s prijaznim nagovorom. Hvala Planinski zvezi, ki nam je odstopila ta prostor. Jasno je, da ta proslava ne sodi nikamor drugam kot sem. PZS je bila pobudnica, organizatorica odprave leta 1975. To srečanje je tudi proslavitev več obletnic. Najstarejša, Pivovarna Laško, praznuje 200-letnico svojega obstoja, kar nam je šlo strašno na roke; jeseni bo 50 let, odkar smo preplezali Makalu; minilo je 30 let, odkar smo leta 1995 kot deveta nacija priplezali na zadnji slovenski osemtisočak Anapurno; *Makalu* je moja jubilejna dvajseta knjiga. Da je ta knjiga sploh lahko nastala, so najzaslužnejši moji soplezalci z odprave leta 1975, ki so tukaj – razen Janka Ažmana, ki ima pregled pri okulistu, da bo dobil šoferski izpit – Rado Riedel, snemalec in tudi odličen plezalec, Jože Rožič, Stane

¹ Avtor Viki Grošelj. Buča, d. o. o., Ljubljana, 2025. 264 str., 33 EUR.

Klemenc, Ivč Kotnik, Janez Dolžan, Bojan Pollak in Danilo Cedilnik - Den.«

Prisotne je v slovenščini pozdravil tudi častni generalni konzul Nepala v Sloveniji Aswin Kumar Shrestha, ki je poudaril, da je njega dni dobro sodeloval z Alešem Kunaverjem.

Vsebina knjige je razdeljena na deset poglavij, od tega jih je šest namenjenih alpinizmu, večinoma v Himalaji, ostali štirje so Uvod, Zgodovina, Alpinistična zgodovina ter Podatki o avtorju in bibliografija. Ostala poglavja so Prvenstveni vzpon v Južni steni, nato sledijo po desetletjih od Deset let kasneje do Petdeset let kasneje.

Čeprav Grošelj piše o stvareh in dogodkih, ki jih razkriva že v nekaterih prejšnjih delih, ne uporablja metode kopiraj/prilepi in ne prepisuje samega sebe, ampak vsakič doda nekaj novega oziroma dogodek opiše nekoliko drugače, z drugega zornega kota in z novo dinamiko.

Sam vsebine ne delim toliko po desetletjih, temveč na obdobje pred katastrofalnim potresom v Nepalu,

ki ga je Grošelj doživel med svojim pohodom v okviru nepalskega križa, in na čas po njem; denimo na plezalni in humanitarni oziroma pohodniški del. Predpostavimo, da je avtor pred rušilnim potresom spoznaval Nepal, tako pokrajino kot ljudi, in oboje mu je vse bolj prirastalo k srcu. Po rušilni katastrofi leta 2015 pa je neizpodbitno dojel, da ima rad oboje. Vzljubil je lepote te gorate dežele ter preprostost in čistost značajev domačinov ter njihovo dostojanstvo. Sklenil je, da jim bo dejansko, materialno pomagal. Poglavje Štirideset let pozneje - Manang je šola empatije in lekcija solidarnosti. Na predstavitvah svojih knjig in predavanjih v posebni škatli zbira prispevke za obnovo porušenih vasi. Zbrani denar izroča direktno prizadetim po vaseh, ki so takrat ostali brez vsega; se pravi, da je izločil posrednike. To pomeni, da kdor kupi Grošljevo knjigo, prispeva svoj delež neposredno ljudem, ki potrebujejo pomoč. Viki Grošelj poskrbi, da pripoved ne niha preveč, temveč vzdržuje zanimivost in napetost na približno enaki ravni skozi vso knjigo. ●

Bojan Pollak, Janez Dovžan, Radovan Riedl, Jože Rožič, Viki Grošelj, Stane Klemenc, Ivan Kotnik in Danilo Cedilnik

Foto Manca Ogrin

Nataša Sedminek, Jože Rovar, Viki Grošelj

Foto Mire Steinbuch

PISMA BRALCEU

Popusti v planinskih kočah

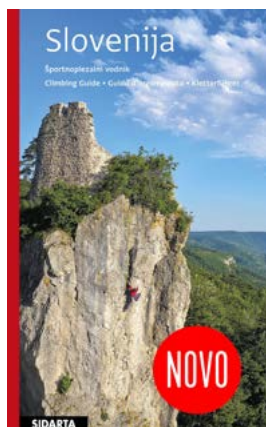
Prejeli smo pismo bralca, ki nam je sporočil, da naj za Češko kočjo, ki so jo lani razglasili za našo naj visokogorsko postojanko, člani Planinske zveze Slovenije pri prenočevanju ne pričakujejo od PZS obljubljenega popusta: ne 30-odstotnega, ne 40-odstotnega, kaj šele 50-odstotnega; morda jim bodo le tako kot njemu in ženi (v znak dobre volje) spregledali plačilo turistične takse. Ker to menda ni osamljen primer, pravi, da se s tem pod vprašaj postavlja smiselnost članstva v tej množični organizaciji. K sreči pa popuste za člane PZS še upoštevajo v sosednjih, ne balkanskih državah, dodaja. Letos junija jima namreč tudi oskrbnik v koči Tušila pod Bjelašnico v BiH ni hotel priznati popusta na članstvo pri prenočevanju, leto prej pa ne v koči Rapti na Prenju. Sam je tudi opazil, da BiH ni več na PZS-jevem seznamu držav, ki nudijo popust. Po preverjanju s strani PZS, so se iz Češke kočje odzvali, da vsem, ki se izkažejo s potrjeno planinsko izkaznico, upoštevajo popust in da se situacije morebitnega neupoštevanja popusta rešujejo na mestu samem, ker za nazaj je to težko. Torej, poleg plačane članarine, planinci potrebujejo še navodila za pogajanje z oskrbniki?

Uredništvo

LITERATURA

Slovenija. Športnoplezalni vodnik. Sidarta, 2025. 683 str., 39,00 EUR.

Pred nami je nova, razširjena izdaja športnoplezalnega vodnika po slovenskih plezališčih, ki ga je uredil uredniški odbor v sestavi Janez Skok, Sašo Kočevar, Klemen Žumer in Ines Božič Skok. Vodnik se začne s kazalom, za njim pa novost – abecedni seznam plezališč, kar je zelo

priročno in prijazno do uporabnika, saj prihrani zamudno iskanje določenega plezališča bodisi v kazalu bodisi na zavihkih platnic. Uvod se začne s Predgovorom, v katerem zvmemo, da je leta 1994 izšla prva izdaja pričujočega vodnika. Od takrat se je število plezališč s tedanjih 38 povzpelo na sedanjih 113. V vodniku je več kot 6500 smeri. (Morda se bo v enem prihodnjih ponatisov v to prestižno zbirko uvrstilo tudi plezališče Podgorje pri Sevnici.) V razdelku Zasnova vodnika je legenda simbolov, ki so enaki za vsa plezalna območja, in njihova razlaga.

V poglavju Plezalne počitnice v Sloveniji je na kratko predstavljena Slovenija, tokrat predvsem s tega tematskega vidika. Sledi podpoglavje Projekt Osp s kratko zgodovino razvoja plezališč.

Znotraj Planinske zveze Slovenije je skupina plezalcev leta 2017 pokrenila Projekt Osp ali Opremimo slovenska plezališča, delovno telo za reševanje problematike naravnih plezališč. [...] Zato je na tebi, plezalec, da podpreš Projekt Osp in opremljevalce smeri. Naj ti ne bo škoda 10, 20 ali 50 evrov na leto za ljudi, ki neumorno skrbijo, da je naš šport varen, da so plezališča urejena in vsem dostopna.

Sledi podroben pregled plezališč s podatki o skupnem številu smeri v posameznih območjih in v okviru določenih težavnostnih ocen, do 5c ter naprej do 8a in več, dolžini smeri, času hoje do stene, obrtnosti stene glede na stran neba, vrsti klinov, obiskanosti in prijaznosti do otrok.

V naslednji, po plezališčih sortirani tabeli preberemo, katerim opremljevalcem smeri se lahko zahvalimo, da so nam jih navrtali in očistili stene

oziroma posamezne smeri. Da bi vse naštel, jih je preveč, med njimi je tudi nekaj dam. Omenjam le neutrudno legendarno Betko Galičič. Pri vsakem plezališču so koordinate lokacije stene in parkirišča s QR-kodoma. Sledijo najprimernejši čas, eventualno opozorilo (o nevarnosti padajočega kamenja, kačah, možnosti prenočišč in parkiranja, npr. parkirišče pod Mišjo pečjo lahko plačate z aplikacijo EasyPark.si). Opisi se začnejo s plezališčem Osp, nato si sledijo približno po osi sever-jug od zahoda proti vzhodu. Da ne bi vse skupaj postalo monotono, nas vsake toliko razveseli fotografija plezalca ali plezalke v detajlu kakšne težje smeri, primerne le za boljše plezalce. Zatem je fotografija stene z označenimi sektorji začeti s A, dokler jih ne zmanjka, shema dovoza, parkirišče in že omenjeni QR-kodi. Fotografija stene določenega sektorja z vrisanimi in oštevilčenimi smermi je videti zelo pregledna. Na skicah Danila Cedilnika - Dena so smeri oštevilčene, poleg pa je tabela s številko, imenom, oceno in dolžino smeri.

Plezalec, vsakokrat, ko se boš v plezališču vpel v slab klin ali se spuščal z dotrajanega sidrišča, se moraš vprašati, koliko si za odpravo tega prispeval sam.

Pri Sidarti prizadevno skrbijo za obveščanje o plezališčih in osveščanje o obnašanju obiskovalcev. Nekateri si pač dovolijo več, kot so lastniki zemljišč voljni prenašati, vendar mislim, da je svojevoljnega vedenja vedno manj. V knjigi je poleg manjših tudi veliko celostranskih fotografij. Besedilo je prevedeno v angleščino, italijanščino in nemščino.

Varno in prijetno plezanje.

Mire Steinbuch

Raffaelle Gianetti: Tuscany and Elba. 116 crags from the Apuan Alps to Argentario. Edizioni Versante Sud, Milano, 2025. 672 str., 43 EUR.

V januarski številki *Planinskega vestnika* 2021 smo predstavili peto izdajo plezalnega vodnika športnoplezalnih in večraztežajnih smeri po Apuanskih Alpah (Toskana) milanške založbe Versante Sud. Neutrudni Raffaelle Gianetti to območje raziskuje še naprej in izšla je že

šesta dopolnjena izdaja, ki je kar za 200 strani obsežnejša. V vodniku je namreč predstavljenih 50 novih sektorjev, ki segajo od severa do juga regije, od osupljivih pokrajin območja Camaiore in Sant'Anna di Stazzema do čarobnega vzdušja zgodovinske regije Garfagnana pa vse do očarljivega otoka Elba. Tu je še Monte Argentario, pravi raj, kjer se plezanje harmonično zliva z morjem. Prav vsako območje ponuja dih jemajoče razglede, skalnate stolpe s plezalnimi smermi, idealnimi za vse

plezalske sposobnosti, zgodovinsko dediščino in edinstvena kulinarčna doživetja. Nenazadnje vodnik vabi ne le ljubitelje plezanja, pač pa tudi tiste, ki želijo raziskati in odkriti Toskano v vsej njeni veličastnosti.

Za uvodom (zasnova vodnika) so nanašena območja s posameznimi plezalnimi sektorji, ki so predstavljeni s preglednim zemljevidom, kratkim opisom in skico dostopa. Oprema vodnika je podobna ostalim športnoplezalnimi vodnikom te založbe, torej z mnogimi uporabnimi podatki (simboli) o vsakem sektorju: nadmorski višini plezališča, orientaciji stene, lepoti smeri (vse lestvice od 1 do 4), potrebni opremljivosti (tj. o morebitni gneči), udobnosti, možnostih parkiranja, času dostopa do smeri, možnostih za začetnike in o krajih, kjer se da plezati v dežju. Mali diagram kaže tudi število smeri v okviru težavnosti v sektorju. Nekateri podatki so dostopni tudi preko QR-kode. Vodnik krasijo mnoge odlične fotografije, tudi dvostranske, ki so pregledne (z napisi sektorjev in

dostopi). Med opisi bomo našli tudi nekaj zgodb plezalcev, ki so se obrusili v teh skalah in nam predstavljajo svoje videnje alpinizma. Plezanje v Toskani je pestro in še posebej privlačno zato, ker je v bližini morja, kar ponuja zanimivo kombinacijo aktivnega odmora in sprostitve. Vodnik je napisan v angleščini.

Vladimir Habjan

PLANINSKA ORGANIZACIJA

Dejavnosti Planinske zveze Slovenije

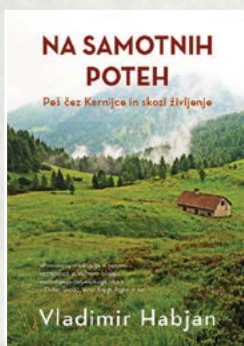
PZS je objavila razpis za najvišja priznanja PZS, spominsko plaketo PZS in svečano listino PZS. Podelitev priznanj bo 6. decembra na Muti.

Miha Habjan je v novih nadaljevanjih podkasta *V steni* gostil alpinistično legendo, neumornega 90-letnega zaljubljenca v slovenske gore, vrhunskega alpinista Petra Ščetinina.

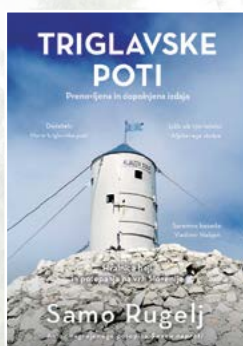
Tri domače pohodniške knjige v zbirki 'S terena' založbe UMco

NOVO

Vladimir Habjan
NA SAMOTNIH POTEH
Peš čez Karnijske in skozi življenje

Samo Rugelj **TRIGLAVSKE POTI**
Hvalnica hoji in potepanja
na vrh Slovenije

Jurij Hudolin
**TI PA KAR GREŠ V BITKO
ZA POMLAD** Pešibus po Istri

Vladimir Habjan, publicist, pisatelj, gorski reševalec in dolgoletni urednik Planinskega vestnika, je Karnijske Alpe raziskoval več kot desetletje. Zdaj pa jih je želel v enem samem zamahu prehoditi v celoti in jih tako še bolje spoznati, obenem pa narediti tudi povzetek svoje življenjske poti.

Avtobiografska knjiga o gorskih in bivanjskih poteh vseživljenjskega hodca.

Samo Rugelj se odpravi na dolgo odlagano pustolovščino: z Mojco, prijateljico iz mladosti, se namenita v sproščenem, zloženem in vztrajnem pohodnem tempu priti v dobrem dnevu od doma v Ljubljani na vrh Triglava.

Knjiga Triglavske poti je svojevrstna oda naravi in prijateljstvu, ki vas popelje v osrčje slovenskih gora in življenja z njimi!

Istra je za večino Slovencev predvsem prostor poletnega obmorskega počitnikovanja, vendar pa ta razgibana in zgodovinsko ter naravno bogata pokrajina v sebi skriva tudi obilo drugih možnosti za njeno pristno doživetje. Pisatelj, pesnik in prevajalec Jurij Hudolin se je odločil, da se bo po njej podal peš.

Potopis po Istri, kot ga še ni bilo!

*Jurček Nowakk
je prejel najvišje
državno
nagrado RS za
prostovoljstvo.
Arhiv inPlaninec*

Habjanovi gostje so bili še Peter Podgornik, legendarni primorski alpinist, Alenka Mali, podjetna športnica s srcem prizemljene avanturistke, ter eden najuspešnejših športnih plezalcev Domen Škofic, ki je 22. maja v Flatangerju na Norveškem kot prvi Slovenec preplezal eno najtežjih smeri na svetu, Move (9b/9b+).

Odbor inPlaninec. Predsednica Republike Slovenije Nataša Pirc Musar je 23. junija v predsedniški palači priredila slovesnost ob podelitvi državne nagrade in priznanj za izjemne dosežke na področju prostovoljstva za leto 2024. Najvišje državno priznanje, nagrado Republike Slovenije za prostovoljstvo, je prejel Jurček Nowakk, vodja odbora inPlaninec in član upravnega odbora PZS, za izjemne dosežke na področju prostovoljstva, njegove promocije in razvoja.

Mladinska komisija (MK)

V Bavšici je 21. in 22. julija potekalo prvo letošnje usposabljanje v sklopu projekta "Prekarno delo med mladimi – pilotni projekt – Planinska zveza Slovenije".

Seminar za mladinske voditelje je nadobudne mlade zbral med 18. in 27. avgustom v Planinskem učnem središču (PUS) Bavšica. Teden je bil namenjen izobraževanju o gorah in hoji v gore, delovanju PZS, nalogam mladinskih voditeljev, igram, ob večerih pa igranju na kitaro in petju ob tabornem ognju. Med 23. in 30. avgustom je na Dovjem v organizaciji MK potekal dijaški planinski tabor 2025.

Na tabornem prostoru MK v Mlačici pri Mojstrani je poleti potekalo prvo počitniško varstvo v zgodovini MK. Ideja za izvedbo je vzniknila, ko je Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti letos prvič objavilo razpis za financiranje poletnih aktivnosti, namenjenih kakovostnemu preživljanju prostega časa med počitnicami za otroke od 1. do 6. razreda. Od ponedeljka do petka je mladina uživala v raznovrstnih aktivnostih.

Letos je MK v PUS Bavšica prvič povabila na brezplačni mednarodni delovni tabor, ki ga je od 5. do 14. septembra organizirala MK v sodelovanju z Zavodom Voluntariat in mrežo SCI (Service Civil International). Na taboru so sodelovali prostovoljci iz različnih držav, iz Španije, Češke, Slovaške, Poljske, iz Francije, Nemčije, Indije in Slovenije.

Izpopolnjevanje za mentorje planinskih skupin bo 4. in 5. oktobra na Planini nad Vrhniko, usposabljanje za mentorje planinskih skupin pa v PUS Bavšica od 3. do 6. oktobra. Tečaj orientacije pripravlja MK v Planinskem domu na Boču, in sicer 18. in 19. oktobra.

Vodniška komisija je objavila razpisana planinska vodniška usposabljanja – tečaje in izpopolnjevanja v letu 2026, več na: <https://vk.pzs.si/besedilo.php?pid=7>.

Gospodarska komisija. Ko bo enajsta sezona akcije Naj planinska koča zaključena in bosta znani naj planinska koča in naj visokogorska koča, bo naš Vestnik že v tisku, zato bomo o zmagovalkah pisali v naslednji številki.

PD Hrastnik je do konca avgusta zbiral ponudbe za najem Planinskega doma na Kalu, PD Obrtnik Ljubljana je objavilo razpis za najem Mihelčičevega doma na Govejku, PD Tržič razpis za oskrbniški par ali ekipo za oskrbovanje Doma na Kofcah, PD Radovljica pa razpis za oskrbnika Valvasorjevega doma pod Stolom. Rok za prijave za oskrbnitvo Doma na Kofcah in Valvasorjevega doma je 20. september 2025.

PD Bovec je planince obvestilo, da je Koča na Mangartskem sedlu zaprta zaradi pripravljenosti na obnovo.

Komisija za planinske poti (KPP).

Na dvanajstem dnevu slovenskih markacistov 5. julija se je zbralo 205 prostovoljnih markacistov PZS iz vse Slovenije in opravilo kar 1640 prostovoljnih ur na planinskih poteh na Boču, Pohorju in v Halozah, s čimer so prispevali k varnejšim in prijetnejšim planinskim potem za vse obiskovalce gorskega sveta.

Od 20. do 22. junija se je na Mozirski koči na Golteh odvijal letošnji tretji tečaj za pridobitev naziva markacist PZS kategorije A. Tečaja z uspešno opravljenim izpitom se je udeležilo 25 tečajnikov pod mentorstvom štirih inštruktorjev.

Koroški markacisti so se na povabilo PD Kamnik 19. in 20. julija udeležili dvodnevne akcije sanacije planinske poti na Kokrsko sedlo, poškodovane po neurjih, in na novo uredili 160 metrov poti, nekaj stopnic in bočnih opor, markirali pot Kokrsko sedlo in naprej proti Podom.

Koroški, pomurski in zgornjesavinjski markacisti in planinci so 19. avgusta združili moči in opravili interventno akcijo markiranja, čiščenja in urejanja planinskih poti na Olševi.

PD Matica Murska Sobota je obvestil zapori odseka planinske poti ob reki Muri med Radenci in Dolnjimi Petanjci. PD Dovje - Mojstrana je na območju planinskih poti proti Luknji in mimo Bivaka pod Luknjo proti Kriškim podom zaznalo vandalizem, neznani storilci so prebarvali markacije in napise na križiščih, s tem pa je ogrožena varnost planincev na teh poteh. Del Slovenske turnokolesarske poti med Zgornjim Slemenom in dolino Koprivna je poškodovan; odsek je možno prečiti peš ob kolesu. Planinska pot, ki poteka po trasi gozdne ceste po dolini Komatevra, je zaprta zaradi gradbenih del na cesti. PD Semič opozarja na sečnjo in spravilo lesa, ki poteka na območju planinske poti med Vrčicami in Klečpihlom pod Mirno goro, zato je ta odsek do nadaljnjega zaprt. PD Idrija obvešča o zaprti brvi čez Idrijo, možen je obhod čez sosednjo brv pri plezališču Strug, PD Postojna pa opozarja na poškodovan odsek in zožan odsek zahtevne planinske poti, ki iz Razdrtega vodi proti Vojkovi koči na Nanosu.

Letošnja zmagovalka izbora Naj planinska pot, zahtevna planinska pot iz Logarske doline prek Okrešlja do Kamniškega sedla, je med 20 kandidatov z vsega sveta nominirana za nagrado Mednarodnega združenja planinskih organizacij (UIAA) s področja varstva gorske narave.

KPP je posredovala vabilo za sodelovanje na fotografskem natečaju ob 50-letnici Evropske pešpoti E6.

Komisija za alpinizem (KA). Alpinistični tabor v Trenti je med 20. in 22. junijem vodil Gašper Pintar, zbralo pa se je enajst plezalcev. Tokratnega začetnega alpinističnega tabora pod vodstvom Janeza Tonija se je med 26. in 29. junijem na Kamniškem sedlu udeležilo štirinajst udeležencev iz osmih alpinističnih odsekov. Glavni namen tabora je bil usposobiti udeležence za dobro namreščanje predvsem klinov. Plezalni tabor Brenta 2025 je med 4. do 13. julijem vodil Žiga Oražem, skupno je bilo devet udeležencev.

KA je organizirala poletni tabor v Klinu, Krnici in septembra dva tabora, ženski letni alpinistični tabor Karnijske Alpe 2025 in tabor alpinističnih pripravnikov v kopni skali Dolomiti 2025.

Komisija za športno plezanje. V Innsbrucku je 23. in 24. junija potekala druga tekma svetovnega pokala v paraplezanju, kjer si je v močni konkurenci Tanja Glušič pripelzala srebrno medaljo, Matej Arh pa bron. Janja Garnbret se je z izjemno predstavo vrnila na tekme svetovnega pokala in zmagala na balvanski preizkušnji svetovnega pokala v In-

nsbrucku od 25. do 27. junija. Anže Peharc, Katja Debevec in Jennifer Buckley so svoj nastop sklenili v polfinalu. 28. in 29. junija so se plezalci pomerili še v težavnosti, znova je zmagala Garnbretova. Njen uspeh sta dopolnili Rosa Rekar s četrtnim mestom in Lučka Rakovec z osmim. Športni plezalci so se 12. in 13. julija v francoskem Chamonixu pomerili na četrti tekmi svetovnega pokala v težavnosti. Luka Potočar je v finalu prišel do sedmega mesta, Rosa Rekar, Lučka Rakovec in Lucija Tarkuš so svoj nastop zaključile v polfinalu.

Slovenske plezalkice in plezalci so se v Madridu 18. in 19. julija pomerili na predzadnji postaji svetovnega pokala v težavnosti. Rosa Rekar je dosegla šesto mesto, njen uspeh so dopolnili še polfinalisti Mia Krampl, Lučka Rakovec, Luka Potočar in Lucija Tarkuš.

V Helsinkih na Finskem je med 28. julijem in 3. avgustom potekalo mladinsko svetovno prvenstvo v športnem plezanju, na katerem je mlada Lana Gorič postala svetovna podprvakinja v težavnosti v kategoriji U19. Mladi slovenski hitrostni plezalci so se 16. avgusta udeležili tekme evropskega mladinskega pokala v St. Pöltnu, kjer so se prebili v finalne dvoboje in do najboljših lepih uvrstitev.

Plezališče Kotečnik je 30. avgusta privabilo veliko športnih plezalcev na 9. festival Kotečnik, Kanjonfest 2025 pa med 29. in 31. avgustom na Rogli na 5. tradicionalni plezalni festival. Oba festivala promovirata projekt Oživimo slovenska naravna plezališča.

Janja Garnbret je 22. in 23. avgusta v največjem plezalnem centru v Sloveniji, v Slovenski Bistrici, pripravila 24-urni maraton, na katerem je v dobrodelnem zbiranju sredstev za mlade športnike v sklopu Botrstva v športu ter Fundacije Miroslava Cerarja in Leona Štuklja preplezala najtežjih sto smeri.

Športnoplezalni spektakel leta, tekma svetovnega pokala v športnem plezanju v Kopru, je bila 5. in 6. septembra 2025 v Plezalnem centru Plus Climbing Koper. O tekmi bomo poročali v naslednji številki *Vestnika*.

Komisija za tekmovalno turno smučanje. Predsedstvo PZS je na svoji 64. seji 12. avgusta letos na podlagi spremembe Statuta PZS, na podlagi katerega je prenehala delovati Komisija za gorske športe in s tem mandati njenih članov, razpisalo volitve za načelnika in člane izvršnega odbora (4 do 6 članov) novoustanovljene Komisije za tekmovalno turno smučanje za naslednje štiriletno mandatno obdobje 2025–2029. Rok za oddajo kandidatur je 22. september.

Gorniške vasi. Gorniška vas Baška grapa je med 29. in 31. avgustom gostila festival Odmevi dediščine 2025. V sklopu programa smo lahko spoznali tudi druge ljubitelje kulture in tehnične dediščine ter javne zavode, ki s svojo strokovnostjo prispevajo k ohranjanju dediščine.

Komisija za varstvo gorske narave (KVGN) je poročala o juliskem pohodu Peš iz dolin do višin na Liseč, ki so se mu pridružili tudi planinci PD Križna gora skupaj s

Zbrani markacisti PZS iz vse Slovenije na 12. dnevu slovenskih markacistov
Foto Brane Lombar

pohodniško skupino varovancev Varstveno delovnega centra (VDC) Ajdovščina - Vipava in strokovno delavko zavoda.

KVGN je pozvala k izpolnitvi ankete športnega projekta Erasmus+ o povezovanju športov na prostem in zavarovanih območij v Evropi.

KVGN je planince obvestila o ugodnejšem potovanju ob koncih tedna in praznikih z javnim prevozom, ko je kar 75-odstotni popust na vse enotne vozovnice v medkrajevnem avtobusnem in domačem železniškem prometu. Podrobnejše informacije najdete na <https://www.pzs.si/novice.php?pid=17198>. Prav tako je zanimiv regijski projekt *Hop-on Hop-off* okrog Kamniško-Savinjskih Alp, ki povezuje sedem občin: Kamnik, Komendo, Cerklje na Gorenjskem, Preddvor, Jezersko, Solčavo in Luče in je deloval med 21. junijem in 14. septembrom.

Preventiva. Preventivi in ozaveščanju obiskovalcev gora so PZS ter tiskani, televizijski in radijski mediji v poletnem času posvetili veliko pozornosti.

Planinska kultura. Slovenski planinski muzej (SPM) v Mojstrani je od 17. julija vabil na ogled razstave z naslovom *Znanstveniki ob vrvi: prvi slovenski raziskovalci v Himalaji*. Razstava predstavlja njihove zemljevide, predmete in opažanja ter razkriva Himalajo kot prostor, kjer

se prepletajo znanost, alpinizem in radovednost.

Ob 50-letnici prvega slovenskega vzpona na osemtisočak je Viki Grošelj v družbi svojih alpinističnih kolegov predstavil novo knjigo *Makalu, 8481 m s podnaslovom Prvi slovenski osemtisočak in čas po njem*. Med bralce jo je pospremil 30. julija v prostorih PZS, pod okriljem PZS pa je pred pol stoletja tudi potekala ta uspešna himalajska odprava. Ob 50. obletnici prvenstvenega vzpona na prvi osemtisočak Makalu in 30. obletnici vzpona s smučarskim spustom na zadnji osemtisočak Anapurno sta PZS in SPM 13. avgusta povabili na občasno razstavo na Jezerskem, nato bo gostovala po Sloveniji: v Murski Soboti, Mojstrani in dvakrat v Ljubljani.

V Bohinju v kulturnem domu v Stari Fužini so PD Srednja vas v Bohinju, PD Bohinjska Bistrica in Turistično društvo Bohinj 20. avgusta pripravili planinsko prireditev ob prazniku občine Bohinj s pozdravom Triglavu ob 130-letnici postavitve Aljaževega stolpa, 130-letnici izhajanja *Planinskega vestnika* in 130-letnici Vodnikovovega doma na Velem polju.

V SPM v Mojstrani so 30. avgusta odprli doživljajsko razstavo z naslovom *Stolp nas gleda – 130 let Aljaževega stolpa*. Aljažev stolp je že ob postavitvi 7. avgusta 1895 veljal za simbol slovenstva in to žlahtno vlogo

je kulturni in zgodovinski spomenik državnega pomena ohranil vse do danes.

Zdenka Mihelič

InPlaninci na štiritisočaku

Planinci invalidi, povezani znotraj Planinske zveze Slovenije (PZS) v odbor inPlaninec, so se to poletje že drugič v osrednjem alpskem masivu povzpeli na 4.164 metrov visok zahodni vrh Breithorna na meji med Švico in Italijo; najprej pa so 30. julija uspešno stopili na Mali Matterhorn (3.883 m), kamor so se tokrat prvič podale tudi osebe na invalidskih vozičkih.

Ledenik pod vrhom Breithorna so dosegli s pomočjo skupine prostovoljcev, ki so jim pomagali pri potiskanju vozičkov. Pred spustom so na vozičke namestili smuči, nato pa so jih spremljali in poskrbeli za njihov varen spust do postaje kabinske žičnice na nadmorski višini 3.883 metrov.

Letošnja odprava Breithorn 2025, ki je potekala med 27. julijem in 1. avgustom, je štela 41 članov, med njimi so bili štirje slepi in slabovidni, ena planinka, ki hodi s pomočjo proteze, ena dolgotrajno bolna oseba, štirje planinci na invalidskem vozičku (mišična distrofija, multipla skleroza, cerebralna paraliza, paraplegija; stari med 20 do 55 let). Vsi so se podali na 3.883 metrov nadmorske višine in se lotili prečenja ledenika, medtem ko so vse do vrha Breithorna (4.164 m)

Vodja odprave odbora inPlaninec Jurček Nowakk je strnil vtise: »To je bila prva slovenska odprava na ledenik in višino nad 3.000 metri nadmorske višine, pri kateri so sodelovali inPlaninci na invalidskih vozičkih. Nanje smo vsi člani odprave neizmerno ponosni.«
Arhiv inPlaninec

odšle tri naveze. Priprave na podvig so bile dolge in dobro usklajene. Leta 2023, pred dvema letoma, so inPlaninci zaključili prostovoljski projekt inPlaninci po Slovenski planinski poti in se prvič povzpeli na Triglav. Lani je v skupini 50 inPlanincev kar 19 invalidov (slepih, slabovidnih, gluhih, gibalno oviranih, nevrozdravih in oseb, ki se soočajo z dolgotrajnimi boleznimi) stopilo na vrh Breithorna. Pomočnica vodje odprave in namestnica vodje odbora inPlanincev Marjeta Čič je povedala, da je bilo veliko dela, razmisliti je bilo treba tudi, kaj vse potrebujejo: "Kako transportirati vozičke, kako jih razstaviti, sestaviti, kako se presedati, kako urediti ... Tako kot vsaka stvar, ki jo naredimo za vozičke, tudi ta potrebuje drugačno pozornost. Več opreme, več časa in več energije. In ravno v tem je čar, v pripravah, v naporih, ko primemo skupaj in se povežemo na prav poseben način. Vesela sem, da smo se enako misleči ujeli in povezali z vibracijami ledenika, snega, vrhov, narave ... Neponovljivo in dragoceno." Skrb za varnost inPlanincev je bila velik izziv in še večja odgovornost, ki sta jo sprejela vrhunski alpinisti in gorska vodnika Marija in Andrej Štremfelj. Marija je poudarila: "Vsakič ko misliš, da delaš nekaj za druge, narediš tudi nekaj zase. Pokrivaš tiste stvari v sebi, ki ti manjkajo. In na poseben način se mi zdi, da je to kot neka katarza samega sebe," Andrej pa je dodal: "Poznam veliko ljudi, ki se jim tudi premakniti ne da, tu pa doživljam čisto druge stvari. Res pohvale vredno!"

InPlaninke in inPlaninci so tako znova presegli meje mogočega.

Zdenka Mihelič

20 let Planinskega društva Galicija

Planinsko društvo (PD) Galicija je lansko leto praznovalo 20-letnico delovanja. Da bi še dostojneje proslavili svojo okroglo obletnico, so izdali zanimiv izbor spominskih zapisov številnih posameznikov, ki niso bili samo med ustanovitelji in soustanovitelji samostojnega planinskega društva Galicija, ampak dvajset let tudi njegovi soudeleženci in sooblikovalci. Prav to začetno energijo nje-

govih snovalcev je poosebil profesor Viktor Furman, ki je postal najprej tretji predsednik sekcije PD Žalec (1993–2003), po ustanovitvi PD Galicija (19. 9. 2004) pa drugi predsednik samostojnega PD Galicija (2007–2023).

Osrednji del je v zborniku namenjen ustanovitvi planinske sekcije PD društva Galicija in ustanovitvi samostojnega PD Galicija. Prvi ustanovitelj sekcije v okviru PD Žalec je postal Vlado Gmajner, ki se je z Ivanom Poholetom večkrat odpravil na Goro (Šentjungert). Ko sta na vrhu pri cerkvi sv. Kunigunde (567 m) opazovala žalostno propadajočo kaplanijo, sta razmišljala, da bi lahko postala zanimiva planinska postojanka. Njuna želja se je uresničila, ko je postal župnik v Galiciji Janko Cigala, ki je prisluhnil predlagateljema, da bi propadajočo kaplanijo gališke podružnične cerkve na Šentjungerti obnovili in jo uporabili za svoje dejavnosti sekcije PD Galicija. Pogodba je bila podpisana za dobo desetih let.

Drugi veliki prelom v delovanju planinske sekcije v PD Žalec se je zgodil septembra leta 1999, ko je bila podpisana izjemno pomembna pogodba med župnijo Galicija (podpisnik župnik Janko Cigala) in PD Žalec (Janez Meglič) ter PD Galicija (Viktor Furman) o najemu zgornje lesene stavbe – mežnarije, ki takrat v njej ni bival nihče več. Tudi mežnarija je po temeljiti obnovi postajala prostor zbiranja planincev in priljubljena planinska postojanka.

Tretji prelom je bil 19. 9. 2004, ko je bilo ustanovljeno samostojno PD Galicija. Prvi njegov predsednik je postal Milan Ašenberger, za njim je vodenje društva prevzel Viktor Furman, ki ga je na dopustu 20. 2. 2009 presenetilo sporočilo, da je na Gori od lesene mežnarije ostal »le še kup ožganega lesa«. Njegova trma in zaupanje v ljudi sta ga spodbudila, da je pridobil številne prostovoljce in spodbudil člane, ki so se z vso odločnostjo lotili odstranjevanja požganin in postavitve nove lesene koče.

Zavzetih planincev PD Galicija pa v teh dvajsetih letih v medsebojni povezanosti in pripadnosti društvu niso krepili le številni premišljeno organizirani pohodi in izleti, ampak

tudi številne družabne prireditve. Svoje prve korake v svetovni vrh alpinizma je v PD Galicija opravil tudi Luka Lindič pri svojih šestih letih z vzponom na Triglav.

Zbornik 20 let PD Galicija. Organizirano planinstvo v Galiciji 1985–2004–2024 prav po zaslugi urednika Viktorja Furmana in njegove žene Marte presega svojo zasnovo in s številnimi drobci v zapisih sodelujočih posega tudi v etnografsko in etnološko dediščino Gore (Šentjungerti) in Galicije.

Srečko Reher

Krajevno priznanje za PD Javornik – Črni Vrh

Planinsko društvo (PD) Javornik – Črni Vrh je 6. junija na slavnostnem večeru prejelo priznanje Krajevne skupnosti (KS) Črni Vrh za pomemben prispevek k razvoju planinstva na Črnovrškem.

PD je bilo ustanovljeno 18. marca 2000 na pobudo nekaj planinskih zanesenjakov z območja črnovrške krajevne skupnosti. Prvobitna namena sta bila aktivnejše udejstvovanje krajanov v planinski dejavnosti ter prevzem upravljanja in obnova Pirnatove koče na Javorniku.

Pod vodstvom prvega predsednika društva Zdenka Bezeljaka je društvo od PD Idrija že 19. 12. 2000 prevzelo planinsko kočjo v upravljanje, v istem letu pa je bil obnovljen tudi razgledni stolp na vrhu Javornika. V naslednjih 25 letih je društvo obnovilo zunanost koče, vključno s stavbnim pohištvom, pa notranje prostore koče od sanitarij, kuhinje do spalnih prostorov na podstrešju. Dela so bila opravljena v glavnem s prostovoljnimi delom članov društva. PD spodbuja svoje člane in vse pohodnike, ki obiščejo ta čudoviti konec domovine, k planinski dejavnosti in vzponu na najvišji vrh idrijske občine – Javornik. Društvo organizira tradicionalne pohode ter številne izlete v domača in tuja gorstva, ob tem skrbi za kar 35 kilometrov planinskih poti. Od PD Idrija je prevzelo organizacijo tradicionalnega zimskega pohoda na Javornik, ki poteka že od leta 1979.

Društvo je aktivno tudi pri delu z mladimi. V osnovni šoli pod vodstvom mentorjev društva deluje

Priznanje KS Črni Vrh je v imenu PD Javornik - Črni Vrh prevzel predsednik društva Marko Rupnik. Arhiv KUD Sloge Črni Vrh

planinski krožek. Z ekipami so že večkrat sodelovali na tekmovanju Mladina in gore, tudi na državni ravni, v letih 2004 in 2024 pa so se uvrstili celo med najboljših šest ekip v državi. Društvo je po številu članov med številnejšimi društvi v KS, saj ima med 75 in 85 članov (prvotno tudi 100). V letu 2023 so pod vodstvom sedanjega zelo zagnanega predsednika PD Marka Rupnika ponovno obnovili razgledni stolp in s tem vsem obiskovalcem omogočili razgled do Jadranskega morja na eni strani ter Julijskih Alp in Ljubljanske kotline na drugi strani. Vsi, ki hodijo po Slovenski planinski poti ali po poti Via Alpina, si ta del poti zapomnijo predvsem po lepi poti in gostoljubni koči. Prav za vso to razvejano dejavnost, prepoznavnost in razvoj planinstva je KS Črni Vrh podelila priznanje Planinskemu društvu Javornik - Črni Vrh nad Idrijo.

Lovrenc Habe

U SPOMIN

Ivan Štornik - Anza

(26. 1. 1961-17. 8. 2025)

Ivan Štornik je bil eden tistih ljudi, zaradi katerih je ta svet lep; in zaradi njega bo lep tudi ostal – kljub žalosti, solzam in bolečini, ki so nas ohromile tisto nedeljo, ko smo izvedeli, da je za zmeraj odšel. Ko se bomo nekoč sprijaznili z dejstvom, da ga ni več med nami, bomo občutili veliko hvaležnost za vse, kar nam je dajal in kar je bil.

Ivan ali Janez Štornik je bil svetovljan. Že kot otrok je s prijatelji delil svojo radovednost, ki je preraščala v vedno bolj pustolovska raziskovanja – najprej domačih Prevalj, potem domačih hribov in Alp, dokler ga ljubezen do gora leta 1987 ni popeljala v Karakorum. A gore so Ivanu dale še več; na Raduhi, svoji najljubši gori, je spoznal svojo življenjsko sopotnico, Metko. Družina, ki sta si jo začela ustvarjati v času, ko je zaključeval študij gozdarstva na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, je bila zanj sveta. Čeprav ga je nemirni duh še naprej vabil v gore, je bila družina vedno najpomembnejša. Brez izjeme! Družinska potepanja, počitnice, izlete v hribe je skrbno načrtoval in prilagajal njim, Metki, Aleksandri in Andreju.

Človeška pravica pa je nespremenljiva ... Anza ni znal mirovati in nenehno je odkrival nove in nove skrivne koticke sveta na vse mogoče načine. Gore z vrvo, s cepini in derezami, s kolesom, turnimi smučmi in jadrnim padalom, morje na jadrnici. Sam, s prijatelji, z ženo, otroki, zadnja leta tudi z vnuki.

Znanje in izkušnje je nesebično delil kot alpinistični inštruktor v Alpinističnem klubu Ravne, kot inštruk-

tor jadrnega padalstva v društvu Ikar, kot vodja posadke jadrnice na Jadranu in ne nazadnje kot vodja službe za informatiko v slovenjgriški enoti Zavoda za gozdove Slovenije.

Ivan Štornik je bil kritični mislec in iskren človek, ki je znal na nevsiljiv in prijazen način odkrito opozoriti na napake, pomanjkljivosti in na nujne spremembe. Kot pisec prispevkov in član uredniškega odbora *Alpinističnih razgledov* je konstruktivno vplival na razvoj alpinizma, kot alpinist, ki je predvsem v koroških gorah preplezal tudi veliko prvenstvenih smeri, pa je pogosto omenjen tudi v *Alpinističnih novicah*. Zaradi njegovega mnogo prezgodnjega odhoda bo veliko linij v skalnih stenah verjetno ostalo nepreplezanih, mi pa bomo prikrajšani za fotografije lepote narave, ki jih večina sploh ne opazi. Ivan je bil namreč ljubiteljski fotograf, ki je v fotografski objektiv znal ujeti trenutke in podrobnosti, ki jih človek zazna le takrat, ko zares gleda s srcem.

Prikrajšani bomo tudi za tisti oprimek, ki ga slepo iščemo, dokler nam nekdo, ki vidi z drugega zornega kota, ne namigne, naj potipamo še z drugo roko. Ivanovo veliko srce ni nikoli nikogar pustilo na cedilu; vedno je prisluhnil človeku v stiski in vedno je znal modro svetovati. Hudomušno, kadar je bilo treba človeka razvedriti in mu pokazati, da je težava rešljiva, z izbranimi besedami, kadar je bilo treba potolažiti, z iskrico v očeh, kadar je bilo treba koga spodbuditi.

Anza je življenje zajemal s polno žlico. Zadnja leta, ko sta otroka odrasla in zapustila domače gnezdo, je njihova družinska hiša na Prevaljah pogosto samevala. Z Metko sta vsako prosto urico lovila sončne vzhode na gorskem kolesu, s turnimi smučmi puščala sledi na sveže zapadlem snegu ali pa spoznavala daljne kraje, od koder sta se vselej vračala v zanj najlepši kraj na svetu – domov, na Prevalje. V kraj, kjer med Raduho, Peco in Uršljo goro počiva njegovo telo, duša pa živi v vseh, ki smo ga imeli radi.

*Marta Krejan Čokl,
AK Ravne na Koroškem*

**U prihodnjih številkah
Planinskega vestnika boste lahko prebrali ...**

TEMA MESECA

Bogumil Brinšek

Z NAMI NA POT

Alpe Adria Trail, Goteniški Snežnik

TV Krpan

urednistvo@produkcijakrpan.eu +38640 146 101

www.facebook.com/tvkrpan

TELEVIZIJA Z MERO IN OBČUTKOM

GLEJTE NAS

V DIGITALNI SHEMI TELEMACH (PROGR.MESTO 750)

**PRI KABELSKIH OPERATERJIH
(PROGR.MESTO 30)**

88,3 MHz, 96,9 MHz, 97,2 MHz,
99,5 MHz, 103,7 MHz,
105,1 MHz in 106,2 MHz.

Primorski val

**Od Trente do Trojan, najbolj poslušana
regionalna radijska mreža na Primorskem.**

POLETNA DOŽIVETJA NARAVE

vsak petek ob 17.05 h

na Radiu Ognjišče

**RADIO ŠT. 1
OD KOLPE DO BARJA**

radijska oddaja

ČEZ HRIBE IN DOLINE

vsak 3. četrtek v mesecu, ob 17. uri

SE SLIŠIMO!

**RADIO
UNIVOX**

**99.5 MHz
106.8 MHz
107.5 MHz**

Rožna ulica 39
1330 Kočevje

T: 01/893 99 10
F: 01/893 99 24
E: info@univox.si

trgovina za gornišтво in alpinizem s strokovnim
svetovanjem za vse, ki ljubijo hribe

www.alternativasport.it

Sesljan, 41/D Devin-Nabrežina (Trst)
Tel. +39 040 2916120

**Vsem bralcem Planinskega vestnika
podarja bon v vrednosti**

10 €

Velja za nakupe v trgovini ob znesku nad 100,00 €.

PLANINSKI KOLEDAR

2026

VABLJENI K NAKUPU

V koledarju Planinske zveze Slovenije 2026 so najlepše fotografije, ki so bile izbrane na razpisu Planinske zveze Slovenije. Motivi na koledarju predstavljajo del gorske narave v različnih letnih časih, ki vas bodo spremljali skozi leto 2026. Koledar je opremljen trimesečno z luninimi menami. 13-listni koledar je tiskan na kakovostnem papirju in vezan z belo spiralo.

Format koledarja je 33 x 48 cm.

Možnost dotiska na pasici, višine 5 cm.

Naročila sprejemamo po e-pošti
koledar@pzs.si

v spletni trgovini
<https://trgovina.pzs.si>

in na brezplačni tel. številki
080 18 93 (24 ur na dan, vse dni v letu)

Cena z DDV: **5,90 €**

